

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Katedra psychologie

**Výběr ideálního partnera pro trvalý partnerský vztah
u středoškolské mládeže**

Ideal partner preferences for long-term relationship
among high school students

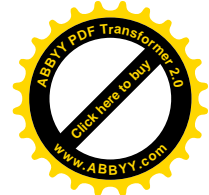
Rigorozní práce

Vedoucí rigorozní práce:

PhDr. Ivan Slaměník, CSc.

Vypracovala:

Mgr. Barbora Kristková

„Prohlašuji, že jsem rigorozní práci vypracovala samostatně pod odborným vedením PhDr. Ivana Slaměníka CSc. a že jsem uvedla všechny použité prameny a literaturu.“

Ve Zlíně dne 12. 2. 2009

Mgr. Barbora Kristková

Poděkování

Ráda bych poděkovala PhDr. Ivanu Slaměnikovi CSc. za odbornou pomoc při zpracování mé rigorozní práce. Také bych ráda poděkovala všem, kteří mi pomohli s její realizací.

OBSAH

ÚVOD.....	6
-----------	---

I. Teoretická část

1. Období dospívání - adolescence.....	8
Stručný historický přehled pojetí a vymezení období dospívání...11	
	E
emocionální dozrávání ve vývojovém procesu.....	13
	P
řátelské a erotické vztahy.....	15
	V
vývoj romantického vztahu u adolescentů.....	18
2. Atraktivita.....	21
2.1 Atraktivita fyzická a osobní.....	22
2.2 Podobnost a komplementarita.....	28
2.3 Teorie atraktivity.....	30
3. Partnerské vztahy u dospělých.....	41
3.1 Láska a její stručná charakteristika.....	43
3.2 Požadované vlastnosti u partnerů v dospělosti.....	46
3.3 Širší sociální souvislosti volby partnera.....	53

II. Empirická část

Cíl výzkumu a hypotézy.....	57
1. První etapa.....	59

1.1 Soubor.....	59
1.2 Sběr dat.....	60
1.3 Výsledky první etapy.....	61
1.4 Závěr první etapy.....	65
2. Druhá etapa.....	65
2.1 Soubor.....	67
2.2 Sběr dat.....	68
2.3 Zpracování dat.....	69
2.4 Výsledky statistického srovnávání podle jednotlivých hypotéz.....	101
3. Diskuse.....	124
ZÁVĚR.....	130
LITERATURA.....	132
SOUHRN.....	139
ABSTRAKT.....	140

ÚVOD

V odborné literatuře lze nalézt řadu výzkumů, které zjišťovaly vlastnosti požadované u ideálního partnera v dospělosti. V české ani zahraniční literatuře však nejsou k dispozici údaje, které by vypovídaly o (spíše vysněných než reálných) vlastnostech, jež mají adolescenti o svých budoucích životních partnerech.

Cílem mé rigorózní práce tedy je prostřednictvím prototypického přístupu zjistit, jaké vlastnosti či požadavky kladou dospívající jedinci na svého budoucího ideálního partnera pro trvalý partnerský vztah a zda dochází v průběhu adolescence k jejich změně.

Teoretickou část jsem rozdělila na tři hlavní kapitoly. V první kapitole se zabývám vymezením vývojového období dospívání. Stručným historickým přehledem, emocionálními změnami, navazováním přátelských a erotických vztahů v životě dospívajícího jedince a vývojem romantického vztahu u adolescentů. Druhá kapitola je věnovaná vymezení pojmu atraktivita, popisuje atraktivitu fyzickou a osobní a zabývá se otázkou, podle jakých parametrů si jedinci vybírají svého budoucího partnera a jakým způsobem jsou k němu přitahováni. Nastiňuje také nové teoretické přístupy k atraktivitě. Poslední část je zaměřena na partnerské vztahy u dospělých jedinců a stručnou charakteristiku pojmu láska. Dále je zaměřena na jednotlivé charakteristiky ideálního partnera a širší sociální souvislosti volby partnera.

Empirická část byla realizována ve dvou etapách. Cílem první etapy bylo shromáždit seznam charakteristik a požadavků na ideálního partnera u adolescentů. Po redukci vznikl seznam 70 slov a slovních

spojení u studentů středních škol zakončených maturitním vysvědčením a seznam 61 slov a slovních spojení u studentů navštěvující odbornou školu zakončenou vyučným listem, který byl předložen jinému souboru zkoumaných osob k posouzení jejich důležitosti ve druhé etapě výzkumu. Na základě ohodnocení jednotlivých položek na pětibodové škále Likertova typu jsem získala nejčastější charakteristiky a požadavky na ideálního partnera, které jsem dále statisticky testovala podle stanovených hypotéz. Vznikl tak obraz ideálního partnera u adolescentní mládeže zvlášť pro studenty středních škol zakončených maturitním vysvědčením a zvlášť pro studenty navštěvující odborné školy zakončené vyučným listem.

Adolescence je obdobím prvních opravdových lásek, kdy se zároveň utváří první reálnější představy o partnerovi, které jsou však značně idealizované. V diskusi srovnávám vlastní výsledky s dostupnými závěry jiných studií, které však vypovídají o vlastnostech ideálního partnera u dospělých, navíc v odlišném sociokulturním rámci, protože v literatuře o období adolescence jsem nenalezla obdobné výzkumy v naší, ani zahraniční odborné literatuře.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. Období dospívání-adolescence

Období dospívání zařazujeme z vývojového hlediska mezi období dětství a období dospělosti. Jeho délka se podle jednotlivých autorů uvádí poněkud odlišně, avšak většina z nich se přiklání k vymezení spodní hranice 10-11 let a horní hranice 20-22 let.

Termín adolescence je odvozen z latinského slova *adolescere* a znamená dorůstat, dospívat, mohutnět. Vstup do fáze adolescence je biologicky ohraničen reprodukčním dozráním, tedy přibližně 15. rokem věku, avšak může pokračovat i v jejím průběhu. Závěr adolescence nastává dosažením psychické a ekonomické nezávislosti (osamostatněním).

Z biologického hlediska v tomto období dochází k pohlavnímu zrání a dovršení plné reprodukční zralosti. Znatelná akcelerace růstu a jeho dokončení. Tyto změny jsou vždy významně ovlivňovány psychickým vývojem, sociálním učením a rozvojem základních schopností (P. Macek, 2003).

Proces dospívání je závislý na kulturních a společenských podmínkách, z nichž vyplývají požadavky a očekávání společnosti ve vztahu k dospívajícím. Je to specifická životní etapa, ve které jedinec hledá sám sebe, přehodnocuje své postoje, musí zvládnout vlastní proměnu osobnosti, dosáhnout přijatelného sociálního postavení a vytvořit si subjektivně uspokojivou, zralejší formu vlastní identity.

V dřívějším světě neexistovala období dospívání jako specifická vývojová etapa. Až do 19. století se ztotožňovala s pubertou. Před

nástupem průmyslové revoluce období dětství zvolna přecházelo do období dospělosti. Vznik adolescence jako stádium mezi dětstvím a dospělostí souviselo s industrializací společnosti. Se zvyšující se složitostí výroby rostla potřeba kvalifikované pracovní síly a také nutnost vzdělání ve školských zařízeních. Přejít k dospělosti byl v tehdejší době zjednodušen, závisel především na pohlavním dozrávání a míval charakter rituálu, ohraničujícího počátek nového období. Tato doba rituálu jedinci přesně určovala, kdy bude považován za dospělého a jakou bude mít v budoucnosti roli i status. Identita dospělého jedince byla přesně vymezena. Specifické přechodné období nebylo v této době potřeba, neboť všechno bylo již předem dáno tradicí a vnějšími mechanismy. V dnešním světě nelze dosáhnout dospělosti stejně rychle ve všech oblastech. Pro dnešní dospívající je charakteristické tzv. adolescenční moratorium (odklad, pozastavení). Jde o stádium jakési vývojové latence, které mladému člověku umožňuje pozdržet se v mládí, aby mohl experimentovat s novými rolami, zkušenostmi a pocity, než definitivně vstoupí do světa dospělých. Toto mezidobí může mladému člověku pomoci při hledání životních hodnot a další životní cesty. Také role dospělého jedince je dnes mnohem náročnější ve srovnání s minulostí. Neposkytuje mladému člověku tak velkou prestiž. Moderní doba nabízí atraktivní příležitosti pro trávení volného času. Spolu s rostoucími nároky společnosti na vzdělání jde o jedny z mnoha faktorů, které vedou k oddalování nástupu dospělosti. A tudíž nenabízí dospívajícímu ani jednoznačnou identitu (M. Vágnerová, 2005).

Podle J. Langmeiera a D. Krejčířové (1998) se v dřívější práci předpokládalo, že tělesné, psychické a sociální změny v období dospívání probíhají do jisté míry souběžně a navzájem závisle. Souběžnost a závislost však zdaleka není úplná ani neznamená přímou příčinou podmíněnost. Průběh těchto psychických změn a sociálního postavení je vždy ovlivňován řadou dalších faktorů, které působí jako

zprostředkující proměnné. Změny, které jsou spojené s pohlavním zráním, mohou působit nejen přímým působením hormonálních pochodů na nervový systém, ale nepřímo tím, že mladiství pozorují změny na svém těle i změny v přístupu dospělých k němu a reagují na to touhou po dospělejším postavení. Sociální, ekonomické a kulturní faktory hrají důležitou úlohu stejně jako výchovný postoj rodičů, učitelů a dalších osob, které jsou pro jedince významné.

I přesto, že u každého jedince probíhá tělesný a psychický vývoj jiným tempem a můžeme u věkově stejně starých vrstevníku pozorovat velké tělesné a psychické rozdíly, je účelné rozdělit toto období na tři fáze:

Časná adolescence v rozmezí zhruba od 10 (11)-13 let. V tomto období dominují především pubertální změny (Alsaker, 1992, in Macek, 2003, s. 35). Nastupuje pohlavní dozrávání. Některé psychické změny v rané adolescenci se rozvíjejí v důsledku pubertálních změn. Typické je například zvýšení zájmu o vrstevníky opačného pohlaví, který je posilován pohlavním pudem a viditelnými změnami při rozvoji sekundárních pohlavních znaků. Zlepšují se kognitivní procesy. Ze společenského hlediska dochází v životě jedince k přechodu ze základní školy na školu střední nebo učiliště.

Střední adolescence se vymezuje od 14 do 16 let a je charakteristická hledáním osobní identity. Oproti časně adolescenci stále více dochází k regulaci vlastního chování (kontrola).

U pozdní adolescence (od 17 do 20 let) se výrazně posiluje sociální aspekt identity, potřeba někam patřit, podílet se na něčem a něco s druhými sdílet. Neboť v tomto období většina dospívajících končí své vzdělání a snaží se nalézt pracovní uplatnění, zamýšlí se stále častěji nad svou osobní perspektivou, uvažuje o budoucích cílech a plánech, jak ve vztahu k profesi, tak v oblasti partnerských vztahů. Tyto změny jsou závislé na roli, kterou si dospívající jedinec sám určí. Zda bude studovat na vysoké škole, najde si zaměstnání a

osamostatní se od svých rodičů, vstoupí do manželství atd. (P. Macek, 2003). V současné době odborníci upouštějí od rozlišování dospívání na pubescenci a adolescenci a výraz adolescence používají jednotně pro všechny fáze.

1.1 Stručný historický přehled pojetí a vymezení období dospívání

Za první ucelenou koncepci vysvětlující adolescenci jako vývojové období se považuje „Zákon rekapitulace“ koncipovaný G. S. Hallem (1844-1924). Ve své práci se opírá o evoluční teorii Ch. Darwina, podle něhož je v souhrnu genetických informací každého dítěte zakódován celý fylogenetický vývoj člověka. Tato genetická zákonitost je daná a je třeba ji v individuálním vývoji respektovat. Ontogenetický vývoj člověka po narození pak probíhá od nejprimitivnější animální fáze přes období divocha až po vyspělou civilizovanou etapu (J. Švancara, 1975; Muuss, 1989).

Podle G. S. Halla (1904, cit. Podle P. Macek, 2003, s. 14) je adolescence nevyhnutelné, přirozené období, při kterém zažívá dospívající pocit, jakoby se znovu narodil. Je to období turbulence, plné oscilací mezi protiklady (nadšení proti světobolu, citlivost proti cynismu, přátelství proti samotě). Dospívající je napůl necivilizovaný divoch s nekontrolovatelnými impulsy, civilizuje se postupně, zpravidla až po dvacátém roce života a mění se v odpovědného člena moderní společnosti.

Tato teorie se později stala základem pro akceptování dospívajících, respektování specifické kultury a stylu života teenagerů a vytvořila základ pro tzv. psychosociální moratoria (E. H. Erikson, 1969).

Rozdíl mezi adolescencí a jinou životní etapou podrobněji zformuloval R. Havighurst ve svém konceptu vývojového úkolu. Dospívající jedinec by měl zvládnout několik dílčích úkolů pramenících jak z individuálních potřeb jedince, tak z očekávání

společnosti. Tato koncepce byla dále rozvíjena jinými autory. Přehled podle P. Macka (2003, s. 17) podává modifikovanou verzi těchto výčtů:

- přijetí vlastního těla, fyzických změn, včetně pohlavní zralosti a pohlavní role;
- kognitivní komplexita, flexibilita a abstraktní myšlení – schopnost aplikovat intelektový potenciál v běžné každodenní zkušenosti;
- uplatnění emocionálního a kognitivního potenciálu ve vrstevnických vztazích, schopnost a dovednost vytvářet a udržovat vztahy s vrstevníky obojího pohlaví;
- změna vztahů k dospělým (rodičům, dalším autoritám) – autonomie, popřípadě vzájemný respekt a kooperace nahrazuje emocionální závislost;
- získání představy o ekonomické nezávislosti a směřování k určitým jistotám, které s ní souvisejí – k volbě povolání, k získání základní profesní kvalifikace, k ujasnění představ o budoucí profesi;
- získání zkušeností v erotickém vztahu, příprava pro partnerský a rodinný život;
- rozvoj intelektu, emocionality a interpersonálních dovedností zaměřených ke komunitě a společnosti, tj. získání kompetence pro sociálně zodpovědné chování;
- představa o budoucích prioritách v dospělosti – důležitých osobních cílech a stylů života;
- ujasnění hierarchie hodnot, reflexe a stabilizace vlastního vztahu ke světu a k životu, světový názor.

Všeobecně známý je pohled epigenetického vývoje E. H. Eriksona (1968), který se přiklání k ovlivnění společenskými a

kulturními vlivy a upouští od striktní psychoanalytické koncepce, při které je psychika ovlivněna pouze pudovými tendencemi.

E. H. Erikson podává strukturu vývoje osobnosti, v níž nastiňuje osm stadií vývoje od narození do stáří. Každé stadium je pojato jako krize ve vývoji jedince, která obsahuje dva konfliktní póly. Pokud jedinec má dosáhnout růstu a přejít z jednoho stadia ke druhému, musí vyřešit konflikt v daném stadiu, ve kterém se nachází. Z tohoto Eriksonova pohledu spadá adolescence do pátého vývojového cyklu, kde je vývojový úkol formulován jako vytvoření identity vlastního Já (ego-identity). Je to období, které je plné pochybností dospívajícího o sobě. V tomto čase dospívající experimentuje s rolemi, může prozkoumávat alternativní způsoby chování, zájmy a ideologie. Sám Erikson označuje toto období jako identita versus zmatek rolí.

1.2 Emocionální dozrávání ve vývojovém procesu

V období dospívání dochází k novým proměnám emocionálního života. Dochází ke změně intenzity prožívání, emocionálního výrazu a nové kvalitě emocí. Jestliže v předchozím období (období mladšího školního věku) se u dítěte rozlišuje porozumění emocím, dítě je schopné předvídat vlastní emocionální stavy a emocionální stavy druhých. Dokáže poměrně dobře kontrolovat své emoce, skrývat nebo naopak hrát emocionální výraz. V následujícím období především v časně adolescenci dochází vlivem hormonální nerovnováhy ke změně citového prožívání k emoční labilitě, která se vyznačuje velmi silnými, střídajícími se a špatně ovladatelnými výbuchy emocí, mnohdy přecházející do apatie až deprese (I. Slaměník, 2001).

Tyto reakce jsou obvykle ve srovnání s dřívějšími reakcemi méně přiměřené, krátkodobé a proměnlivé. Náhlé změny pocitů a emočních prožitků bývají pro dospívající nepříjemné. Neznají jejich

příčinu a tudíž si je nejsou schopni vysvětlit, reagují na ně jako na něco obtěžujícího, tedy podrážděně a rozmrzele.

Navenek se emoční prožívání může projevit větší impulzivitou a nedostatkem sebeovládání. Nízká frustrační tolerance, přecitlivělost a proměnlivost nálad dospívajících je v mezilidských vztazích rušivým faktorem a přispívá ke vzniku konfliktů (M. Vágnerová, 2005).

Podle L. Medvědové (2002) dochází ke zvýšenému sebeuvědomování, k nejistotě a kumulaci kritických reakcí, pocházejících od druhých lidí, které vedou k prohloubení negativních emocí a afektivních rozlad. Nejistota se může měnit v úzkost, prohlubují se prožitky smutku a znechucení, zlost či negativismus vůči ostatním i vůči sobě samému. Prohlubuje se přemílání vlastních pocitů, ulpívání na problému a opakované rozebírání vlastních prožitků.

Jestliže v časně adolescenci dochází k řadě bouřlivých emocionálních změn, ve střední a pozdní adolescenci dochází k odeznívání náladovosti a vysoké lability, všeobecně ke zklidnění emocionálního života. Pozvolna se navrácí volní kontrola nad emocemi, dochází k umírnění výrazu emocí v souladu s požadavky společnosti. Vznikají hluboké city lásky, zklamání a jejich nenaplnění. Ustaluje se sebepojetí, které v předchozím období prošlo mnoha otřesy (I. Slaměník, 2001).

Podle I. S. Kona (1986) je střední a pozdní adolescence charakterizována větší extravertovaností, menší impulzivitou, emocionální dráždivostí a vyšší stálostí. Typ temperamentu se v tomto období již nemění, je dotvořen již v časně adolescenci, zesilují se však integrální vazby jeho elementů a usnadňuje se tak řízení vlastních reakcí.

Podle průřezového výzkumu u adolescentů, ve kterém Macek, Mareš, Ježek, Valášková (2002) srovnávali osobnostní charakteristiky třináctiletých a sedmnáctiletých jedinců, nebyly prokázané

signifikantní rozdíly mezi extravertů a neuroticismem mezi oběma věkovými skupinami. U sedmnáctiletých dívek byla zjištěna nižší úroveň emoční stability než u stejně starých chlapců.

Zvláštní význam nabývají emoce a city související s erotickou sférou života, estetické city a mravní citění. Je to období „prvního vystřízlivění“, které člověk zažívá při střetu reality všedního dne s vysněnými představami a ideály. Ty se mohou týkat volby profese, vztahu k rodičům, sourozencům, autoritám, mohou se projevit v přátelství, v erotických a sexuálních vztazích (P. Macek, 2003).

1.3 Přátelské a erotické vztahy

Vztahy adolescentů jsou podle P. C. Giordana (2003) specifické především tím, že se vyznačují spíše kratším trváním. Zároveň se vyznačují prožíváním silných emocí, které se později projevují i ve vztazích dospělých. Ve srovnání s dospělými jsou adolescenti ve vztazích nezkušení a stráví mnoho let svého dospívání průzkumem různých stránek přátelského i erotického života a vývojem vlastní identity v roli partnera. Několik studií potvrzuje, že jsou adolescentní vztahy nestálé a prchavé, méně exkluzivní a méně intimní než vztahy dospělých (S. Fraysner, 1985).

V období dospívání dochází k zintenzivnění potřeby přátelství. Podle M. Vágnerové (2005) se dospívající snaží získat mezi vrstevníky někoho, s kým by mohl sdílet své vnitřní pocity a komu by mohl důvěřovat. Tento přátelský vztah představuje důležitou emoční vazbu, avšak slouží také jako kontext pro sebepoznání a rozvoj opory při zvládání různých problémů. V pozdní adolescenci tyto potřeby může uspokojovat partnerský vztah, který je v časně adolescenci ve fázi počáteční orientace a experimentace a vyvolává u dospívajících spíše rozpaky a pocity nejistoty.

Počet „dobrých“ přátel závisí v tomto období na věku a pohlaví. Dívky mají menší počet blízkých přítelkyň, ale jejich vztahy jsou výlučnější. Oproti tomu chlapci mají větší počet přátel-kamarádů, ale tyto vztahy bývají povrchnější. Chlapci dávají v přátelství přednost kvantitě kamarádů než kvalitě a hloubce přátelského vztahu. Omezenější počet přátelských vztahů u dospívajících dívek můžeme vysvětlit tím, že u dívek dochází k rychlejší sociální zralosti, ale i větší potřebě hlubších sociálních vztahů. Dívky tohoto věku častěji považují přítelkyni za nejvýznamnější osobu v jejich životě oproti chlapcům, kteří se v takové míře na kamarády nespolehají (A. Gecková, M. Pedelský, J. P. vanDijk, 2000).

Pro dospívající je důležité, aby cítili, že kamarád s nimi sdílí stejný názor, měli k sobě důvěru a vzájemné porozumění. Přejí si mít kamaráda, který by se nimi v mnoha oblastech shodoval. Přátelství s někým, kdo je příliš odlišný, nenaplnuje potřeby dospívajících jedinců, toto přátelství pro ně nebývá příliš přitažlivé. Neumožňuje sdílet stejné zkušenosti a není správnou oporou při řešení různých problémů. Pro adolescenta není problémem se vcítit do jedince s odlišným názorem, ale takový přítel mu neposkytuje hledání a vymezování vlastní identity. Své přátele si vybírá na základě alespoň přijatelné shody s druhým jedincem. Toto přátelství rozvíjí také sebevědomí a sebejistotu (M. Vágnerová, 2005).

První erotické partnerské vztahy vznikají již v časně adolescenci a souvisí s uvědoměním si vlastní sexuality, která se již od počátku liší mezi chlapci a dívkami. U chlapců je vědomí vlastní sexuality spojeno spíše s potřebou ventilace pohlavního pudu, u dívek tato potřeba není tak zřetelná. Sexuální chování a jeho nástup má u chlapců a dívek také jiný sociální kontext. Mužská role se tradičně spojuje s dobýváním a s určitou mírou agrese. Toto sexuální chování je často tématem ve skupině chlapců, prezentace sexuální kompetence a zkušeností v této oblasti zvyšuje sociální status.

U dívek se komunikace na toto téma zaměřuje spíše na hodnocení vlastní sexuální atraktivity pro druhé pohlaví než na téma vlastního sexuálního prožívání a sexuálního chování. Sexualitu u dívek podněcuje partner, nepodněcuje ji vrstevnická skupina (P. Macek, 2003).

Podle P. Říčana (2003) adolescentní city zatím neodpovídají své hloubce a závažnosti, kterou postupně získávají zráním v dospělosti.

V období adolescence dochází k prvním sexuálním aktivitám, které jsou ovlivněny sociokulturními a socioekonomickými faktory. Zpočátku začínají lehkým pettingem, který časem stupňuje v genitální kontakt. První pohlavní styk se u dospívajících většinou uskuteční v období střední adolescence.

V pozdní adolescenci se partnerské vztahy obvykle stávají dlouhodobější a stabilnější. Milující dospívající se mění, zbavuje se nesprávných způsobů chování, stává se ohleduplnější k ostatním a citlivější vůči bolesti druhých. Výlučnost znemožňuje navázání podobného vztahu ještě vůči jinému člověku současně. V počátečních fázích tohoto kvalitního vztahu milující nemá ani odvahu druhému o tom, co všechno se v něm děje, říci. Ve druhé fázi pak už k vyřčení lásky přistupuje i přání společného života a strach ze ztráty. Představa, že by došlo k rozchodu, že by jeden druhého opustil je ta nejhorší myšlenka, kterou si zamilovaný dospívající dokáže představit. V takovém pojetí lásky je vedle výlučnosti zakódovaná i její druhá charakteristika – trvalost. V této fázi se začíná hlásit o slovo tělesná přitažlivost. Někdy dochází k předčasnému pohlavnímu styku. Platí však zásada, že pohlavní styk je na místě pouze v tom případě, kde jsou dospívající chlapec i dívka schopni dát vztahu charakter výlučnosti a trvalosti. Není-li sexualita zařazena do důstojného rámce lásky, stává se druhý člověk pouhým objektem uspokojení pohlavního pudu. Taková bývá nejčastěji historie nešťastných lásek u dospívajících jedinců, kde chybí kořeny hlubokého citového vztahu.

V erotickém aspektu sexuality, je-li uskutečněna v pravý čas, jde o celý komplex emocí, spojených se škálou uspokojování potřeb sexuální satisfakce, sebeúcty, sociální komunikace, potřeby milovat a být milován (J. Marhounová, 1996).

1.4 Vývoj romantického vztahu adolescentů

Problematiku romantických vztahů u adolescentů rozpracoval ve své teorii W. Furman (1999), který popsal základní behaviorální systémy, charakteristické pro tento typ vztahů. Ty specifikuje jako attachment, náklonnost, péči a sexuální chování. Podle W. Furmana a V. A. Simona (1999) jsou v adolescentním romantickém vztahu důležité především procesy afiliace a sexuálního chování. Oproti vztahu u dospělých jedinců, kde jsou především klíčové procesy attachmentu a péče. Velký význam přikládají důležitosti vývoje sexuálního chování v přechodu blízkého přátelství k důvěrnému milostnému vztahu. Ve svém výzkumu zjistili, že 15-ti letí adolescenti uvádějí jako nejčastější prospěch z chození (dating) pocit společenství a partnerství, prožívanou intimitu a podporu.

Z výzkumu C. Feiringa (1999) vyplývají i další složky romantického vztahu, které pro adolescenty mohou být důležité. Kromě partnerství, intimity a podpory, uvádí také fyzickou atraktivitu, sociální status, pocity žárlivosti, slovní potyčky a vjem přílišné vazby.

J. Connolly et al. (1999) definuje čtyři obecné kategorie získaných odpovědí: afiliaci, intimitu, závazek (commitment) a vášně (passion).

Podle W. Furmana a V. A. Simona, (1999) attachment a péče nejsou v adolescentních romantických vztazích tak důležité jako ve vztazích dospělých. V adolescentních vztazích mohou být přítomny některé funkce attachmentu například blízkost hledání, touha po zdroji

podpory nebo bezpečném útočišti. Nicméně zde chybí například odpor k ukončení vztahu nebo touha po trvalé jistotě bezpečného zázemí (C. Hazan, D. Zeifman, 1994).

Adolescenti ve svých aktuálních vztazích hledají především pocit náklonnosti, společenství, intimitu a vášně. Jako prvotní zdroj attachmentu a péče slouží minimálně až do pozdní adolescence stále rodiče. Až když adolescenti začnou vytvářet dlouhodobě trvající vztahy, stanou se primárním zdrojem péče a attachmentu romantičtí partneři (W. Furman, V. A. Simon, 1999).

Dospívající experimentují s různými typy romantických vztahů, a ty jsou proto většinou ještě krátkodobé. Výsledkem je získání zkušeností s různými partnery a lepší sebepoznání. Někdy se rozcházejí i velmi intenzivní a nijak povrchní vztahy proto, že si jeden z partnerů uvědomí, že potřebuje více zkušeností, že se ještě nechce citově příliš poutat. V rámci těchto vztahů získávají adolescenti nové role, přiklánějí se ke své sociální třídě a hodnotí svou úspěšnost či výkonnost (J. K. Skipper, G. Naas, 1966).

Sami adolescenti rozlišují podle Vágnerové (2005) své partnerské vztahy na erotické nebo vztahy obsahující i lásku či zamilovanost. Rozdíl můžeme spatřovat i v dimenzi času. Erotické či sexuální uspokojení je obvykle vázáno na ojedinělou situaci, kdežto chození má charakter dlouhodobějšího vztahu. Adolescenty bývá více oceňován romantický vztah, který je výlučnější a komplexnější, čímž uspokojuje několik potřeb zároveň. Romantický vztah znamená pro adolescenty jednodušší přístup k potenciálním romantickým partnerům.

W. Furman a V. A. Simon (1999) ve své teorii rozlišují tři typy romantických vztahů, a to secure style (bezpečný), ve kterém jedinec poskytuje partnerovi oporu a snaží se mu pomoci. Vztah je založen na vzájemné reciprocitě po všech stránkách. Preoccupied style (zaujatý sám sebou), kde je jedinec zaměřen na sebe. Je pro něho obtížné

podporovat partnera a obává se partnerových problémů. Sexuální styk využívá pouze k tomu, aby byl oceněn za uspokojení partnerových potřeb. A dismissing style (odmítající), ve kterém je patrný výrazný nezájem o partnera. Sexuální styk používá pouze k experimentování a sebeuspokojení.

J. A. Connolly a A. M. Johnson (1996) ve svém výzkumu zjistili, že adolescenti se zkušeností s romantickým vztahem mají kolem sebe také rozsáhlejší síť vrstevníků a více heterosexuálních přátel.

2. Atraktivita

Podstatnou roli v procesu navazování sociálních vztahů, trvání, ale i ukončování hraje interpersonální atraktivita. Její bližší zkoumání se v sociální psychologii datuje do 60. letech 20. století. Ovlivňuje vztahy partnerské, přátelské, ale i mnohé jiné. Může se týkat jak jednotlivce, tak sociální skupiny.

Pojem „atraktivita“ pochází z anglického slova attraction, attractiveness a můžeme je přeložit jako přitažlivost, náklonnost, sympatii, půvab nebo lákadlo.

Tento termín je velmi obtížné definovat, neboť se projevuje mnoha způsoby a vyznačuje se velkou rozmanitostí. Je ovlivněn osobností jednotlivce, transkulturálními rozdíly, výchovou rodiny, módními trendy a působením blízkého okolí.

Podle I. Slaměníka (1997, s. 294) můžeme obecně atraktivitu vymezit jako ocenění jiné osoby, mající směr (pozitivní či negativní) a intenzitu (hloubku emocionální vazby).

Podle Fitness, Fletcher, Overall (2003, in D. Šmahel, M. Veselá, s. 175) je atraktivita z části funkcí společensky sdílených norem ve spojení s individuálními preferencemi vycházejícími z minulých zkušeností.

Původní metoda, která zkoumala atraktivitu v rámci psychologie byla sociometrie. Tuto metodu koncipoval J. L. Moreno a zdůraznil tak význam atraktivity jako rozhodující determinanty v sociálních interakcích. Metoda sociometrie měří stupeň přitažlivosti či odpudivosti člena v malé sociální skupině nebo také skupiny pro jednotlivce. Výsledek měření znázorňuje tzv. sociogram.

2.1 Atraktivita fyzická a osobní

Atraktivitu rozlišujeme na dva typy: fyzickou a osobní. Musíme však počítat s tím, že se do určité míry prolínají.

Fyzická atraktivita jako vzhled a zevnějšek se uplatňuje především v iniciaci kontaktu, který může a nemusí vést ke vztahu dlouhodobějšího charakteru. Při kontaktu s jiným člověkem si všímáme především rysů obličeje, barvy vlasů, dokonalosti pleti, výšky postavy, váhy, oblečení. Buď nás něco nebo někdo zaujme, vyvolá v nás pozitivní emoční odezvu, nebo ne. Do tohoto prvního dojmu, který máme tendenci si vytvářet, se nám mohou promítat naše zkušenosti s lidmi podobného vzezření nebo i předsudky a stereotypy utvořené na základě minulé zkušenosti.

Oproti tomu osobní atraktivita není pevně vázaná na fyzické znaky a považuje se za hlavního činitele utváření a trvání interpersonálních vztahů. Význam zde získávají osobnostní charakteristiky, jako postoje, zájmy, názory či určitý typ chování. Čím více se budou partneři shodovat ve svých názorech, tím bude pravděpodobně vzrůstat vzájemná atraktivita. Význam podobnosti pro atraktivitu se vysvětluje hlavně tím, že lidé podobní si ve svých názorech si poskytují vzájemně potvrzení sebe sama, zatímco rozdílnost názoru vyvolává negativní soudy o druhém člověku a vyvolává odmítavou reakci (I. Slaměník, 2008).

Je velmi obtížné definovat ideál krásy, neboť co může být atraktivní pro jednoho člověka nemusí být atraktivní pro druhého.

Existuje určitá obecná představa ideálu, která se mění s dobou a každé společenství si tuto představu postupně přeměňuje. Je ovlivněna kulturními rozdíly, módou, názory, tím, co je v určitém období obdivováno.

Řada výzkumů byla zaměřena na zjišťování, zda fyzická atraktivita významně podmiňuje navazování kontaktů, přesněji

navazování vztahů. U osobní atraktivity nebylo dokázáno, že hraje primární roli v navazování kontaktů a výsledky byly poněkud smíšené.

Podle I. Slaměnka (2008, s 252) bylo výzkumy dokázáno, že setkáme-li se s osobou nám fyzicky atraktivní, obvykle se snažíme o další interakci.

Potvrzují to výzkumy Elanie Hatfieldové a Ellen Berscheidové provedené u studentů prvního ročníku na univerzitě týkající se zjišťování vlivu fyzické atraktivity na případné navázání vztahu. Studenti byli vyzváni, aby strávili večer s neznámým partnerem, při čemž jim bylo řečeno, že páry byly vybrány počítačem dle osobnostních charakteristik tak, jak si sami určili. Ve skutečnosti byly páry uspořádány náhodně. Během večera pak byli dotázáni na atraktivitu druhého partnera a ukázalo se, že fyzická přitažlivost převážila jiné proměnné, jako například inteligenci, sociální dovednosti, osobnostní rysy apod. (I. Slaměnik, 1997, s. 294).

Tento experiment byl mnohokrát opakován a výsledky vždy byly podobné výše uvedeným. Navíc bylo zjištěno, že tělesná přitažlivost je důležitá nejenom na první schůzce, ale také na schůzkách následujících (Mathes, 1975, in Atkinson et al., s. 623)

V následujícím experimentu jedinci dostali fotografie osob, u kterých byly uvedeny údaje týkající se četnosti kontaktů, schůzek apod. Jedinci pak dostali za úkol posoudit fyzickou atraktivitu. U žen byla zaznamenána silná souvislost atraktivity s oblíbeností. U těch jedinců, kteří byli považováni za atraktivnější, byla zaznamenána větší četnost schůzek za posledních několik měsíců než u jedinců hodnocených jako méně atraktivní (Hyde, 1994).

Podle experimentu H. T. Reise (1982) dosahovaly vyšší četnosti odpovědi na seznamovací inzerát doplněné o fotografie osob, které měly přitažlivější vzhled. Atraktivnější ženy i muži jsou obvykle častěji kontaktováni a žádáni o schůzku.

Pozdější výzkumy však ukázaly, že si lidé obvykle volí za svého partnera člověka přibližně stejně fyzicky atraktivního a přibližně stejné intelektové úrovně. To platí také pro předmanželské a manželské páry (B. Murstein, 1986; A. Feingold, 1988; in I. Slaměník, 1997).

Fyzická atraktivita má při navazování vztahů stejnou váhu jak u mužů, tak i žen. Podle P. Regana (1998) dochází k problému při zvažování, zda je pro jedince vztah perspektivní či nikoliv. Pro dlouhodobější vztah není atraktivita pro ženy prioritní, tak jako pro muže. Pro náhodný pohlavní styk se však tyto požadavky vymění a muži jsou schopni slevit z atraktivity oproti ženám.

A. Feingold (1992) v další výzkumné studii potvrdil obecně přijímaný názor, že je pro muže fyzická přitažlivost ženy mnohem důležitější než naopak. Ženy kladou větší důraz na svůj zevnějšek než muži. Častěji navštěvují řadu salonů, zvyšují svou atraktivitu oděvy, líčením, návštěvami fitness center, podstupují řadu plastických operací a další. Dnes už není výjimkou, že plastickou operaci, modelaci postavy, obličej, liposukci podstoupí ženy, které nedosahují ani třiceti let. S rozvíjením těchto služeb se věk klientek v zařízeních stále snižuje. Langlois et al. (2000) uvádí, že ženy chtějí vypadat atraktivně v každém věku, neboť poté přijímají více pozornosti, pozitivních sociálních interakcí a pomoci od druhých lidí než dostávají neatraktivní ženy. Jsou více zvány na schůzky, jsou populární a v neposlední řadě mají více nabídek k sexuálním aktivitám. Následkem těchto pozitivních odezev se poté těší z fyzické a duševní rovnováhy. V posledních letech se ale také objevuje trend zvýšené péče o vzhled a módu u mužů, které označujeme jako metrosexuály. Tento trend se projevuje především ve velkých městech, kde muži dávají na odiv zpravidla své ekonomické zázemí a společenskou prestiž.

Řada výzkumů poukázala také na to, že lidé, kteří jsou považováni za atraktivní, mívají obvykle lepší nebo mírnější hodnocení v práci, jsou jim připisovány pozitivní vlastnosti a jsou hodnoceni jako životně úspěšnější oproti lidem neatraktivním.

Podle I. Slaměníka (2008, s. 294) dochází k této situaci především u fyzicky velmi atraktivních žen, kdy při hodnocení jejich práce není toto hodnocení výsledkem jejich schopností a výkonu, ale jejich vzhledu.

Význam fyzické atraktivity v každodenním životě se může lišit v závislosti na rozdílnosti kultury a individuálního výběru, navázání a udržení vztahu. Autoři vyslovili hypotézu, že někdy může být podstata atraktivity více výsledkem životního uspořádání, ve kterém se jedinec narodil a nemůže si dobrovolně vybrat svého budoucího partnera. Ten je mu pevně přisouzen kvůli dostupnosti v prostředí, ve kterém žije. Autoři srovnávali severoamerickou kulturu, ve které má jedinec svobodu volby a podle svého zvažování si vybírá partnery i kamarády z velkého počtu obyvatel oproti západní africké kultuře, ve které jsou obvykle přátelství navazována na základě environmentální dostupnosti (S. L. Anderson, G. Adams, V. C. Plaut, 2008).

Zajímavý výzkum týkající se atraktivity provedl K. K. Dion (1972, in N. Hayesová, 1998, s. 79), který požádal respondenty, aby si přečetly záznam o určitém dítěti a přeškrtnul, kterého se dopustilo. Poté vyplňovali jedinci dotazník, ve kterém se měli vyjádřit, jak závažný byl přečin dítěte a jak přísně má být potrestáno, s jakou pravděpodobností se dopustí dalšího přečinu v budoucnosti. Ke každému záznamu jedinci dostali fotografii dítěte. Bylo zjištěno, že dětem, které byly hodnoceny jako atraktivní, byla přisuzována menší pravděpodobnost stejného přečinu v budoucnosti než u neatraktivních dětí. Také navrhovaný trest byl pro atraktivnější děti mírnější.

Jiným vysvětlením je společenské uznání, prestiž či obdiv, které získáme, potká-li nás někdo ve společnosti fyzicky přitažlivé nebo

uznávané osoby. Zvýší se tak náš sociální status a sebehodnocení. Jak muži, tak ženy jsou hodnoceny příznivěji tehdy, pokud jsou ve společnosti přitažlivého partnera nebo přítele, než když jsou s nepřitažlivým společníkem. Člověku se v tomto případě může dostat odměna v podobě uznání či obdivu.

Zajímavý posun se ale projevuje v následujícím jevu. Ženy nebo muži jsou hodnoceni méně příznivě, když je lidé vidí ve společnosti neznámé osoby, která je fyzicky přitažlivější než oni (Kernis, Wheeler, 1981, in Atkinson et al., s. 623).

Další zajímavý pokus provedli B. Major, P. I. Carrington a P. J. D. Carnevale (1984, in I. Slaměnik, 1997, s. 296). Respondenti měli za úkol napsat krátkou esej, která bude hodnocena jinými osobami. Jedné skupině hodnotitelů bylo umožněno respondenty pozorovat, druhé nikoliv. Atraktivní osoby byly ochotny přijmout kladné hodnocení své práce jen od osob, které je nemohly pozorovat. Méně atraktivní osoby přijímaly ocenění své práce jako adekvátní, když byly pozorovány. Fyzicky atraktivní lidé mají tendenci podceňovat hodnocení od lidí, kteří je mohou pozorovat. Domnívají se, že hodnocení je založeno na jejich vzhledu. Naopak méně atraktivní lidé přijímají hodnocení jako věrohodné, neovlivněné jejich menší fyzickou přitažlivostí. Rozdílné přiřazování váhy ocenění patrně způsobuje, že není jednoznačná závislost mezi sebeoceněním a atraktivitou. V běžném životě je průběh sociální interakce značně ovlivňován fyzickou atraktivitou. Patří sem jak uvědomění si vlastního vzhledu, tak dojem o vzhledu druhého člověka.

Velmi atraktivním lidem však přemíra hodnocení může být za jistých situací až nepříjemná. Jedná se například o neobjektivní hodnocení nebo také o přemíru sexuálních nabídek od druhého pohlaví. Tito lidé mohou být často považováni za domýšlivé a sexuálně nevěrné, jejich partneři na ně často až chorobně žárlí (I. Slaměnik, 2008).

Zatímco v navazování kontaktů se zdá podle dosavadních výzkumů fyzická atraktivita jako velmi důležitá, pro přetrvání kontaktů a vznik dlouhodobých vztahů je významná především atraktivita osobní.

Další zajímavý experiment provedli Ch. A. Insko a M. Wilson (1977), kteří se zaměřili na otázku, zda má souvislost sociální interakce a atraktivita. Zjistili, že se výsledky experimentu se shodovaly s očekáváním. Nejen že se sociální interakce podílí na atraktivitě, ale také je velmi důležitá podobnost, postoje, žádoucí charakteristické rysy, oblíbenost, popularita a společné téma konverzace.

S novým jevem se setkáváme s rozvojem počítačové techniky, přesněji internetu. Zajímavý výzkum, týkající se interpersonální atraktivity ve virtuálním prostředí, provedl D. Šmahel a M. Veselá (2006). Protože je internet součástí života především mladých lidí, stala se komunikace přes internet běžnou záležitostí. Ale podle čeho si mladí lidé ke komunikaci vybírají své protějšky? Podle jakých kritérií určují, kdo je jim sympatický a kdo nikoliv? Podle jakých znaků či pravidel si tvoří dojem o druhém, ačkoli jej vnímají pouze prostřednictvím elektronického média, prostřednictvím textové komunikace?

Podle Albrighta (2001, cit. podle D. Šmahel, M. Veselá, s. 176) při vzniku atraktivity a ptažmo vztahu hraje zásadní roli utváření dojmu. Absence neverbálních klíčů činí proces tvoření prvního dojmu závislým na zcela nových formách hodnocení. V on-line prostředí nabývají důležitosti zcela nové kvality, které lze převést do psané podoby, jako například smysl pro humor, schopnost vyjadřovat se, znalost gramatiky a některé vnitřní kvality, jako například žebříček hodnot.

Už při prvním setkání si člověk může utvořit obrázek o druhém podle komunikačního stylu. McQuillen (2006, cit. podle D. Šmahel,

M. Veselá, s. 176) uvádí, že při absenci fyzického vzhledu se uplatňuje hodnocení založené na vnímání podobností, se stejnými zájmy, postoji, názory.

Z výzkumu vyplynulo, že si lidé obvykle hledají protějšky na základě podobnosti. Z faktorů, které zvyšují atraktivitu, můžeme jmenovat například smysl pro humor, zajímavost, kreativitu, inteligenci, schopnost používat slova, jistou míru sebe-odhalení a virtuální charisma. Faktory snižující atraktivitu jsou pasivita, agresivita a nepřiměřený exhibicionismus (D. Šmahel, M. Veselá, 2006).

2.2 Podobnost a komplementarita

Podle jakých klíčů si vybíráme osobu se kterou navážeme kontakt a se kterou strávíme popřípadě celý život? Toto je jedna z nejčastějších otázek týkající se blízkých vztahů. Velká většina výzkumů, která zkoumala tuto letitou otázku, byla zaměřena na zjišťování podobnosti jedinců v rámci postojů, hodnot a smýšlení. Tyto studie poskytly řadu důkazů, že jedinci jsou ovlivněni při výběru partnera jistou podobností k sobě samým, mají podobný náhled na svět a podobné myšlení. To má poté za následek méně nesouhlasů a konfliktů (Byrne, 1971, in E. C. Klohnen, S. Luo, 2003).

Podle D. Byrneho (1961) a T. Newcomba (1961) můžeme v běžném životě pozorovat, že dobří přátelé sdílí podobné etické a morální hodnoty, celkový postoj a přístup k životu, společné zájmy a záliby. Tato zkušenost byla potvrzena výzkumy, které prokázaly, že velkou důležitost hraje při utváření vztahu postojová podobnost. Důležité jsou ty názory a postoje, které osobně pokládáme za významné. T. Newcomb došel k závěru, že čím větší existuje mezi jedinci postojová shoda, tím větší je pozitivní vliv na stabilitu a trvání

vztahu. Vždy to však nemusí platit. Ukázalo se, že v některých vztazích nemusí být názorové a postoje rozdíly na překážku. Někdy mohou být pro jedince užitečné a prospěšné a umožnit mu vzhled do jiných názorů a myšlenkových zdrojů (B. J. Broome, 1983, in I. Slaměník, 1997).

Winche (1958, cit. podle M. R. Zentner, 2005, s. 242) předpokládá, že se při výběru partnera uplatňuje princip komplementarity. Podle jeho názoru je kompenzace nedostatků jednoho partnera k druhému ve vztahu mnohem důležitější než podobnost vlastností odděleně.

Výzkumy však ukázaly, že základem pro přitažlivost a uspokojení ve vztahu je specifická kombinace osobnostních charakteristik, tedy podobnost mezi partnery (Hinde, 1997; Huston, Houts, 1998; Klohnen, Mendelsohn, 1998).

Na vývoji těsných a trvalých vztahů se podílejí osobnostní charakteristiky, které mohou ovlivnit interpersonální atraktivitu bez ohledu na postojovou podobnost. Obvykle lidé, kteří mají pozitivní vlastnosti, jako důvěryhodnost, laskavost, čestnost, smysl pro humor, jsou jinými lidmi hodnoceni jako oblíbenější než lidé s opačnými vlastnostmi. Lidé s negativními vlastnostmi hodnoceni jako neupřímní, egocentričtí a stále si naříkající, nejsou obvykle pro těsné vztahy vyhledáváni. Ale hledáme si k sobě partnera vždy podobného? Tato odpověď není zcela jednoznačná. Podle D. Byrneho (1971, in I. Slaměník, 1997) převažuje mínění, že osobnostní podobnost má pro utváření vztahů větší roli než protikladné vlastnosti. Především ale záleží, které vlastnosti jsou protikladné a jak silný význam jim jedinec přidělí.

Řada psychologických výzkumů potvrdila, že přátelství a partnerství lidé navazují s lidmi přibližně se stejnou úrovní atraktivity. Tento jev se nazývá matching fenomén.

2.3 Teorie atraktivity

K základním teoriím zabývající se atraktivitou patří teorie rovnováhy F. Heidera (1958) a model emocionálního posílení D. Byrneho (1971).

Při koncipování teorie rovnováhy byl F. Heider myšlenkově ovlivněn Lewinovou teorií pole. Výchozím předpokladem je kognitivní struktura tří objektů a jejich vzájemných vztahů. Těmito objekty se mohou stát lidé, věci nebo názory a vztahy mezi objekty mohou mít pozitivní či negativní náboj. V celém systému pak nastává buď rovnováha nebo nerovnováha vztahů podle různých kombinací. Rovnovážný stav můžeme označit za dobrou strukturu. Vzbuzuje u lidí libé pocity, oproti nerovnovážnému stavu, který vzbuzuje pocity nelibé se snahou o nastolení rovnováhy. Za rovnovážný stav se považuje takový vztah, kde se mají dva lidé rádi a shodují se v názoru na třetí objekt. Pokud se dva lidé mají rádi a neshodují se v názoru na třetí objekt, považuje se tento vztah za nerovnovážný. Pokud je vazba mezi dvěma lidmi pozitivní a silná, zvyšuje se tendence uvést do souladu vztah k třetímu objektu. Naopak pokud je vztah ke třetímu objektu podobný, zvyšuje se pravděpodobnost, že vznikne přitažlivost mezi dvěma jedinci. Tento model pomáhá vysvětlit atraktivitu podmíněnou podobností.

Základní myšlenka, kterou D. Byrne (1971; G. L. Clore, D. Byrne, 1974) rozpracoval ve svém modelu emocionálního posílení, je touha člověka po odměně a snaha vyhnout se trestu. Předpokládá, že lidé, kteří na nás reagují pozitivně, odměňují nás a tím se pro nás stávají atraktivnější. Naopak lidé reagující negativně se pro nás stávají neatraktivní a tudíž se jim snažíme vyhnout.

Myšlenka emocionálního posílení se opírá o Festingerovu koncepci sociálního srovnávání. Pomocí sociálního srovnávání s okolním světem si člověk vytváří sociálně přesný obraz sebe sama i

svého prostředí, který mu poté pomáhá lépe se orientovat jak ve světě, tak v sobě samotném. Je pro nás také potvrzením, zda jsou naše názory a chování přiměřené-správné či nikoliv. Výsledkem je, že vyhledáváme jedince, kteří souzní s našimi názory a postoji, neboť tím si potvrzujeme náš pohled na svět.

Teorie odměny byla dále rozpracována do dvou příbuzných principů. První se označuje jako princip maximu, podle kterého se jedinec snaží co nejméně do vztahu investovat a co nejvíce z něho získat. V takovém vztahu se člověk snaží obvykle pokračovat, neboť mu přináší více odměn než nákladů. V této souvislosti se mluví někdy o teorii sociální výměny formulované v psychologii J. W. Thibautem a H. H. Kelleyem (1959). Tato teorie zdůrazňuje kontrast mezi tím, o čem jsou lidé přesvědčeni, že si ve vztahu zaslouží, a tím, co opravdu dostávají. Jedinec svůj vztah posuzuje podle svého uspokojení ze vztahu. Pokud mu vztah uspokojení přináší, snaží se v něm setrvat, na rozdíl od vztahu, který přináší spíše ztráty (G. J. O. Fletcher, J. A. Simpson, G. Thomas, L. Giles, 1999).

Druhým mechanismem je princip rovnosti, jehož základem je poměr vkladů a zisků obou partnerů. Rovnocenný vztah poté znamená, že vklady a zisky jsou u obou partnerů srovnatelné. Nespokojenost u jednoho z partnerů nastává tehdy, pokud cítí, že do vztahu vkládá více než od něj dostává. Podobná situace může nastat i v případě, jestliže si jedinec uvědomuje, že dostává od druhého více, než si zaslouží. Za rovnocenný vztah je považován takový, ve kterém oba partneři vnímají zisky jako odpovídající jejich úsilí (E. Walster, W. Walster, E. Berscheid, 1978, in I. Slaměnik, 1997).

Teorie emocionálního posílení se stala pro řadu autorů motivem k dalšímu zkoumání. Systematickou studii přináší například E. C. Klohnen a S. Luo (2003). Snahou bylo potvrdit význam osobnostních vlastností v procesu atraktivity a vysvětlit dosavadní nedostatek empirických důkazů pro centralitu osobnosti. První výtka se týkala

výzkumu „napodobený cizinec“ („bogos stranger“). V tomto výzkumu D. Byrne nejprve zjišťoval postoje zkoumané osoby, poté této osobě předložil informace o jiné zkoumané osobě a zjišťoval jejich hodnocení. Názorová podobnost byla variovanou proměnou, která se překrývala jak u jedinců popisujících sebe, tak u „napodobených cizinců“. Kritika se opřela o tvrzení, že D. Byrne nemohl postihnout ty aspekty, které mají základní význam pro mezilidské vztahy. Další výtkou je podobnost ve smyslu aktuálních postojů a hodnot podle mechanismu posilující odměny. Z jeho tvrzení je málo jasné, zda se tento princip týká podobnosti u osobnostních vlastností. Třetí výtkou je přehlížení rozdílu mezi skutečnou podobností, a tou, kterou jedinec sám vnímá.

Zda existuje přímá spojitost mezi podobností a interpersonální atraktivitou zkoumali K. C. Herbst, L. Gaertner a Ch. A. Insko (2003) v teorii podobnosti k ideálnímu self. Opět tak reagovali na Byrneho a Newcombovu tezi o podobnosti k aktuálnímu a skutečnému self a na paradigma „neznámého cizince“. Tvrdí, že spolehlivost postojové podobnosti neobjasňuje, zda je základem atraktivity podobnost k aktuálnímu self, podobnost k ideálnímu self nebo obojí.

Aktuální a ideální self se ve skutečnosti výrazně prolínají, přestože se dříve předpokládalo, že existuje buď self aktuální nebo skutečné. Naše vlastní postoje jsou totiž vnímány jako správné a dobré, tedy i nejvíce žádané.

Nedávné výzkumy potvrdily, že atraktivitu ovlivňuje především ideální self. Podle LaPrelleho et al. (1990) a jeho experimentů je podobnost s ideálním self pro přitažlivost významnější. A to v tom smyslu, že podobnost s aktuálním self generovala přitažlivost jen do té míry, do jaké vnímali jedinci své aktuální self obdobné jako to ideální. Podobnost k aktuálnímu self byla propojená s atraktivitou jen v rozsahu těch účastníků, kteří si uvědomovali podobnost svého aktuálního self s ideálním self.

Teoretické východisko proč je atraktivita vedena podobností k ideálnímu self je poměrně srozumitelné neboť ideální self je hodnota touženého znaku. N. H. Anderson (1981) vysvětluje atraktivitu z hlediska teorie integrující informace. Ve své teorii se nezmiňuje o aktuálním self. Důraz klade na postoje, které jsou pro člověka cenné nebo ideální. Svě vlastnosti a postoje poté hodnotí jako správné. Složitost nastává tehdy, pokud se podobnost aktuálního a ideálního self rozcházejí. Toto se pravděpodobně stane méně často u znaku než u postoje. Existuje však výjimka mezi atraktivitou a postojovou podobností u nepolarizovaných, indiferentních či ambivalentních postojů (C. A. Insko, 1984, cit. podle K. C. Herbst, L. Gaertner, Ch. A. Insko, 2003 s. 1206). Lidé, kteří nejsou přitahováni k druhým a převládá u nich neutrální nebo proměnlivá nálada, jsou pravděpodobně řízeni aktuálním self.

Může však nastat situace, kdy potkáme osobu, která nás přitahuje a vzbuzuje náš obdiv. Dojde k podobnosti s ideálním self. Ale my se s touto osobou začneme srovnávat. Naše sebehodnocení se naruší a vzniknou negativní emoce (P. Salovey, J. Rodin, 1984, 1991).

V rámci „vzhlížejícího“ sociálního srovnávání (upward social comparison) rozlišil A. Tesser (1988) dva procesy. Srovnávání a reflexi. Při procesu srovnávání dochází u jedince k negativním postojům. Dochází k narušení sebehodnocení, neboť je jedinec konfrontován se svým lepším a úspěšnějším protějškem. Srovnávání se týká především těch oblastí, které jsou pro jedince významné, citlivé nebo se jej hluboce dotýkají.

Reflexní procesy souvisí s takovým sebehodnocením, jež se podílí na úspěchu druhého jedince.

Negativní emoce a výrazné napětí se vytváří také v případě, pokud hodnotíme blízkou osobu. Aby nedošlo k narušení vztahu a obrazu sebe sama, jedinec použije obranné mechanismy. Může také

docházet k omezení kontaktu s blízkou osobou, podceňování nebo ignorování jejich výkonů.

Podle některých autorů stoupá přitažlivost druhého jedince tím více, čím více se blíží ideální představě self. Jakmile je však tato představa překonána, přitažlivost klesá.

Teorii emocionálního posílení kritizuje již zmíněná teorie integrující informace M. F. Kaplana a N. H. Andersona (1973), rozpracovaná v novějších studiích R. M. Montoyou a R. S. Hortonem (2004). Podle této teorie se nám zdá přitažlivý ten člověk, který souhlasí s našimi postoji a názory. Tím nám poskytuje zpětnou vazbu a potvrzuje, že jsou naše stanoviska kvalitní a žádaná.

K. Bartholomew a L. M. Horowitz (1991) vycházejí při vysvětlování atraktivity z teorie připoutání (attachmentu) u dospělých jedinců. Sám rozlišuje čtyři typy dospělého připoutání se dvěma základními dimenzemi: úzkostí a vyhýbáním. Úzkost charakterizuje jako strach z opuštění a nedostatečné lásky a vyhýbání jako projev odmítání intimity a emočních projevů. Osobnosti poté rozděluje podle stylu připoutání na bezpečné, závislé, odmítající a bázlivé.

Osobnosti s bezpečným připoutáním jsou charakterizované nízkou úzkostí a vyhýbavostí s tendencí důvěřovat sobě i druhým. Osobnost se závislým připoutáním nemají tendenci se vyhýbat, ale jsou zatížené úzkostí, což se projevuje přecitlivělostí a obavami, že budou do vztahu investovat více než druzí. Podle odmítajícího připoutání lidé netrpí úzkostí, ale výrazně se vyhýbají sociálním kontaktům. Poslední bázlivé připoutání je charakterizováno výraznou úzkostí a tendencí vyhýbat se jakémukoli sociálnímu kontaktu. Přestože jedinci touží po vztahu, děsí se odmítnutí a zranění. Nemůžeme však říci, že každý člověk spadá do jedné z těchto charakteristik, neboť se jednotlivé typy prolínají.

Pro autory se stala teorie připoutání základním východiskem k vysvětlení atraktivity. Hypotéza o podobnosti self předpokládá, že

jedinec má tendenci vyhledávat partnery se stejným způsobem připoutání. Hypotéza komplementarity zase očekává směřování k partnerovi s opačnými charakteristikami připoutání. Podle hypotézy o bezpečném připoutání nás nejvíce přitahují osoby s bezpečným připoutáním. Poslední je hypotéza o podobnosti s ideálním self, která předjímá přitažlivost nositelů znaků naší představy o ideálním self stavějící tak alternativu klasickému paradigmatu podobnosti.

Nejpřitažlivější se nám zdá jedinec s bezpečným připoutáním. Nezáleží přitom na druhu připoutání druhého hodnotitele. Na druhém místě se umístilo připoutání závislé, zde už ale hraje výraznou roli, k jakému stylu připoutání patří hodnotitel. Pro odmítající nepřipadá závislý typ v úvahu, bojácný typ se pohybuje někde mezi, nicméně bezpečné i závislé typy jim dají přednost před oběma vyhýbajícími se styly. Platí, že čím je výraznější dimenze vyhýbání se, tím se snižuje atraktivita jedince, alespoň v počátcích vztahu.

Byla potvrzena hypotéza přitažlivosti stejných stylů. Stejný styl připoutání je vnímán jako přitažlivější i přesto, že se v běžném životě jen málo setkáme s osobami, které bychom mohli přiřadit jen k jednomu stylu připoutání. Také hypotézy o předpokladu podobnosti self a bezpečného připoutání byly potvrzeny. Nejatraktivnější jsou ti jedinci, kteří jsou nejbezpečněji připoutáni a jsou nejvíce podobní našemu ideálnímu self. Protože je ale velmi obtížné se v běžném životě setkat s ideálním člověkem, existuje jakýsi „mechanismus vnímání atraktivity“ (perceptual attraction mechanism). Podle tohoto tvrzení je pro atraktivitu mnohem významnější jak partnera vnímáme, než jaký doopravdy je. Míra vnímání a skutečnost je individuální a kolísavá. Přestože byly informace v experimentu o posuzované osobě vždy stejné, vnímání různých jedinců se lišilo. Studie dlouhodobých vztahů také ukazují, že vnímání, zvláště pozitivní vnímání partnera, úzce souvisí se stabilitou vztahu a spokojeností obou partnerů.

Longitudinální studii týkající se charakteristiky ideálního přítele a navázání těsného vztahu předložil M. R. Zentner (2005). Dříve se předpokládalo, že jedinci navazují vztah podle podobnosti osobnostních charakteristik, současné výzkumy ukazují, že výsledkem vztahu je závislost mezi konceptem podobnosti ideálního přítele a partnerovou osobností, jak oba vnímají sebe a osobnost partnera. Původně vycházel z R. F. Wincheho (1958) tvrzení, že komplementarita je ve vztahu důležitější než jednotlivé znaky u jedince odděleně. Výzkumy bylo zjištěno, že osobnostní charakteristiky mezi partnery jako podobnost a komplementarita jsou základem atraktivity a uspokojivého vztahu (R. Hinde; 1997, E. C. Klohnen, G. Mendelsohn, 1998). Může ale nastat situace, že jedince přitahuje člověk s opačnými charakteristikami než je on sám. Podle principu podobnosti jsou ale více šťastnější a spokojenější ti jedinci, kteří mají podobnou charakteristiku (D. Byrne, 1971, S. Luo, E. C. Klohnen, 2003).

Dosavadním experimentům je vytykáno, že se zaměřují pouze na kombinace v aktuálních atributech osobnosti.

Podle sociálně kognitivního přístupu existují velké neshody mezi partnerskými ideály a partnerovým vnímáním. Souvisí to s nespokojeností aktuálního vztahu nebo s partnerem. Naopak bylo zjištěno, že shoda mezi těmito ideály a vnímáním je spojena s uspokojením ve vztahu. S. L. Murray, J. G. Holmes, D. W. Griffin (1996) speciálně vymezují blízkost mezi partnerskými ideály a vnímáním jako formu pozitivní iluze nebo idealizace a usuzují, že pozitivní iluze jsou kritické pro uspokojení ve vztahu.

Podle M. R. Zentnera (2005) je účelné, abychom věřili, že míra těsného vztahu by neměla být ovlivněna jenom jejich aktuálními charakteristikami, ale především konceptem ideálního přítele (ideal mate concepts-IMPCs). Tím označuje osobnostní vzor, který jedinci oceňují, hodnotí a vyhledávají v potenciálním partnerovi. Protože je

ale komplikovaný, měl by méně záviset na osobnosti každého partnera nebo na podobnosti jejich osobností než na shodě self IMPCs a osobnosti jejich kamaráda. Tento pohled na roli osobnosti v těsných vztazích se liší od intrapersonální a tradiční kompatibility, neboť tvrdí, že ideální osobnost přítele určuje hodnotu a následek jeho nebo jejich partnerových charakterových vlastností. Výzkum předpokládá, že ty vlastnosti, které si jedinec přeje mít u svého partnera, kolísají v čase, a zkoumá se tedy způsob, jak IMPCs ovlivňuje důvěrné vztahy v průběhu času.

Autor předpokládá, že uspokojení a stabilita ve vztahu je méně závislá na podobnosti partnerů. A je více závislá na shodě IMPCs a osobnosti jedince.

Z uvedených výzkumů vyplývá, že jisté partnerské rysy jsou obecně žádoucí, a proto si většina lidí vybere partnery na základě jisté podobnosti.

Je důležité si povšimnout, že IMPCs se liší v rámci pohlaví. Existují dva názory. Jeden je metodologický a souvisí s ideály jako krása, bohatství a inteligence. Zde existuje malá proměnlivost. Druhé vysvětlení spojuje ideál s charakterovými vlastnostmi ve vztahu jedinců a říká, že rozdíly se vyvíjí, neboť jsou lidé přizpůsobiví. Jestliže nejvíce lidí požaduje partnera se stejným typem osobnosti, pak jen malé procento (se „správnými“ osobnostními charakteristikami) bude mít šanci na uspokojivý vztah oproti druhým jedincům, kteří naleznou protějšek (se „špatnými“ charakteristikami).

Další důležité zjištění tohoto výzkumu je, že IMPCs je více než jen sen. Podle této teorie nejsou IMPCs striktně určená či daná. Přítomné nálezy ukazují, že je možná změna v ideálních partnerských konceptech v průběhu času. A nastává tehdy, pokud dojde ke snížení uspokojení ze vztahu. Toto, jak tvrdí autoři, je nové zjištění, které dává podklady pro řadu dalších výzkumů (M. R. Zentner, 2005).

Doplněním k teoriím atraktivity může být sociobiologická teorie. Tento myšlenkový směr aplikuje evoluční biologii na sociální chování živočichů, tedy i na člověka. Cílem veškerého chování je v tomto případě zachovat sám sebe v podobě genetické informace u potomků s co největší šancí na přežití. Z tohoto hlediska je fyzická atraktivita velmi důležitá především pro ženu, neboť je potvrzením její plodnosti. Veškeré mužské chování směřuje tedy k nalezení partnerky, která zprostředkuje a zajistí pokračování jeho genetické informace. Důležitým ukazatelem plodnosti je věk.

Z dalších ukazatelů se uvádí například tonus ňader, přiměřená hmotnost, dobrý zdravotní stav. Svou roli hraje také tělesný pach, který poukazuje na zdravotní stav a fázi menstruačního cyklu (P. Weiss, 2002).

Podle A. Feingolda (1990) se přou evoluční a sociokulturní teorie v otázce výběru partnera, neboť sociokulturní teorie tvrdí, že muži oproti ženám přikládají velkou hodnotu fyzické atraktivitě. Z výsledku výzkumu vyplynulo, že ačkoliv romantická oblíbenost (scházení se) byla silně spojována s fyzickou atraktivitou pro ženy než muže, platonická oblíbenost s opačným pohlavím (počet přátel opačného pohlaví) byla silněji korelována s atraktivitou pro muže a tento rozdíl mezi pohlavím byl zdrojem rozporu v literatuře. Podobně k tomuto výzkumu bylo zjištění, že fyzická atraktivita je ve vzájemném vztahu u homosexuálně orientovaných jedinců pouze u mužů, ale ne u žen. Také porovnání přitažlivosti mezi homosexuálními přáteli se vyskytuje u mužů, ale ne u žen (A. Feingold, 1988). Vzhledem k romantické atraktivitě je tedy patrné, že fyzická atraktivita u žen má silnější efekt na sociální chování než fyzická atraktivita u mužů.

Jednu z nejnovějších teorií atraktivity uvádí H. Fischerová (2007). Podle ní je schopnost tvořit trvalá pouta jedním z charakteristických rysů člověka a velká většina dalších savců tuto

schopnost postrádají. I přesto, že každý z nás je jedinečný, shodně vlastníme tři podstatné systémy v mozku, které se překrývají. Tyto systémy nám umožňují, abychom se zamilovali a tvořili dlouhodobá emocionální spojení. Jsou to nervové systémy pro sexuální energii, romantickou lásku a připoutání. Člověk se nezamiluje jen tak do někoho. Má hluboké a striktní předpoklady. Proč se zamilujeme do jedné osoby spíše než do druhé?

Zde existuje mnoho důkazů, že se lidé zamilovávají do těch protějšků, které mají stejné socio-ekonomické a etnické pozadí, jsou zhruba stejného věku, přibližně stejné inteligence a úrovně vzdělání, s podobným smyslem pro humor a stupněm přitažlivosti. Jakým způsobem dáváme přednost jednomu člověku před druhým pokud jsou si podobní?

Podle H. Fischerové existují čtyři nervové systémy založené na temperamentových vlastnostech. Jsou to systémy pro dopamin, serotonin, estrogen a testosteron.

Jedince, u kterých převládá dopamin, nazývá „průzkumníky“ (explorers). Tito muži a ženy mají sklon k rizikovému chování, neustále hledají novoty. Jsou impulzivní, tvůrčí a zvědaví. Jejich temperamentové vlastnosti jsou spojeny se specifickými geny a jsou řízeny dopaminem. Jedince, u nichž převládá serotonin, označuje jako „stavitele“ (builders). Ti mají větší sklon k sociálnímu cítění, jsou opatrnější, konvenční, nábožensky nebo duchovně založení, snaží se dodržovat zákony a pravidla.

Lidi s převahou estrogenu označuje jako „vyjednavače“ (negotiators). Ti jsou obdařeni verbálním vyjadřováním, snadno odhadnou naladění druhého jedince, jsou to myslitelé, často ale lítostiví, živelní, nápadití a příjemní. Posledním typem s převahou testosteronu jsou „vedoucí“ (directors). Jsou přímí, rozhodující, soustředění, soutěživí, s převahou analytického a logického myšlení.

Každý z nás má v sobě všechny typy, avšak většinou dojde k převážení jednoho ze systémů.

Z výsledků vyplývá, že většina lidí spadá do kategorie „builders“. Tito jedinci jsou zvláště přitahováni k explorerum a naopak. Builder potřebuje nenucenost a novotu, zatímco explorer představuje pevné kořeny, pravidla, oddanost a schopnost vychovávat děti.

Director je přitahován k negotiatorovi. Potřebuje sociální a slovní porozumění, perspektivu, flexibilitu a živelnost. Negotiator je zase veden jejich rozhodnostmi, logičností a schopnostmi soupeřit.

Existuje ještě něco, co H. Fischerová nazývá „mapou lásky“. Díky ní si člověk utváří představu o svém partnerovi. Je to soubor vlastností, hodnot a schopností, které toužíme mít u svého partnera.

Pokud potkáme člověka, který zapadá do naší mapy lásky, je stejné inteligence, vzdělání a má podobné hodnoty, spustí se řada chemických reakcí, které ovlivní, zda je jedinec vhodným potenciálem k naší genetické reprodukci.

Teorie atraktivity se snaží zabývat otázkou, co ovlivňuje přitažlivost jedinců. Zda je to vzhled, chování, podobnost názorů či postojů, v podstatě to, co ovlivňuje navázání a udržování vztahu. Další kapitola se bude týkat otázky, jaké jednotlivé charakteristiky si jedinci přejí mít u svého budoucího partnera.

3. Partnerské vztahy u dospělých

K podstatě každého člověka patří potřeba sociálního kontaktu, která nachází uspokojení v sociálních interakcích. Tuto potřebu sociálního kontaktu považují mnozí autoři (A. H. Maslow, H. A. Murray aj., in I. Slaměník, 1997) za základní sociální potřebu a označují jí termínem afiliace.

I. Slaměník (1997, s. 289) definuje afiliaci jako „potřebu člověka navazovat pozitivní a těsné vztahy s jinými lidmi, které mohou mít podobu spolupráce, přátelství či lásky”.

Interakce s jinými lidmi je pro člověka důležitá, neboť poskytuje jedinci konsenzuální ověření chápání sociální reality, umocňuje pocity štěstí v radostných chvílích, pomáhá ve chvílích utrpení, poskytuje podněty pro srovnávání a osvojení si nových poznatků. Uspokojení přináší také spolupráce a společné dosahování výsledků činnosti, ocenění od druhé osoby.

V blízkých vztazích vyvolává příjemné pocity důvěra, vzájemné sdělování si informací, sdílení stejných či podobných názorů, postojů a možnost diskutování. Těsné vztahy poskytují člověku oporu a pocit bezpečí v obtížných životních situacích.

Každému partnerskému vztahu pravděpodobně předchází fáze milostné touhy. Na základě zkušeností si postupně vytváříme obraz vlastností, hodnot, schopností, které toužíme mít u svého partnera, abychom předešli možným budoucím konfliktům.

Výzkum zabývající se otázkou, jaký má ve vztahu účinek přijetí podpory od druhého jedince a jaká je nabídka podpory, zkoumala M. S. Clarková a J. Mills (1979). Podle nich existují dva druhy vztahů, a to: směnný vztah, vycházející z koncepce G. C. Homanse (sociální a ekonomické směny), a společenský vztah. Termín směnný vztah užívají na místo Homanova termínu ekonomické směny, protože mnoho užitků, které lidé dávají a přijímají nezahrnuje peníze nebo

věci, které mají hodnotu a se kterými bychom mohli kalkulovat. Směnný vztah je tedy založen na předpokladu, že jedinec očekává od druhého vrácení užitku. Myšlenka, že směna je základem intimního vztahu může však ve skutečnosti takový vztah poškozovat (cit. podle M. S. Clark, J. Mills, 1979, s. 12).

Podle C. Hazana a P. Shavera (1987) existují tři základní typy emočního připoutání (attachementu) v dospělých partnerských vztazích, a to secure attachment, kde se jedinec cítí uvolněně, bezpečně a důvěřuje sobě i druhým. Má pocit vlastní hodnoty a sebeúcty. Ve vztahu probíhá otevřená komunikace. Dismissing attachment, ve kterém má jedinec stále pocit vlastní hodnoty. V důvěrném vztahu se však cítí nejistě. Blízkým vztahům se vyhýbá, druhým nedůvěřuje a vnímá vztahy jako méně uspokojující a důvěrné. A preoccupied attachment. Zde se jedinec cítí bezcenný. Není si jistý postojem druhého. Vztah stále vnímá jako nedostatečně vzájemně závislý, nedůvěryhodný a neuspokojující. Jedinec s tímto typem vztahu je jím naprosto pohlcen a neustále hledá jeho nedostatky.

Vyjdeme-li z předpokladu, že se člověk ve vztazích vyvíjí a partnerství poskytuje rozvoj osobních potencialit, pak má trvalý partner zásadní význam pro seberealizaci. Rozhodující je, zda partneři vzájemně podněcují svůj vývoj. Kterým vývojovým nabídkám se uzavírají, popřípadě na ně nereagují vůbec. Výběr partnera může být procesem, který se nedá ovlivnit, nebo naopak v sobě může nést spoustu osobního potenciálu. Podle R. Kaisera (2000) je svobodný výběr partnera na základě osobní náklonnosti v naší kultuře relativně novým jevem. Před několika málo desetiletími zprostředkovávali partnerské vztahy zpravidla rodiče, nebo se na jejich výběru podíleli. Často si vybírali partnery, kteří měli tendenci uchovat úzké svazky s původní rodinou, což bylo na úkor milostného vztahu v páru. Partneři se často vybírali podle dosažitelnosti ve stejném prostoru nebo sociální vrstvě, což většinou implikovalo podobné názory a

postoje. V manželském svazku si jedinci chránili osobní prostor. Vztahy byly těsnější mezi rodiči a dětmi než v partnerském vztahu.

V dnešní době je výběr partnerů, kteří přichází v úvahu, daleko rozsáhlejší. Možnosti kontaktu se rozšířily, lidé pracují v zahraničí, navštěvují cizí země a mají daleko více možností v různých aktivitách. Mezikulturní svazky nejsou žádnou výjimkou. Jejich obzor je rozšířen a nabývají nových zkušeností.

Touha po vztahu, která ovlivňuje výběr partnera, má úzký vztah k výchozí situaci. Člověk si přeje, aby se oprostil od neuspokojivých vztahů a aby spolu s novým partnerem začal nový život. V mladším věku si jedinec přeje odpoutání od původní rodiny a osamostatnění se. Začneme-li si hledat partnera, již při první schůzce jsou nám sdělovány důležité informace. Přímými dotazy zjišťujeme u jedince sociální status, původ, dosavadní vztahy. Zda přetrvávají nedořešené záležitosti ze vztahů předchozích, děti, plány do budoucna, vyhlídky v zaměstnání a řadu dalších. Zvláště důležitý je intuitivní odhad, jak se potenciální partner sám hodnotí. Zda nabídne stejnou hodnotu za nabídku, kterou dostane. Zajímají nás jeho silné stránky, ale také slabosti a nejistoty, neboť ty zakládají intenzivnější vztah v rámci podpory. Závazný vztah však většinou vzniká na základě vzájemné dynamiky, která v nás vyvolá pocit, že jsme pro partnera potřební a důležití (J. Willi, 2006).

3.1 Láska a její stručná charakteristika.

„Láska je specifický druh interpersonálního vztahu a je založena na silné citové vazbě“ (cit. podle I. Slaměnik, 2008, s. 257)

Dospělí lásku popisují především na základě porovnání vztahu mít rád a milovat. Oba tyto vztahy obsahují komponenty, jako

prožívání radosti a uspokojení, akceptování, důvěru, respekt, porozumění, spontaneitu, spolehnutí a podporu.

Láska jako romantický vztah představuje pro dospělé úmyslný dlouho trvající závazek, který je exkluzivní a jedinečný. Láska se od přátelství liší také prožívanou vášní, fyzickou atraktivitou a sexualitou, intenzivními pocity lásky, touhy a vzrušení (R. J. Sternberg, 1987).

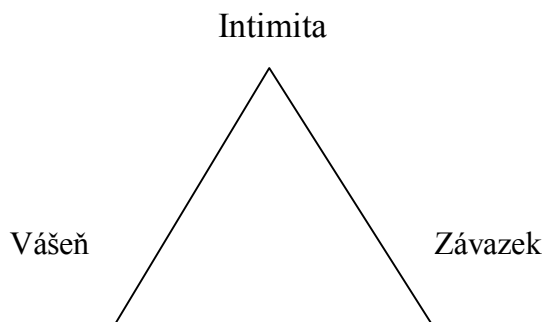
Podle I. Slaměníka (2008, s. 258) je pro lásku typická intenzivní citová vazba k milované osobě. Ta se vyznačuje vědomě obtížně ovladatelnou tendencí myslet na danou milovanou osobu a projevuje se sexuální touhou.

Pro porovnání jednotlivých složek adolescentního romantického vztahu můžeme využít Sternbergovu trojúhelníkovou teorii lásky (R. J. Sternberg, 1986, 1988, cit. podle I. Slaměníka, 2008). Podle této teorie má láska tři komponenty, a to: intimitu, vášeň a závazek/rozhodnutí.

Intimitu vymezuje R. J. Sternberg jako pocit blízkosti, spojení, pouta a vzájemného emocionálního porozumění. K této dimenzi řadí také péči, starostlivost a podporu druhého jedince. Intimita je považována za základ všech vztahů lásky a za její podstatu Sternberg považuje emoce. Vášeň má složku motivační a je spojena s vysokou psychickou aktivací. Je vyvolána fyzickou atraktivitou a sexuální touhou. Tato touha je silná hlavně u romantické lásky.

Závazek je charakterizován jako výlučný druh vztahu mezi dvěma osobami a má dva aspekty. Krátkodobý, spojen s rozhodnutím, že jedna osoba miluje druhou a dlouhodobý s úmyslem tuto lásku zachovat. Pro lásku jsou důležité všechny tři komponenty. Jejich role se však mění v jednotlivých vztazích i v čase. R. J. Sternberg tyto tři složky lásky umístil do následujícího trojúhelníku:

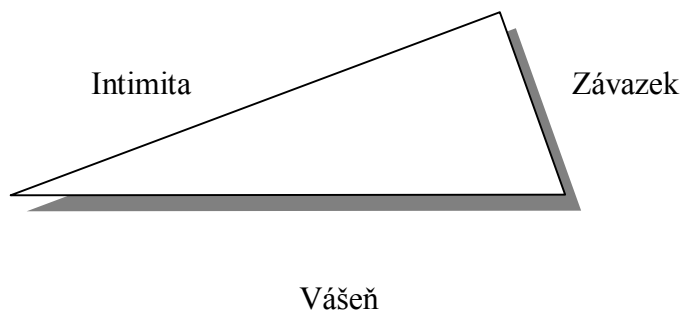
Obrázek č. 1: Sternbergův obecný trojúhelník lásky podle jeho teorie.

Předností tohoto názorného modelu je, že umožňuje podle míry jednotlivých dimenzí sestavit trojúhelníky různých tvarů a rozměrů, které zároveň svou plochou vyjadřují celkovou míru lásky a podíl jednotlivých komponent. (I. Slaměník 2008, s. 259).

Podle této teorie bychom pro romantické vztahy adolescentů mohli navrhnout obecný trojúhelník, kde vášeň bude tvořit nejdelší stranu, intimita stranu střední délky a závazek stranu nejkratší.

Obrázek č. 2: Trojúhelník lásky prožívaný adolescenty podle Sternbergovy trojúhelníkové teorie lásky.

Vztahy u adolescentů bývají relativně krátkodobé, neboť pravděpodobně ještě nepocítují ve svých vztazích potřebu závazku. Za typický znak můžeme považovat to, že intimita v počátečních

fázích lásky postupně narůstá, ale později klesá. Vášeň oproti tomu rychle vzrůstá a později také postupně klesá. Závazek obvykle u úspěšných vztahů postupně narůstá a dlouhodobě setrvává na stejné úrovni (I. Slaměnik, 2008 s.259).

3.2 Požadované vlastnosti u partnerů v dospělosti

Přehled žádoucích vlastností budoucího partnera podali M. Argyle a M. Hendersonová (1985, in M. Nakonečný, 2000, s. 203), kteří zjišťovali, jak se liší výběr partnera mezi ženami a muži. Jednotlivé vlastnosti zobrazují v následující tabulce:

MUŽSKÝ PARTNER	ŽENSKÝ PARTNER
ÚSPĚCH	TĚLESNÁ ATRAKTIVITA
DOMINANCE	EROTICKÁ OBRATNOST
PROFESNÍ KOMPETENCE	AFEKTIVNÍ KOMPETENCE
EKONOMICKÁ KOMPETENCE	SOCIÁLNÍ KOMPETENCE
TALENT K ZÁBAVĚ	SCHOPNOST PRO DOMÁCNOST
INTELEKTUÁLNÍ SCHOPNOSTI	KREJČOVSKÉ SCHOPNOSTI
POZORNOST	CHÁPÁNÍ MEZILIDSKÝCH VZTAHŮ
ZDRAVÝ LIDSKÝ ROZUM	UMĚLECKÁ CHÁPAVOST
SPORTOVNÍ TALENT	MORÁLNĚ-DUCHOVNÍ CHÁPÁNÍ
TEORETICKÉ NADÁNÍ	UMĚLECKO-TVŮRČÍ NADÁNÍ

Ačkoli byly příslušné výzkumy provedeny před více než dvaceti lety a řada položek už pravděpodobně neodpovídá realitě, můžeme názorně vidět, že ženy posuzují atraktivitu z jiného hlediska než muži. Například fyzická atraktivita v předloženém seznamu mužských žádoucích vlastností nebyla vůbec zmíněna. Naproti tomu v současnosti získává u mužů velkou váhu.

Žena si hledá muže úspěšného, společensky uznávaného, s kvalitním profesním zázemím a majetkovým zajištěním. Zatímco muži porovnávají míru úspěchu s fyzickou atraktivitou, ženy jí posuzují z hlediska společenského postavení. Muži se při výběru zaměřují více na sociální citění, podporu a domácnost.

Novější výzkum provedla N. P. Li et al. (2002). Vychází z teorie sociální výměny a evoluční teorie, které sice zahrnují předpoklad zisku ze vztahu, ale neobsahují klíčové rozdíly mezi nezbytnými a nadstandardními charakteristikami v rámci pohlaví. Ve výzkumu vycházeli z hypotézy, že fyzická atraktivita je nezbytná pro muže, zatímco pro ženy je mnohem důležitější postavení a zdroje. Laskavost a inteligence jsou preferovanými charakteristikami pro obě pohlaví. Otázkou zkoumající preference při výběru partnera se zabýval E. A. Powers (1971). Ve své studii shromáždil výsledky šesti výzkumů, které prováděl déle než třicet let. A zjistil, že například položka finanční zajištěnost se u žen umístila až na 9. místě a příznivý sociální status se dostal dokonce až na místo 11. Podobně tomu bylo u mužů, u nichž se dobrý vzhled propadl až na místo 12. Podobné studie týkající se výběru partnera pro trvalý vztah zaznamenal D. M. Buss (1989). V 37 zemích posuzoval signifikantní rozdíly mezi pohlavím a shledal, že tyto položky nejsou příliš významné. Autoři však poukázali na nedostatek této metody, která byla použita. Respondenti měli za úkol vytvořit ideálního partnera, ale nebyli nijak omezeni. Ve skutečnosti nás ale omezuje při výběru partnera hodně kritérií. Tudíž tato metoda nemohla přesně odhalit kompromisy, jichž se musíme nutně dopouštět. Dalším problémem byly ty položky, jež jsou pro nás významné, ale vnímáme je jako samozřejmost. Nedostatkem je také braní jednotlivých vlastností odděleně, pak může nastat situace, při níž nám uniknou velmi cenné informace.

N. P. Li et al. (2002) se tedy pokusili vzít v úvahu již zmíněné komplikace a vypracovali dvě nové metody, pracující na základě

rozpočtu. Zkoumali preference u ideálního partnera. Nejprve bylo důležité vymezit nezbytnost a nadstandard. Za nezbytné - základní jsou považovány ty položky, které byly upřednostňovány (u mužů fyzická atraktivita, u žen sociální status). Nadstandardní jsou ty položky, jež jsou bezvýznamné.

Respondenti měli za úkol vytvořit charakteristiku ideálního partnera pro trvalý vztah. Poté naplňovali v poměrech žádoucí vlastnosti podle rozsahu jednotlivých rozpočtů. Jedna vlastnost se pohybovala na škále 0-10. Nízký rozpočet měl 20 jednotek, střední 40 a vysoký 60 jednotek. Nízký rozpočet měl odhalit nezbytné vlastnosti (vlastnosti, které jsou určující a které musí mít). Jejich očekávání se téměř potvrdilo. V prvním experimentu byly nejčastěji zmiňovány tyto charakteristiky:

- FYZICKÁ ATRAKTIVITA
- KREATIVITA
- PŘÁTELSKOST
- PRACOVNÍ MORÁLKA
- INTELIGENCE
- ZAJÍMAJÍCÍ SE
- ROMANTIK
- SMYSL PRO HUMOR
- TALENT NEVZTAHUJÍCÍ SE K PRÁCI
- ROČNÍ PŘÍJEM

Muži utratili největší část rozpočtu za fyzickou atraktivitu a inteligenci, zatímco ženy nejvíce investovali do inteligence a ročního příjmu. Za nadstandardní považují ženy kreativitu, muži také kreativitu a talent nevztahující se k práci. V druhém experimentu si respondenti měli vybrat jen z charakteristik:

- FYZICKÁ ATRAKTIVITA
- SOCIÁLNÍ ÚROVEŇ
- KREATIVITA
- PŘÁTELSKOST
- ŽIVOTNÍ LINIE

Nízký rozpočet ženy přidělily položkám sociální úroveň a přátelskost oproti mužům, kteří jej přidělili fyzické atraktivitě.

Ve výsledcích výzkumu autoři nezaevidovali výrazný rozdíl mezi pohlavím. Bylo však zjištěno, že s narůstajícím rozpočtem rostly útraty za nadstandardní charakteristiky (N. P.Li, et al., 2002).

Mnoho výzkumníků si klade otázku, podle jakých ukazatelů lidé hodnotí, zda jsou v dobrém nebo špatném vztahu? Zda by se měli ve vztahu více angažovat, žít s druhým, uzavřít manželství nebo se poohlédnout po někom lepším. Podle G. J. O. Fletchera a G. Thomase, (1996) by mělo být rozhodnutí vztahující se k určitému vztahu alespoň částečně založeno na konzistenci hlavních vztahových kritérií nebo očekáváních na jedné straně a vnímání vztahu na straně druhé.

Otázkou, jaké charakteristiky by měl mít ideální partner a ideální vztah, se zabýval G. J. Fletcher et. al. (1999). Jeho výzkum měl dva záměry. Za prvé chtěl identifikovat osobnostní strukturu ideálního partnera a náplň ideálního vztahu. Za druhé se snažil shromáždit důkazy o tom, jak vnímání ideálního partnera a vztahu souvisí s vnímáním vztahové kvality.

Cílem první studie bylo vytvořit seznam typických nebo běžných charakteristických rysů ideálního partnera a ideálního vztahu. Po vyhodnocení a redukci vznikl seznam charakteristik. Položky byly kódovány pro partnera a vztah odděleně. Vznikl seznam nejčtetnějších charakteristik ideálního partnera.

POROZUMĚNÍ	S ROZHLEDEM	AMBICIOZNÍ
PODPORUJÍCÍ	PŘIROZENÝ	ZAJÍMAVÝ
OHLEDUPLNÝ	UVĚDOMĚLÝ	SPONTÁNNÍ
DRUŽNÝ	VELKORYSÝ	ZABAVNÝ
NASLOUCHAJÍCÍ	NEKRITICKÝ	SMYSL PRO HUMOR
SENZITIVNÍ	MÍT RÁD DĚTI	ASERTIVNÍ
SPOLEHLIVÝ	DOBRODRUŽNÝ	KREATIVNÍ
VŘELÝ	HEZKA POSTAVA	INTELIGENTNÍ
LÁSKYPLNÝ	NE STAROMÓDNÍ	S DOBROU PRACÍ
		S FINANČNÍ

SCHOPNÝ	SEXY	JISTOTOU
PŘÁTELSKÝ	ATRAKTIVNÍ	S HEZKÝM BYDLENÍM
KOMUNIKATIVNÍ	DOBRÝ MILENEC	VHODNÁ NÁRODNOST
ČESTNÝ	AKTIVNÍ	ÚSPĚŠNÝ
VYSPĚLÝ	SPORTOVNÍ	HEZKY OBLÉKANÝ
STABILNÍ	SEBEVĚDOMÝ	VHODNÝ VĚK
ROMANTICKÝ	NEZÁVISLÝ	NEKUŘÁK

Analýza neodkryla rozdíly v rámci pohlaví. Snad jen to, že ženy produkovaly více slov než muži.

Položky týkající se vztahu byly: čestnost, věrnost, starostlivost, důvěřivost, podpora, respektování, pochopení, kamarádství, dobrá komunikace, věrnost, stabilita, monogamie, láska, láskyplnost, rovnost, spravedlivost, vzájemné souhlasení, kompromis, vzrušení, nenáročnost, humorný, veselý, nezávislý, vzrušující, intelektuální rovnost, uvolněný, podobnost, romantický, čelící konfliktu, se stejnými zájmy.

Ve druhé studii byly položky z první části ohodnocené velkým počtem studentů v rámci posouzení jejich ideálního partnera a vztahu. Autoři očekávali, že základem ideální partnerské charakteristiky by měly být tři faktory, reflektující intimitu, věrnost, atraktivitu, zdraví, sociální status a finanční zdroje. O párování neměli specifické predikce, ale očekávali, že se bude párovat intimita s věrností.

Výsledky druhé studie souhlasily s očekáváním. Vznikly tři obecné faktory, které označují osobní charakteristiku ideálního partnera. Osobnostní charakteristiku jeví se zvláště důležitou k intimitě a věrnosti označili obecně jako „vřelost-důvěryhodnost“, charakteristiky k atraktivitě, energičnosti a zdraví označili termínem „vitalita-atraktivita“ a položky směřující k sociálnímu postavení a finančním zdrojům označili jako „postavení-zdroje“. Ideální vztahové položky tvořily dva faktory. Důvěrnost a stabilitu ve vztahu označují

jako „intimitu-věrnost“, vášnivý a bezprostřední vztah jako „vášnivost“. Z výsledků vyplývá, že všechny tři ideální kategorie se významně lišily mezi ženami a muži. Obě pohlaví hodnotily nejvýše „vřelost-důvěryhodnost“, následovala „vitalita-atraktivita“, nejméně důležitá kategorie byla „postavení-zdroje“. Vztahové ideály odhalily následující: intimita-věrnost byla posouzena jako důležitější pro obě pohlaví než vášně.

Srovnání v rámci pohlaví ale ukázalo, že muži oproti ženám upřednostňují u ideální partnerky vřelost-důvěryhodnost a v ideálním vztahu intimitu-věrnost. V dalších kategoriích v rámci pohlaví nebyly rozdíly zjištěny.

Studie také odhalila, že některé faktory ideálního partnera silně korelovaly s faktory ideálního vztahu. Například vřelost-důvěryhodnost (faktor ideálního partnera) významně pozitivně korelovala s intimitou-věrností (faktor ideálního vztahu). Vášně pozitivně korelovala s vitalitou-atraktivitou a status-zdroje pravidelně korelovaly s vitalitou-atraktivitou a vášní. Ve svém konceptu proto G. J. Fletcher et al. (1999) navrhl dva nadřazené faktory, a to: vřelost-věrnost a vitalita-status-vášně.

Tento výzkum nabízí jednu z odpovědí na základní otázku týkající se struktury, obsahu a funkce ideálního partnera a ideálního vztahu.

Podle R. Kuzbana a S. L. Neuberga (2005) je výběr partnera a přátel ve společnosti silně diskriminován. Ačkoli počet možných interakcí s druhými jedinci je v dnešní společnosti prakticky neomezen, realita je taková, že máme vymezený prostor pro kamarády, spolupracovníky, milence, sousedy a další. Na základě osobních charakteristických znaků pak rozhodujeme, zda s jedincem navážeme blízký vztah či nikoli.

N. Anderson (1968) provedl průzkum, ve kterém postupoval tak, že sestavil seznam 555 adjektiv, týkající se osobnostních charakteristik, přejatých ze slovníku a následně je nechal posoudit.

Zjistil tak 10 nejžádanějších osobnostních charakteristik u dospělých jedinců:

- POCTIVOST
- POROZUMĚNÍ
- VĚRNOST
- PRAVDIVOST
- DŮVĚRYHODNOST
- INTELIGENCE
- SPOLEHLIVOST
- VNÍMAVOST
- OHLEDUPLNOST

Řada kritiků ale poukázala na to, že položky jako inteligence, poctivost či ohleduplnost nespecifikují sympatii jako takovou, ale že to jsou hodnotové ukazatele. Lidským hodnotám se později věnoval například M. Rokeach (1973, cit. podle C. A. Cottrell, S. L. Neuberg, N. P. Li, 2007, s. 211). Vygeneroval seznam 18 instrumentálních hodnot, které mohou mít zvláštní význam v životě jedince a ovlivňují jeho sociální interakce. Z nejdůležitějších hodnot jsou nejvíce žádané:

- POCTIVOST
- AMBICE
- ZODPOVĚDNOST
- SHOVÍVAVOST
- TOLERANCE

Podobně S. H. Schwarz (1992, cit. podle C. A. Cottrell, S. L. Neuberg, N. P. Li, 2007, s. 211) vyvinul sadu 15 hodnotových charakteristik sloužících jako směrnice v životě jedince při výběru ideálního partnera. Nejčastější byly:

- BENEVOLENCE
- POCTIVOST
- ODDANOST
- PROSPĚŠNOST

- SHOVÍVAVOST
- ZODPOVĚDNOST

3.3 Širší sociální souvislosti volby partnera

Jeden z nejnovějších výzkumů zaměřených na otázku, jaké charakteristické rysy si jedinci přejí u druhých lidí v rámci různých sociálních souvislostí, realizovali C. A. Cottrel, S. L. Neuberg, N. P. Li (2007).

Poukazují na nedostatky dosavadních výzkumů. Tvrdí, že výzkumy se zaměřují pouze na jeden typ ideálního partnera, který se hodí pro všechny typy v sociálních interakcích. Ale nezaměřují se na možnost, že znaky, které jsou důležité pro jednu skupinu jedinců nemusí být důležité pro jinou skupinu jedinců. Tvrdí, že některé osobnostní rysy pro ideálního partnera by měly být rozdílně hodnoceny v rámci různých sociálních souvislostí. Podle vysokoškolských studentů je například důvěryhodnost a vřelost u ideálního partnera hodnocená jako mnohem důležitější než je tomu u nadřízených. Oproti tomu akademický titul je důležitý pro vedoucího, ale je málo důležitý mezi přáteli (J. Lusk, K. McDonald, J. R. Newman, 1998).

Velký význam C. A. Cottrell, S. L. Neuberg, N. P. Li (2007) přikládají ve svém výzkumu důvěryhodnosti a kooperaci, které jsou základem lidské družnosti. Kooperace je v podstatě vyžadována v každé sociální interakci. Podílí se na dosahování společných cílů. Důvěryhodnost by měla mít nejvyšší stupeň v žebříčku charakteristik a měla by být v úzkém vztahu se všemi typy vzájemně závislých vztahů, bez ohledu na specifický cíl nebo úkol dané skupiny.

Tato teoretická analýza nenavrhuje, že důvěryhodnost a kolegalita budou vždy nejdůležitějšími charakteristickými rysy pro danou sociální skupinu nebo vztah, ale tvrdí, že budou vysoce

hodnotné napříč kvalitativně různými vzájemně závislými skupinami a vztahy.

Ostatní charakteristické rysy jsou také vysoce hodnotné, ale jsou více specifické pro jednotlivé skupiny. Různé skupiny a vztahy vyžadují od jedince, aby se podílel na stanoveném úkolu, dokončil jej a aby společně s jinými úspěšně dosáhl cíle. Charakteristika tedy bude významná vzhledem k danému cíli a usnadní tak úspěch skupiny nebo vztahu. Proto je velmi důležité hledat takové jedince, kteří mají specifické rysy přinášející uspokojení ve vztahu nebo skupině. Například sportovní schopnosti a úsilí budou hodnoceny jako důležité pro členy basketbalového týmu, zatímco inteligence se v tomto kontextu pravděpodobně neumístí na nejvyšších postech. Oproti tomu úspěch univerzitní komise bude inteligenci považovat za vysoce důležitou, na rozdíl od sportovních schopností. Které osobnostní rysy jsou preferovány ve vztahu nebo skupině je v podstatě ovlivněno jejich zaměřením.

Na základě teoretických předpokladů Cathrin A. Cottrellová stanovila hypotézy, podle kterých jsou vysoce hodnocené důvěryhodnost a kooperace (v menším rozsahu) u jedinců, s nimiž jsou společensky ve vzájemné závislosti. Důvěryhodnost a kooperace jsou důležité bez ohledu na specifický úkol nebo funkci, které mají dyadické vztahy či skupiny plnit.

Hodnocení charakteristických rysů u druhých jedinců je ovlivněno specifickým problémem nebo úkolem, kterému čelí.

V první studii respondenti hodnotili 31 pozitivních charakteristik podle důležitosti u ideální osoby. Specifické atributy byly sloučeny do 13 kategorií:

- DŮVĚRYHODNOST (důvěryhodný, poctivý, věrný, upřímný, spolehlivý)
- KOOPERACE (kooperující, přející, sdílející, podpůrný)
- PŘÍJEMNOST (příjemný, milý, vřelý)
- OTEVŘENOST (držící odstup, družný, přátelský, zábavný)
- SVĚDOMITOST (svědomitý, organizovaný)

- EMOCIONÁLNÍ STABILITA (emočně stabilní, klidný, šťastný)
- OBJEKTIVNOST (vnímavý, tvůrčí)
- INTELIGENCE (inteligentní, rozumný)
- PŘEDPOVĚDITELNOST (předpověditelný)
- PŘITAŽLIVOST (fyzicky atraktivní)
- PODOBNOST (podobný)
- ZDRAVÍ (zdraví)
- AGRESIVITA (příliš sebevědomý)

Po vyhodnocení jednotlivých položek byli respondenti požádáni, aby vybrali jednu vlastnost, kterou považují u ideální osoby za nejdůležitější. Předpoklad, že důvěryhodnost a kooperace budou hodnoceny jako důležité, byl potvrzen. Za ještě důležité byly považovány položky příjemný, otevřený, emocionálně stabilní, inteligentní a zdravý.

Ačkoli tyto položky byly signifikantně méně důležité než důvěryhodnost, žádná z položek nebyla méně důležitá než kooperace.

Druhá studie byla zaměřená na otázku, zda důvěryhodnost a kooperace jsou vysoce hodnoceny napříč všemi vzájemně závislými souvislostmi, zatímco ostatní charakteristiky jsou diferencovány napříč specifickými sociálními souvislostmi.

Jedinci byli požádáni, aby vytvořili ideální členy sedmi různých skupin. Skupiny byly vybrány tak, aby zachytily široký okruh cílů. Autoři zařadili: člena projektového týmu, člena zkušební komise, člena golfového týmu, spolkového člena, člena bratrstva, blízkého přítele a zaměstnance. Hlavním předpokladem bylo, že respondenti vytvoří ideálního člena určité skupiny na základě stanoveného cíle, kterého se skupina jedinců snaží dosáhnout. Specifické charakteristické rysy usnadní dosažení úspěchu celé skupině.

Z výsledků vyplynulo, že u všech sedmi skupin byla na prvním místě hodnocena důvěryhodnost, na druhém kooperace a na třetím místě se umístila důvěra.

U blízkého přítele byly položky příjemnost a otevřenost hodnoceny jako více důležité než jiné vlastnosti. Ve výzkumných studiích se postupně umístily: emoční stabilita, objektivnost, soucit, tolerance, uctivost, humor a ambice. Ty byly hodnoceny jako více důležité než jiné vlastnosti. Podobnost byla hodnocena také jako více důležitá položka než náhodné položky. Podle předpokladu se tato hypotéza potvrdila. Důvěryhodnost a kolegalita jsou vysoce hodnoceny napříč různými souvislostmi vzájemné závislosti. Další významné charakteristické požadavky vymezené jako úkolové jsou inteligence a fyzické zdraví.

Existuje ale situace, ve které důvěryhodnost a kooperace nebudou hodnoceny na nejvyšším stupni. Například příležitostná známost, při níž otevřenost a příjemnost jedince bude hrát důležitou roli, neboť uskuteční sociální setkání, zatímco příjemnost zprostředkuje nerušený průběh vzájemného ovlivňování. Z výsledku ale vyplynulo, že má největší váhu příjemnost a důvěryhodnost oproti dalším charakteristickým rysům.

U ideálního partnera byly zaznamenány jako velmi důležité důvěryhodnost, fyzická atraktivita a inteligence oproti jiným vlastnostem. Kooperace a příjemnost nehrály velkou roli, jak bylo původně předpokládáno (C. A. Cottrell, S. L. Neuberg, N. P. Li, 2007).

II. EMPIRICKÁ ČÁST

Cíl výzkumu a hypotézy

V empirické části rigorózní práce jsem použila prototypický přístup navržený E. Roschovou (Rosch, 1973, 1975, 1978), jehož základním východiskem je předpoklad, že některé pojmy jsou definovatelné jen prostřednictvím prototypů. Každý pojem nelze definovat klasickým způsobem, založeným na definování určitého počtu jasně stanovených znaků. Tyto pojmy nemají přesně stanovené hranice, a proto je jejich přiřazení k daným kategoriím určeno jen s určitou pravděpodobností. K jejich vymezení je vhodný prototypický přístup, jímž lze určit znaky, které jsou nejvíce reprezentativní pro daný pojem a oddělit je od znaků, které jsou méně reprezentativní a nacházejí se vně pojmu. Jádro pojmu tvoří nejvíce typické znaky, které jsou obklopeny dalšími, uspořádanými podle stupně podobnosti s prototypickými znaky.

V každodenním životě lidé nepoužívají kategorie vymezené konečným počtem podstatných znaků, ale pouze kategorie reprezentované prototypem, tj. příkladem, který nejlépe danou kategorii reprezentuje. Tyto prototypické případy jsou identifikovány rychle a spolehlivě, zatímco méně typické pomaleji a váhavě.

Cílem výzkumu bylo zjistit, jaké vlastnosti a požadavky očekávají dospívající jedinci u svého budoucího ideálního partnera pro trvalý partnerský vztah. Jak se tyto požadavky liší mezi pohlavím a zda dochází ke změně preferencí s narůstajícím věkem.

Se záměrem zjistit, zda existují určité rozdíly mezi věkem a pohlavím v preferenci vlastností, formulujeme následující hypotézy:

Hypotéza 1: Existuje signifikantní rozdíl mezi **volbou vlastností a pohlavím jedince.**

Hypotéza 2: Existuje signifikantní rozdíl mezi **volbou vlastností a stářím jedince.**

Hypotéza 3: Existuje signifikantní rozdíl v preferenci vlastností u **středních adolescentů (mladší) mezi ženami a muži.**

Hypotéza 4: Existuje signifikantní rozdíl v preferenci vlastností u **pozdních adolescentů (starší) mezi ženami a muži.**

Hypotéza 5: Existuje signifikantní rozdíl v preferenci vlastností u **žen mezi obdobím střední adolescence a pozdní adolescence.**

Hypotéza 6: Existuje signifikantní rozdíl v preferenci vlastností u **mužů mezi obdobím střední adolescence a pozdní adolescence.**

Hypotéza 7: Existuje signifikantní rozdíl v preferenci vlastností mezi **studenty středních škol zakončených maturitní zkouškou a mezi studenty s odborným zaměřením zakončených vyučným listem.**

Sběr dat a jejich zpracování probíhal ve dvou odlišných etapách, pokaždé s jiným souborem zkoumaných osob. V první etapě bylo cílem získat soubor vlastností a požadavků, které považují dospívající za důležité u budoucích partnerů, ve druhé etapě získat na základě posouzení na škále Likertova typu nejpožadovanější vlastnosti. Zadání byla stejná pro všechny respondenty.

1. Etapa

Prostřednictvím prototypického přístupu bylo mým cílem v první etapě výzkumu získat seznam slov (vlastností či požadavků), které respondenti preferují u budoucího partnera pro trvalý partnerský vztah.

1.1 Soubor

Zkoumaný soubor v první etapě výzkumu tvořilo celkem 120 osob, z toho 56 žen a 64 mužů. Věkové rozpětí je od 16–19 let. Nejsilnější zastoupení měli respondenti ve věku 18 let.

Respondenti byli studenti středních škol, a to gymnázia, střední průmyslové školy technologické a střední odborné školy obchodu, provozu hotelů a středního odborného učiliště. Většina respondentů žije ve Zlínském a Karlovarském kraji.

Tabulka č. 1: Četnosti zaměření studentů.

TYP ŠKOLY	ABSOLUTNÍ POČET	PROCENTA
GYMNÁZIUM	30	25%
STŘEDNÍ PRŮMYSLOVÁ ŠKOLA TECHNOLOGICKÁ	28	23%
STŘEDNÍ ODBORNÁ ŠKOLA OBCHODU, PROVOZU HOTELŮ A STŘEDNÍHO UČILIŠTĚ	62	52%
CELKEM	120	100%

Tabulka č. 2: Četnosti věkového rozložení.

VĚK	16	17	18	19
ŽENY	2	3	35	16
MUŽI	4	3	34	23
ČETNOSTI	6	6	69	29
CELKEM OSOB	120			
PRŮMĚRNÝ VĚK	17,50			

1.2 Sběr dat

Sběr dat probíhal skupinově. Respondentům byly rozdány papíry s předtištěnou instrukcí. Byli požádáni, aby napsali do levého horního rohu na papír pohlaví a věk, aby si přečetli předtištěnou instrukci a začali pracovat. Instrukce byla následující: „Představte si, že prostřednictvím inzerátu hledáte ideálního partnera pro trvalý partnerský vztah. Délka inzerátu není omezena a Vy můžete uvést všechny podstatné vlastnosti a požadavky, které by podle Vás měl mít nebo splňovat ideální partner pro trvalý vztah. Napište, prosím, zcela podle Vašich vážně míněných představ, jakého partnera byste chtěli najít.“

Inzerát mohli respondenti napsat buď jako výčet jednotlivých charakteristik nebo formou celých vět. Čas nebyl omezen, bylo důležité ponechat dostatek individuálního prostoru, ale „sepsání“ inzerátu trvalo přibližně 25 minut. Důležité bylo motivovat dotazované osoby k účasti na výzkumu, aby nedošlo k zesměšnění inzerátu. Pozitivní bylo, že studenti brali vyplnění inzerátu jako úlevu z výuky, takže spolupráce byla dobrá. Pouze tři inzeráty musely být vyloučeny.

1.3 Výsledky první etapy

Při vyhodnocování odpovědí získaných v 1. etapě výzkumu se objevilo asi 300 rozličných položek u studentů středních škol zakončených maturitním vysvědčením a 200 rozličných položek u studentů s odborným zaměřením zakončeným vyučným listem. Následně byly vybrány nejfrekventovanější, některá synonyma byla sloučena a jiné výrazy pro malý výskyt vyloučeny. Pro přehlednost byly položky rozděleny na osobnostní charakteristiky, fyzické vlastnosti, finanční a materiální zajištění.

Po redukci tak vznikl seznam 51 požadavků či vlastností, které byly doplněny o 19 dalších položek ze seznamu k ohodnocení pro studenty středních škol s maturitou (viz tabulka č. 3) a 60 položek či vlastností k ohodnocení pro odbornou školu (viz tabulka č. 4). Tyto položky poté jiné skupiny respondentů podle rozdělení jednotlivých škol následně posuzovala na pěti stupňové škále Likertova typu.

Tabulka č. 3: Seznam vlastností a požadavků po redukci u studentů středních škol zakončených maturitní zkouškou.

ZNAKY	ŽENY	MUŽI	ABSOLUT- NÍ POČET	%
SMYSL PRO HUMOR	20	10	30	52%
SPORTOVNÍ TYP	26	1	27	47%
TOLERANTNÍ	17	8	25	43%
UPŘÍMNÝ	21	3	24	41%
AKTIVNÍ	7	14	21	36%
TMAVÝ TYP	14	5	19	33%
INTELIGENTNÍ	11	8	19	33%
HODNÝ	13	6	19	33%
VYŠŠÍ	14	4	18	31%
15-35 LET	11	7	18	31%
SPOLEČENSKÝ	12	5	17	29%
VĚRNÝ	12	4	16	28%
KLIDNÝ	12	4	16	28%
PŘÁTELSKÝ	13	3	16	28%
FINANČNĚ ZAJIŠTĚNÝ	9	7	16	28%
HEZKÝ	5	10	15	26%

SPOLEHLIVÝ	11	4	15	26%
NEKURÁK	8	6	14	24%
MILÝ	7	6	13	22%
RODINNÝ TYP	9	2	11	19%
ZAJÍMAVÝ	8	2	10	17%
ZODPOVĚDNÝ	10	0	10	17%
OCHOTNÝ	7	3	10	17%
SPOLEČNÉ ZÁJMY	3	6	9	16%
SLUŠNÝ	6	2	8	14%
SYMPATICKÝ	4	3	7	12%
NEZÁVISLÝ	5	2	7	12%
CHÁPAVÝ	0	7	7	12%
SVĚTLÝ TYP	2	4	6	10%
NA VZHLEDU NEZÁLEŽÍ	6	0	6	10%
OHLEDUPLNÝ	6	0	6	10%
POZORNÝ	6	0	6	10%
MÍT SNY A CÍLE	5	1	6	10%
OTEVŘENÝ	3	3	6	10%
VELMI ATRAKTIVNÍ	0	5	5	9%
POMOC V DOMÁCNOSTI	5	0	5	9%
NEALKOHOLIK	5	0	5	9%
OPORA	5	0	5	9%
BEZDĚTNÝ	4	1	5	9%
ŠTÍHLÝ	0	4	4	7%
VYVINUTÝ	0	4	4	7%
UMÍ VAŘIT	0	4	4	7%
STEJNÁ VÍRA	2	2	4	7%
VE STEJNÉM VĚKU	0	3	3	5%
DŮVĚŘIVÝ	3	0	3	5%
GENTLEMAN	3	0	3	5%
MÁ BYT	3	0	3	5%
MÁ AUTO	3	0	3	5%
BEZ ZÁVAZKŮ	2	1	3	5%
SEXY	0	2	2	3%
NESOBECKÝ	2	0	2	3%
POSTARÁ SE O RODINU	2	0	2	3%
MÁ KONÍČKY	1	0	1	2%
SKROMNÝ	1	0	1	2%
ZKUŠENÝ	1	0	1	2%
SPONTÁNNÍ	1	0	1	2%
DOCHVILNÝ	1	0	1	2%
ŽÁRLIVÝ	1	0	1	2%
S VLASTNÍM NÁZOREM	1	0	1	2%
S ČISTÝM TRESTNÍM REJSTRÍKEM	1	0	1	2%
CÍLEVĚDOMÝ	0	1	1	2%
SEBEVĚDOMÝ	0	1	1	2%

ROZUMNÝ	0	1	1	2%
VÍ, CO CHCE	0	1	1	2%
NEVÝSTŘEDNÍ	0	1	1	2%
NENÁROČNÝ	0	1	1	2%
STEJNÁ VÍRA	0	1	1	2%
ZRUČNÝ	0	1	1	2%

Tabulka č. 4: Seznam vlastností a požadavků po redukci u studentů školy s odborným zaměřením zakončenou vyučným listem.

ZNAKY	ŽENY	MUŽI	ABSOLUT- NÍ POČET	%
HEZKÝ	28	10	38	61%
HODNÝ	15	17	32	52%
SMYSL PRO HUMOR	16	15	31	50%
VĚRNÝ	16	15	31	50%
UPŘÍMNÝ	17	4	21	34%
INTELIGENTNÍ	10	10	20	32%
MILÝ	10	10	20	32%
TOLERANTNÍ	12	13	18	29%
POSTARÁ SE O RODINU	10	7	17	27%
TMAVÝ TYP	12	4	16	26%
FINANČNĚ ZAJIŠTĚNÝ	8	7	15	24%
SPORTOVNÍ TYP	8	7	15	24%
PRAVDOMLUV- NÝ	7	2	9	15%
STEJNÉ ZÁJMY	6	3	9	15%
ZÁBAVNÝ	5	4	9	15%
UMÍ VYSTUPOVAT	5	4	9	15%
SPOLEHLIVÝ	6	3	9	15%
HUBENÝ	1	8	9	15%
ROMANTIK	7	1	8	13%
POHODÁŘ	6	2	8	13%
POSTELOVÝ BŮH	6	2	8	13%
NEŽÁRLIVÝ	6	2	8	13%
SEXUCHTIVÝ	7	1	8	13%
NEKUŘÁK	5	2	7	11%
MLADŠÍ	4	3	7	11%
NEAGRESIVNÍ	6	0	6	10%
ROZUMÍ SI S RODINOU I KAMARÁDY	4	2	6	10%
S VĚTŠÍM POPRSÍM (PRO MUŽE)	0	6	6	10%
ZE SLUŠNĚ RODINY	4	2	6	10%
SYMPATICKÝ	5	1	6	10%

UMÍ VYZNAT LÁSKU	4	1	5	8%
GENTLEMAN (PRO ŽENY)	5	0	5	8%
DOKÁŽE POMOCI	3	2	5	8%
S VLASTNÍM NÁZOREM	3	2	5	8%
SVĚTLÝ TYP	2	3	5	8%
UMÍ VAŘIT	1	4	5	8%
NEURÁŽLIVÝ	2	3	5	8%
PRACOVITÝ	4	1	5	8%
STYLOVĚ OBLEČENÝ	3	2	5	8%
SEXY	1	4	5	8%
RODINNÝ TYP	4	0	4	7%
VZTAH K DĚTEM	3	1	4	7%
NEALKOHOLIK	2	2	4	7%
NE VYŠŠÍ	2	2	4	7%
SPOLEČENSKÝ	1	3	4	7%
KOMUNIKATIVNÍ	2	2	4	7%
OHLEDUPLNÝ	3	1	4	7%
MÁ JI RÁDA JAKÁ JE	2	2	4	7%
CHÁPAVÝ	1	3	4	7%
NEHÁDAVÝ	2	2	4	7%
OCHOTNÝ	2	2	4	7%
LASKAVÝ	2	1	3	5%
CHARAKTERNÍ	2	1	3	5%
NA VZHLEDU NEZÁLEŽÍ	1	2	3	5%
NĚŽNÝ	3	0	3	5%
PROJEVUJE ÚCTU	3	0	3	5%
SEBEVĚDOMÝ	1	1	2	3%
STARŠÍ	1	1	2	3%
VZDĚLANÝ	1	0	1	2%
ZRUČNÝ	1	0	1	2%
MYSLÍ TO VÁŽNĚ	1	0	1	2%

Počet položek uváděných respondenty v první etapě výzkumu u studentů středních škol zakončených maturitní zkouškou se v průměru pohyboval kolem pěti vlastností či charakteristik. U studentů školy s odborným zaměřením zakončenou vyučným listem se pohyboval v průměru okolo třech vlastností či charakteristik. Z položek se nejčastěji objevovaly znaky týkající se osobnostních charakteristik. Častěji se objevovaly fyzické vlastnosti oproti finančnímu a

materiálnímu zajištění. Ženy ve srovnání s muži produkovaly slov mnohem více.

1.4 Závěr první etapy

Cílem první etapy výzkumu bylo zjistit vlastnosti či charakteristiky, které dospívající jedinci považují za důležité u svého budoucího partnera. V této etapě vznikl seznam výrazů, které dospívající jedinci považují z osobního hlediska za podstatné u svého budoucího partnera.

2. Etapa

V druhé etapě byl jiným skupinám respondentů předložen seznam náhodně uspořádaných slov (70 charakteristik) u středoškolských studentů s maturitou a seznam (61 charakteristik) u studentů s odborným zaměřením, získaných v první etapě výzkumu (viz tabulka č. 5 a 6), které měli respondenti za úkol posoudit na pětistupňové posuzovací škále.

Cílem druhé etapy výzkumu bylo zjistit, které z daných položek nejvíce vystihují charakteristiku ideálního partnera pro trvalý partnerský vztah u adolescentní mládeže a zda dochází ke změně náhledu na ideálního partnera se zvyšujícím se věkem a v rámci pohlaví.

Tabulka č. 5: Náhodně uspořádaný seznam slov pro posouzení na Likertově škále pro studenty středních škol zakončených maturitní zkouškou.

VELMI ATRAKTIVNÍ	NEKURÁK
ROZUMNÝ	VĚRNÝ

ZODPOVĚDNÝ	NEVYSTŘEDNÍ
MLADŠÍ	OCHOTNÝ
SPOLEČENSKÝ	POSTARÁ SE O RODINU
SPOLEHLIVÝ	STEJNÁ VÍRA
VYŠŠÍ POSTAVA	SVĚTLÝ TYP (VLASY, OČI, KÚŽE)
KLIDNÝ	AKTIVNÍ
SE SMYSLEM PRO HUMOR	BEZ ZÁVAZKŮ
SPOLEČNÉ ZÁJMY	NEZAMĚŘEN NA PENÍZE
HODNÝ	DŮVĚRIVÝ
BEZDĚTNÝ	VE STEJNÉM VĚKU
CHÁPAVÝ	SYMPATICKÝ
OTEVŘENÝ	UMÍ VAŘIT
S VLASTNÍM BYTEM	RODINNÝ TYP
INTELIGENTNÍ	GENTLEMAN
NENÁROČNÝ	VÍ, CO CHCE
SPONTÁNNÍ	SEBEVĚDOMÝ
S VLASTNÍM NÁZOREM	HEZKÝ
ŠTÍHLÝ	SPORTOVNÍ TYP
SLUŠNÝ	MÁ SVÉ KONÍČKY
NEALKOHOLIK	DOCHVILNÝ
POMOC V DOMÁCNOSTI	PŘÁTELSKÝ
UPŘÍMNÝ	TOLERANTNÍ
TMAVÝ TYP (VLASY, OČI, KÚŽE)	POSKYTNE OPORU
STARŠÍ	MILÝ
ZAJÍMAVÝ	VYVINUTÝ
SKROMNÝ	ŽARLIVÝ
ZKUŠENÝ	POZORNÝ
CÍLEVĚDOMÝ	NA VZHLEDU NEZALEŽÍ
NESOBECKÝ	MÁ SVÉ SNY A CÍLE
SEXY	ZE STEJNÉHO KRAJE
S ČISTÝM TRESTNÍM REJSTRÍKEM	OHLEDUPLNÝ
FINANČNĚ ZAJIŠTĚNÝ	S VLASTNÍM AUTEM
NEZÁVISLÝ	UMÍ POMOCI S PROBLÉMEM

Tabulka č. 6: Náhodně uspořádaný seznam slov pro posouzení na Likertově škále u studentů školy s odborným zaměřením zakončenou vyučným listem.

SEBEVĚDOMÝ	SE STEJNÝMI ZÁJMY
OHLEDUPLNÝ	POSTARÁ SE O RODINU
INTELIGENTNÍ	SYMPATICKÝ
NEAGRESIVNÍ	NA VZHLEDU NEZALEŽÍ
HEZKÝ	NEKUŘAČKA

KOMUNIKATIVNÍ	DOKÁŽE POMOCI
HUBENÝ	NĚŽNÝ
SEXUCHTIVÝ	PROJEVUJE ÚCTU K PARTNEROVI
LASKAVÝ	MLADŠÍ
TOLERANTNÍ	PRAVDOMLUVNÝ
SVĚTLÝ TYP (OČI, VLASY, KŮŽE)	NE VYŠŠÍ NEŽ ON/ONA
NEURÁŽLIVÝ	VZTAH K DĚTEM
CHARAKTERNÍ	NEŽÁRLIVÝ
SPOLEČENSKÝ	S VLASTNÍM NÁZOREM
ZRUČNÝ	CHÁPAVÝ
SPORTOVNÍ TYP	UMÍ VYSTUPOVAT
FINANČNĚ ZAJIŠTĚNÝ	POHODÁŘ
SE SMYSLEM PRO HUMOR	MYSLÍ TO VÁŽNĚ
ROZUMÍ SI S RODINOU I S KAMARÁDY	POSTELOVÝ BŮH
OCHOTNÝ	HODNÝ
MILÝ	UMÍ VYZNAT LÁSKU
NEHÁDAVÝ	PRACOVITÝ
ZE SLUŠNÉ RODINY	ROMANTIK
UMÍ VAŘIT	NEALKOHOLIK
RODINNÝ TYP	ZÁBAVNÝ
S VĚTŠÍM POPRSÍM (POUZE PRO MUŽE)	UPŘÍMNÝ
SEXY	GENTLEMAN (POUZE PRO ŽENY)
SPOLEHLIVÝ	TMAVÝ TYP (OČI, VLASY, KŮŽE)
STYLOVĚ OBLEČENÝ	STARŠÍ
VĚRNÝ	VZDĚLANÝ
MÁ JÍ RÁD TAKOVOU JAKÁ JE	-----

2.1 Soubor

Druhé etapy se celkem zúčastnilo 375 osob (240 žen a 135 mužů), které se neúčastnily první etapy výzkumu. Respondenti byli rozděleni z hlediska období dospívání do věkového pásma adolescence střední 15-17 let a adolescence pozdní 18-21 let.

Celkový počet žen v rozmezí střední adolescence byl 133, mužů 75. V rozmezí pozdní adolescence bylo žen 107 a mužů 60. Průměrný věk dotazovaných je 18,00 let, nejsilnější zastoupení měla skupina 18ti-leté mládeže. Vzorek je tvořen pouze středoškolskou mládeží.

Dotazníky byly vyplněny na čtyřech středních školách, a to na dvou gymnáziích, střední průmyslové škole, střední kožařské škole a střední odborné škole obchodu, provozu hotelů a středního učiliště.

Většina respondentů žije ve Zlínském a Karlovarském kraji. Jiné demografické údaje nebyly zjišťovány, neboť nebyly považovány za podstatné pro budoucí výběr ideálního partnera.

Tabulka č. 7: Četnosti věkového rozložení.

VĚK	15	16	17	18	19	20	21
ŽENY	16	34	31	24	21	5	1
MUŽI	10	21	29	45	37	9	0
CELKEM	26	55	60	69	58	14	1

Tabulka č. 8: Popisná statistika věkového rozložení.

ARITMETICKÝ PRŮMĚR	MINIMUM	MAXIMUM
18.00	15	21

2.2 Sběr dat

Sběr dat probíhal zprostředkovaně přes vyučujícího učitele v době vyučovací hodiny. Respondentům byly rozdány papíry s předtištěnou instrukcí. Nejdříve dostali za úkol vyplnit hlavičku (pohlaví a věk) a následně si přečíst instrukci a začít pracovat.

Instrukce byla následující: „Zamyslete se prosím, jaké vlastnosti má mít nebo jaké požadavky kladete na ideálního partnera pro trvalý vztah. Níže uvedené vlastnosti či požadavky posuďte na škále z hlediska důležitosti, jakou jim přiřkládáte. Za každou položku seznamu vlastností či požadavků napište číslici podle Vašeho

posouzení důležitosti.“ Pod instrukcí byla zobrazena pětistupňová numerická škála, doplněna verbálním popisem jednotlivých stupňů. Škála byla sestavena od „velmi důležité“ (5), „důležité“ (4), přes „ještě důležité“ (3), „méně důležité“ (2) až po „zcela nedůležité“ (1). Následoval seznam posuzovaných slov.

Čas nebyl omezen, posouzení trvalo zhruba 25 minut. Respondenti zůstali anonymní.

2.3 Zpracování dat

Statistické zpracování dat bylo provedeno pomocí statistického programu SPSS 8.0 (SPSS, 1997) a Microsoft Excel. Vzhledem k tomu, že data jsou ordinální, nemají normální rozložení a proměnná nabývá pěti hodnot, byla použita neparametrická statistická metoda. Pro srovnání jednotlivých položek byl použit Mediánový test.

Aby bylo možné porovnat jednotlivé vlastnosti podle stanovených kritérií, bylo nutné nejprve stanovit průměrné škálové hodnoty. Škálové hodnoty jsou uvedeny vždy nejprve pro studenty středních škol zakončených maturitní zkouškou a pro školu s odborným zaměřením zakončenou vyučným listem pro celý základní soubor respondentů, dále pro celý soubor žen, zvláště mladších žen, zvláště starších žen, celý soubor mužů, zvláště mladších mužů a zvláště starších mužů a dále rozdělení celkově na respondenty mladší a respondenty starší (viz tabulky 9-26).

U prototypického přístupu se jako kritérium pro stanovení nejprůzračnějších znaků používá medián nebo průměr. Vzhledem k poměrně vysokému počtu položek v posuzovaném seznamu jsem jako kritérium pro stanovení nejtypičtějších charakteristik ideálního partnera použila rozmezí na stupnici verbálního vymezení „velmi

důležité“ (5) a „důležité“ (4), tj. od průměrné škálové hodnoty 4,0 a více.

Na základě této hodnoty byly znaky sestupně seřazeny do seznamů. Pro větší přehlednost uvádím výsledky v tabulkách.

Tabulka č. 9 a 10: Průměrné škálové hodnoty znaků.

CELÝ SOUBOR RESPONDENTŮ (n=375)

1) studenti středních škol zakončených maturitní zkouškou (n=222).

VLASTNOSTI	ARITMETICKÝ PRŮMĚR	SMĚRODATNÁ ODCHYLKA
VĚRNÝ	4,68	0,659
POSKYTNE OPORU	4,50	0,684
UPŘÍMNÝ	4,45	0,683
TOLERANTNÍ	4,37	0,705
POSTARÁ SE O RODINU	4,32	0,819
SPOLEHLIVÝ	4,23	0,766
PŘÁTELSKÝ	4,22	0,655
ROZUMNÝ	4,21	0,681
ZODPOVĚDNÝ	4,16	0,796
NEALKOHOLIK	4,14	1,145
SE SMYSLEM PRO HUMOR	4,13	0,774
UMÍ POMOCI S PROBLÉMEM	4,13	0,792
HODNÝ	4,10	0,795
CHÁPAVÝ	4,05	0,716
MILÝ	4,05	0,783
S VLASTNÍM NÁZOREM	4,04	0,855
SYMPATICKÝ	4,02	0,832
NESOBECKÝ	3,99	0,752
OHLEDUPLNÝ	3,96	0,775
INTELIGENTNÍ	3,95	0,817
OTEVŘENÝ	3,94	0,890
VÍ, CO CHCE	3,88	0,826
OCHOTNÝ	3,82	0,721
SLUŠNÝ	3,69	0,926
MÁ SNY A CÍLE	3,65	0,852
SEXY	3,65	1,035
SPOLEČNÉ ZÁJMY	3,64	0,910
POMOC V DOMÁCNOSTI	3,57	0,952

POZORNÝ	3,55	0,752
HEZKÝ	3,55	0,949
ATRAKTIVNÍ	3,54	0,864
DŮVĚŘIVÝ	3,54	1,132
SPOLEČENSKÝ	3,52	0,891
BEZ ZÁVAZKŮ	3,52	1,206
NEZAMĚŘEN NA PENÍZE	3,50	1,019
MÁ SVÉ KONÍČKY	3,48	0,926
NEKUŘÁK	3,47	1,432
SEBEVĚDOMÝ	3,46	0,885
ZAJÍMAVÝ	3,45	1,005
CÍLEVĚDOMÝ	3,43	0,873
S ČISTÝM TRESTNÍM REJSTRÁNKEM	3,43	1,339
NEZÁVISLÝ	3,32	0,970
BEZDĚTNÝ	3,32	1,510
RODINNÝ TYP	3,30	1,098
GENTLEMAN	3,21	1,106
DOCHVILNÝ	3,15	1,052
SPORTOVNÍ TYP	3,12	1,076
VELMI ATRAKTIVNÍ	3,03	0,965
SKROMNÝ	3,01	0,861
SPONTÁNNÍ	3,01	1,007
VYVINUTÝ	2,95	1,148
UMÍ VAŘIT	2,94	1,294
KLIDNÝ	2,91	0,982
ŠTIHLÝ	2,89	1,219
ZKUŠENÝ	2,87	1,100
FINANČNĚ ZAJIŠTĚNÝ	2,75	1,049
NENÁROČNÝ	2,73	0,870
ZE STEJNĚHO KRAJE	2,42	1,325
NA VZHLEDU NEZALEŽÍ	2,41	1,063
NEVÝSTŘEDNÍ	2,32	0,989
ŽÁRLIVÝ	2,22	1,037
VYŠŠÍ POSTAVA	2,17	1,086
STARŠÍ	2,09	1,239
S VLASTNÍM AUTEM	2,02	1,151
S VLASTNÍM BYTEM	1,96	1,094
TMAVÝ TYP (VLASY, OČI, KŮŽE)	1,95	1,149
STEJNÁ VÍRA	1,94	1,166
VE STEJNÉM VĚKU	1,92	0,983
SVĚTLÝ TYP (VLASY,		

OČI, KŮŽE)	1,73	1,073
MLADŠÍ	1,54	0,910

2) studenti školy s odborným zaměřením zakončené vyučným listem (n=153)

VLASTNOSTI	ARITMETICKÝ PRŮMĚR	SMĚRODATNÁ ODCHYLKA
VĚRNÝ	4,72	0,665
MÁ HO RÁDA TAKOVÉHO JAKÝ JE	4,47	0,812
UPŘÍMNÝ	4,41	0,785
ROZUMÍ SI S RODINOU I KAMARÁDY	4,34	0,890
POSTARÁ SE O RODINU	4,31	0,854
TOLERANTNÍ	4,30	0,795
PRAVDOMLUVNÝ	4,26	0,944
SPOLEHLIVÝ	4,24	0,812
MYSLÍ TO VÁŽNĚ	4,22	1,057
UMÍ VYZNAT LÁSKU	4,22	0,931
KOMUNIKATIVNÍ	4,19	0,825
VZTAH K DĚTEM	4,19	0,879
HODNÝ	4,17	0,850
SE SMYSLEM PRO HUMOR	4,15	0,844
CHÁPAVÝ	4,12	0,707
S NÁZOREM	4,10	8,857
OHLEDUPLNÝ	4,05	0,877
OHLEDUPLNÝ	4,05	0,791
MILÝ	4,00	0,831
SYMPATICKÝ	4,00	0,847
ZÁBAVNÝ	4,00	0,918
NEAGRESIVNÍ	3,98	1,097
NĚŽNÝ	3,92	0,929
PRACOVITÝ	3,90	0,912
INTELIGENTNÍ	3,89	0,864
NEALKOHOLIK	3,89	0,864
POSTELOVÝ BŮH	3,86	0,198
SEXUCHTIVÝ	3,85	1,075
OCHOTNÝ	3,85	0,758
SEXUCHTIVÝ	3,85	1,037
VZDĚLANÝ	3,81	1,005

LASKAVÝ	3,75	0,845
CHARAKTERNÍ	3,71	0,966
SEXY	3,67	1,053
SPOLEČENSKÝ	3,66	0,895
UMÍ VYSTUPOVAT	3,52	1,033
HEZKÝ	3,50	0,997
STYLOVĚ OBLEČENÝ	3,46	1,100
NEURÁŽLIVÝ	3,44	1,038
ROMANTIK	3,41	1,200
ZRUČNÝ	3,40	1,060
SE STEJNÝMI ZÁJMY	3,37	1,105
SEBEVĚDOMÝ	3,37	0,933
GENTLEMAN	3,33	1,077
NEHÁDAVÝ	3,27	1,039
ZE SLUŠNÉ RODINY	3,00	1,209
FINANČNĚ ZAJIŠTĚNÝ	2,99	1,141
POHODÁŘ	2,98	0,912
SPORTOVNÍ TYP	2,97	1,137
S VĚTŠÍM POPRSÍM	2,94	1,162
UMÍ VAŘIT	2,83	1,307
NA VZHLEDU NEZÁLEŽÍ	2,67	1,160
NEŽÁRLIVÝ	2,61	1,164
HUBENÝ	2,56	0,979
RODINNÝ TYP	2,49	1,249
STARŠÍ	2,49	1,436
NE VYŠŠÍ NEŽ ON	2,47	1,447
TMAVÝ TYP	2,22	1,315
SVĚTLÝ TYP	1,93	1,181
MLADŠÍ	1,57	0,962

Tabulka č. 11 a 12: Průměrné škálové hodnoty znaků.

CELKOVÝ SOUBOR ŽEN (n=240)

1) studenti středních škol zakončených maturitní zkouškou (n=120).

VLASTNOSTI	ARITMETICKÝ PRŮMĚR
VĚRNÝ	4,73
POSKYTNE OPORU	4,66
TOLERANTNÍ	4,51
UPŘÍMNÝ	4,48
POSTARÁ SE O RODINU	4,47

SPOLEHLIVÝ	4,43
NEALKOHOLIK	4,35
ZODPOVĚDNÝ	4,33
S VLASTNÍM NÁZOREM	4,26
UMÍ POMOCI S PROBLÉMEM	4,25
HODNÝ	4,18
ROZUMNÝ	4,17
PŘÁTELSKÝ	4,17
SE SMYSLEM PRO HUMOR	4,11
OHLEDUPLNÝ	4,07
CHÁPAVÝ	4,05
NESOBECKÝ	3,99
INTELIGENTNÍ	3,97
VÍ, CO CHCE	3,95
SYMPATICKÝ	3,91
OTEVŘENÝ	3,91
MILÝ	3,90
OCHOTNÝ	3,82
SPOLEČNÉ ZÁJMY	3,81
MÁ SVÉ SNY A CÍLE	3,72
SLUŠNÝ	3,71
BEZ ZÁVAZKŮ	3,69
POZORNÝ	3,67
S ČISTÝM TRESTNÍM REJSTŘÍKEM	3,55
GENTLEMAN	3,54
MÁ SVÉ KONÍČKY	3,51
POMOC V DOMÁCNOSTI	3,49
AKTIVNÍ	3,48
SPOLEČENSKÝ	3,47
NEZAMĚŘEN NA PENÍZE	3,44
CÍLEVĚDOMÝ	3,43
DŮVĚŘIVÝ	3,36
SEBEVĚDOMÝ	3,35
SEXY	3,31
NEZÁVISLÝ	3,31
NEKUŘÁK	3,30
ZAJÍMAVÝ	3,29
RODINNÝ TYP	3,28
BEZDĚTNÝ	3,23
DOCHVILNÝ	3,20
HEZKÝ	3,15
SPONTÁNNÍ	3,03

SPORTOVNÍ TYP	2,96
SKROMNÝ	2,96
FINANČNĚ ZAJIŠTĚNÝ	2,91
KLIDNÝ	2,82
VELMI ATRAKTIVNÍ	2,74
ZKUŠENÝ	2,68
NENÁROČNÝ	2,67
NA VZHLEDU NEZÁLEŽÍ	2,65
UMÍ VAŘIT	2,64
VYVINUTÝ	2,60
VYŠŠÍ POSTAVA	2,51
STARŠÍ	2,46
ŠTÍHLÝ	2,44
ZE STEJNÉHO KRAJE	2,42
NEVÝSTŘEDNÍ	2,23
ŽÁRLIVÝ	2,19
S VLASTNÍM AUTEM	2,13
TMAVÝ TYP (VLASY, OČI, KŮŽE)	2,02
S VLASTNÍM BYTEM	1,96
STEJNÁ VÍRA	1,92
VE STEJNÉM VĚKU	1,79
SVĚTLÝ TYP (VLASY, OČI, KŮŽE)	1,47
MLADŠÍ	1,33

2) studenti školy s odborným zaměřením zakončené vyučným listem (n=120).

VLASTNOSTI	ARITMETICKÝ PRŮMĚR
VĚRNÝ	4,77
MÁ JI RÁD TAKOVOU JAKÁ JE	4,57
UPŘÍMNÝ	4,47
POSTARÁ SE O RODINU	4,42
ROZUMÍ SI S RODINOU I S KAMARADY	4,41
MYSLÍ TO VÁŽNĚ	4,41
SPOLEHLIVÝ	4,38
TOLERANTNÍ	4,35
PRAVDOMLUVNÝ	4,33
PROJEVUJE ÚCTU	4,28
KOMUNIKATIVNÍ	4,26
S VLASTNÍM NÁZOREM	4,23
UMÍ VYZNAT LASKU	4,23
HODNÝ	4,23

SE SMYSLEM PRO HUMOR	4,20
VZTAH K DĚTEM	4,19
OHLEDUPLNÝ	4,15
NEAGRESIVNÍ	4,11
CHÁPAVÝ	4,11
DOKÁŽE POMOCI	4,08
PRACOVITÝ	4,02
ZÁBAVNÝ	4,02
NĚŽNÝ	3,97
POHODÁŘ	3,95
SYMPATICKÝ	3,93
NEALKOHOLIK	3,93
MILÝ	3,89
INTELIGENTNÍ	3,87
OCHOTNÝ	3,85
VZDĚLANÝ	3,81
POSTELOVÝ BŮH	3,80
SEXUCHTIVÝ	3,80
LASKAVÝ	3,77
CHARAKTERNÍ	3,74
SPOLEČENSKÝ	3,69
UMÍ VYSTUPOVAT	3,53
SEXY	3,46
GENTLEMAN	3,44
ZRUČNÝ	3,43
NEURÁŽLIVÝ	3,39
STYLOVĚ OBLEČENÝ	3,39
SE STEJNÝMI ZÁJMY	3,38
ROMANTIK	3,36
SEBEVĚDOMÝ	3,28
NEHÁDAVÝ	3,26
HEZKÝ	3,24
ZE SLUŠNÉ RODINY	3,19
FINANČNĚ ZAJIŠTĚNÝ	3,18
STARŠÍ	2,86
NA VZHLEDU NEZÁLEŽÍ	2,85
SPORTOVNÍ TYP	2,80
NEŽÁRLIVÝ	2,67
NEKUŘÁK	2,63
UMÍ VAŘIT	2,63
S VĚTŠÍM POPRSÍM	2,60
RODINNÝ TYP	2,56

NE VYŠŠÍ NEŽ ON	2,45
HUBENÝ	2,37
TMAVÝ TYP	2,32
SVĚTLÝ TYP	1,75
MLADŠÍ	1,37

Tabulka č. 13 a 14: Průměrné škálové hodnoty znaků.

SOUBOR MLADŠÍCH ŽEN (15-17 let) (n=133)

1) studenti středních škol zakončených maturitní zkouškou (n=48).

VLASTNOSTI	ARITMETICKÝ PRŮMĚR
VĚRNÝ	4,83
POSKYTNE OPORU	4,60
TOLERANTNÍ	4,52
UPŘÍMNÝ	4,50
UMÍ POMOCI S PROBLÉMEM	4,46
POSTARÁ SE O RODINU	4,46
PŘÁTELSKÝ	4,37
HODNÝ	4,35
SPOLEHLIVÝ	4,31
ZODPOVĚDNÝ	4,31
NEALKOHOLIK	4,31
ROZUMNÝ	4,27
S VLASTNÍM NÁZOREM	4,25
CHÁPAVÝ	4,15
SE SMYSLEM PRO HUMOR	4,15
NESOBECKÝ	4,10
OHLEDUPLNÝ	4,06
INTELIGENTNÍ	4,06
OTEVŘENÝ	4,02
BEZ ZÁVAZKŮ	4,00
SYMPATICKÝ	3,98
SLUŠNÝ	3,98
MILÝ	3,96
OCHOTNÝ	3,90
SPOLEČNÉ ZÁJMY	3,83
VÍ, CO CHCE	3,83
S ČISTÝM TRESTNÍM REJSTRÍKEM	3,79
POZORNÝ	3,73

MA SVÉ SNY A CÍLE	3,67
BEZDĚTNÝ	3,67
NEZAMĚŘEN NA PENÍZE	3,60
NEKUŘÁK	3,58
POMOC V DOMÁCNOSTI	3,58
DŮVĚRIVÝ	3,52
CÍLEVĚDOMÝ	3,50
SPOLEČENSKÝ	3,48
GENTLEMAN	3,48
AKTIVNÍ	3,35
MA SVÉ KONÍČKY	3,33
ZAJIMAVÝ	3,33
HEZKÝ	3,33
SEBEVĚDOMÝ	3,33
RODINNÝ TYP	3,31
NEZÁVISLÝ	3,31
SEXY	3,27
DOCHVILNÝ	3,23
SKROMNÝ	2,96
FINANČNĚ ZAJIŠTĚNÝ	2,94
SPORTOVNÍ TYP	2,92
SPONTÁNNÍ	2,92
STARŠÍ	2,79
VELMI ATRAKTIVNÍ	2,75
ZKUŠENÝ	2,73
KLIDNÝ	2,67
NENÁROČNÝ	2,67
VYVINUTÝ	2,60
ZE STEJNÉHO KRAJE	2,60
NA VZHLEDU NEZÁLEŽÍ	2,58
UMÍ VAŘIT	2,52
VYŠŠÍ POSTAVA	2,48
ŠTÍHLÝ	2,46
NEVÝSTŘEDNÍ	2,38
ŽÁRLIVÝ	2,31
TMAVÝ TYP (VLASY, OČI, KŮŽE)	2,06
S VLASTNÍM AUTEM	2,02
VE STEJNÉM VĚKU	1,90
S VLASTNÍM BYTEM	1,88
STEJNÁ VÍRA	1,81
SVĚTLÝ TYP (VLASY, OČI, KŮŽE)	1,60
MLADŠÍ	1,35

2) studenti školy s odborným zaměřením zakončené vyučným listem (n=85)

VLASTNOSTI	ARITMETICKÝ PRŮMĚR
VĚRNÝ	4,85
MÁ JÍ RÁD TAKOVOU JAKÁ JE	4,57
MYSLÍ TO VAŽNĚ	4,43
UPŘÍMNÝ	4,43
POSTARÁ SE O RODINU	4,43
ROZUMÍ SI S RODINOU I S KAMARÁDY	4,38
PRAVDOMLUVNÝ	4,35
HODNÝ	4,34
TOLERANTNÍ	4,31
KOMUNIKATIVNÍ	4,30
SPOLEHLIVÝ	4,29
UMÍ VYZNAT LÁSKU	4,29
PROJEVUJE ÚCTU	4,26
SE SMYSLEM PRO HUMOR	4,25
OHLEDUPLNÝ	4,19
S VLASTNÍM NÁZOREM	4,19
VZTAH K DĚTEM	4,17
CHÁPAVÝ	4,16
NEAGRESIVNÍ	4,15
DOKÁŽE POMOCI	4,10
SYMPATICKÝ	4,02
ZÁBAVNÝ	4,00
PRACOVITÝ	3,98
NĚŽNÝ	3,97
POHODÁŘ	3,93
MILÝ	3,90
OCHOTNÝ	3,87
INTELIGENTNÍ	3,86
POSTELOVÝ BŮH	3,85
CHARAKTERNÍ	3,78
NEALKOHOLIK	3,77
VZDĚLANÝ	3,76
SEXUCHTIVÝ	3,74
LASKAVÝ	3,73
SPOLEČENSKÝ	3,72
GENTLEMAN	3,55
ZRUČNÝ	3,47
NEURÁŽLIVÝ	3,45
SEXY	3,44

STYLOVÉ OBLEČENÝ	3,43
UMÍ VYSTUPOVAT	3,40
ROMANTIK	3,36
HEZKÝ	3,33
FINANČNĚ ZAJIŠTĚNÝ	3,29
SEBEVĚDOMÝ	3,24
SE STEJNÝMI ZÁJMY	3,23
NEHÁDAVÝ	3,21
ZE SLUŠNÉ RODINY	3,20
STARŠÍ	3,08
NA VZHLEDU NEZALEŽÍ	2,88
NEŽÁRLIVÝ	2,87
RODINNÝ TYP	2,75
SPORTOVNÍ TYP	2,72
S VĚTŠÍM POPRSÍM	2,60
NEKUŘÁK	2,55
UMÍ VAŘIT	2,46
HUBENÝ	2,43
NE VYŠŠÍ	2,40
TMAVÝ TYP	2,33
SVĚTLÝ TYP	1,92
MLADŠÍ	1,34

Tabulka č. 15 a 16: Průměrné škálové hodnoty znaků.

SOUBOR STARŠÍCH ŽEN (18-20 let) (n=107)

1) studenti středních škol zakončených maturitní zkouškou (n=72).

VLASTNOSTI	ARITMETICKÝ PRŮMĚR
POSKYTNE OPORU	4,69
VĚRNÝ	4,67
TOLERANTNÍ	4,50
SPOLEHLIVÝ	4,50
POSTARÁ SE O RODINU	4,47
UPŘÍMNÝ	4,47
NEALKOHOLIK	4,37
ZODPOVĚDNÝ	4,35
S VLASTNÍM NÁZOREM	4,26
UMÍ POMOCI S PROBLÉMEM	4,11
ROZUMNÝ	4,10

SE SMYSLEM PRO HUMOR	4,08
HODNÝ	4,07
OHLEDUPLNÝ	4,07
PŘÁTELSKÝ	4,04
VÍ, CO CHCE	4,03
CHÁPAVÝ	3,99
NESOBECKÝ	3,92
INTELIGENTNÍ	3,92
MILÝ	3,86
SYMPATICKÝ	3,86
OTEVŘENÝ	3,83
SPOLEČNÉ ZÁJMY	3,79
OCHOTNÝ	3,76
MA SVÉ SNY A CÍLE	3,75
POZORNÝ	3,63
MA SVÉ KONÍČKY	3,62
GENTLEMAN	3,58
AKTIVNÍ	3,56
SLUŠNÝ	3,53
BEZ ZÁVAZKŮ	3,49
SPOLEČENSKÝ	3,47
POMOC V DOMÁCNOSTI	3,43
S ČISTÝM TRESTNÍM REJSTRÍKEM	3,39
CÍLEVĚDOMÝ	3,38
SEBEVĚDOMÝ	3,36
NEZAMĚŘEN NA PENÍZE	3,33
SEXY	3,33
NEZÁVISLÝ	3,31
ZAJÍMAVÝ	3,26
RODINNÝ TYP	3,26
DŮVĚŘIVÝ	3,25
DOCHVILNÝ	3,18
SPONTÁNNÍ	3,14
NEKUŘÁK	3,11
HEZKÝ	3,03
SPORTOVNÍ TYP	3,00
SKROMNÝ	2,96
BEZDĚTNÝ	2,94
KLIDNÝ	2,92
FINANČNĚ ZAJIŠTĚNÝ	2,89
VELMI ATRAKTIVNÍ	2,74
UMÍ VAŘIT	2,72

NA VZHLEDU NEZALEŽI	2,69
NENÁROČNÝ	2,67
ZKUŠENÝ	2,65
VYVINUTÝ	2,60
VYŠŠÍ POSTAVA	2,53
ŠTIHLÝ	2,43
ZE STEJNEHO KRAJE	2,31
STARŠÍ	2,24
S VLASTNÍM AUTEM	2,21
NEVÝSTŘEDNÍ	2,13
ŽÁRLIVÝ	2,11
S VLASTNÍM BYTEM	2,01
TMAVÝ TYP (VLASY, OČI, KŮŽE)	1,99
STEJNA VÍRA	1,99
VE STEJNÉM VĚKU	1,72
SVĚTLÝ TYP (VLASY, OČI, KŮŽE)	1,37
MLADŠÍ	1,32

2) studenti školy s odborným zaměřením zakončené vyučným listem (n=35)

VLASTNOSTI	ARITMETICKÝ PRŮMĚR
VĚRNÝ	4,68
MA JI RAD TAKOVOU JAKÁ JE	4,56
UPŘÍMNÝ	4,52
SPOLEHLIVÝ	4,50
ROZUMÍ SI S RODINOU I S KAMARÁDY	4,47
POSTARÁ SE O RODINU	4,42
TOLERANTNÍ	4,42
PROJEVUJE ÚCTU K PARTNEROVI	4,35
MYSLÍ TO VÁŽNĚ	4,35
S VLASTNÍM NÁZOREM	4,29
PRAVDOMLUVNÝ	4,29
VZTAH K DĚTEM	4,24
KOMUNIKATIVNÍ	4,15
NEALKOHOLIK	4,12
PRACOVITÝ	4,12
SE SMYSLEM PRO HUMOR	4,12
HODNÝ	4,09
UMÍ VYZNAT LÁSKU	4,09
OHLEDUPLNÝ	4,09

UPŘÍMNÝ	4,06
CHÁPAVÝ	4,05
DOKÁŽE POMOCI	4,03
POHODÁŘ	4,00
NEAGRESIVNÍ	4,00
NEŽNY	3,97
SEXUCHTIVÝ	3,94
VZDĚLANÝ	3,94
INTELIGENTNÍ	3,90
MILÝ	3,89
UMÍ VYSTUPOVAT	3,85
LASKAVÝ	3,85
OCHOTNÝ	3,82
SYMPATICKÝ	3,82
POSTELOVÝ BŮH	3,68
CHARAKTERNÍ	3,65
SPOLEČENSKÝ	3,64
SE STEJNÝMI ZÁJMY	3,58
SEXY	3,48
NEHÁDAVÝ	3,38
ROMANTIK	3,35
SEBEVĚDOMÝ	3,32
ZRUČNÝ	3,32
GENTLEMAN	3,30
STYLOVĚ OBLEČENÝ	3,29
NEURÁŽLIVÝ	3,24
ZE SLUŠNÉ RODINY	3,18
HEZKÝ	3,12
FINANČNĚ ZAJIŠTĚNÝ	3,05
SPORTOVNÍ TYP	2,91
UMÍ VAŘIT	2,84
NA VZHLEDU NEZALEŽÍ	2,82
NEKUŘÁK	2,74
NE VYŠŠÍ	2,59
S VĚTŠÍM POPRSÍM	2,60
STARŠÍ	2,58
NEŽARLIVÝ	2,42
RODINNÝ TYP	2,33
TMAVÝ TYP	2,31
HUBENÝ	2,24
SVĚTLÝ TYP	1,55
MLADŠÍ	1,42

Tabulka č. 17 a 18: Průměrné škálové hodnoty znaků.

CELKOVÝ SOUBOR MUŽŮ (n=135)

1) studenti středních škol zakončených maturitní zkouškou (n=102).

VLASTNOSTI	ARITMETICKÝ PRŮMĚR
VĚRNÝ	4,63
UPŘÍMNÝ	4,41
POSKYTNE OPORU	4,31
PŘÁTELSKÝ	4,26
ROZUMNÝ	4,25
MILÝ	4,22
TOLERANTNÍ	4,21
SYMPATICKÝ	4,16
SE SMYSLEM PRO HUMOR	4,15
POSTARÁ SE O RODINU	4,15
CHÁPAVÝ	4,06
SEXY	4,05
SPOLEHLIVÝ	4,01
HEZKÝ	4,01
HODNÝ	4,00
NESOBECKÝ	3,98
UMÍ POMOCI S PROBLÉMEM	3,98
OTEVŘENÝ	3,97
ZODPOVĚDNÝ	3,96
INTELIGENTNÍ	3,93
NEALKOHOLIK	3,88
OHLEDUPLNÝ	3,83
OCHOTNÝ	3,82
VÍ, CO CHCE	3,80
S VLASTNÍM NÁZOREM	3,78
DŮVĚŘIVÝ	3,75
NEKUŘÁK	3,68
SLUŠNÝ	3,67
POMOC V DOMÁCNOSTI	3,66
ZAJÍMAVÝ	3,65
AKTIVNÍ	3,62
SEBEVĚDOMÍ	3,60
NEZAMĚŘEN NA PENÍZE	3,58
SPOLEČENSKÝ	3,57
MÁ SVÉ SNY A CÍLE	3,57
SPOLEČNÉ ZÁJMY	3,45
MÁ SVÉ KONÍČKY	3,45

CILEVĚDOMÝ	3,43
BEZDĚTNÝ	3,41
ŠTIHLÝ	3,41
POZORNÝ	3,41
VELMI ATRAKTIVNÍ	3,36
VYVINUTÝ	3,35
NEZÁVISLÝ	3,32
BEZ ZÁVAZKŮ	3,31
SPORTOVNÍ TYP	3,31
RODINNÝ TYP	3,31
UMÍ VAŘIT	3,29
S ČISTÝM TRESTNÍM REJSTRÍKEM	2,28
DOCHVILNÝ	3,10
ZKUŠENÝ	3,09
SKROMNÝ	3,07
KLIDNÝ	3,01
SPONTANNÍ	2,98
NENÁROČNÝ	2,81
GENTLEMAN	2,81
FINANČNĚ ZAJIŠTĚNÝ	2,57
NEVÝSTŘEDNÍ	2,43
ZE STEJNÉHO KRAJE	2,42
ŽÁRLIVÝ	2,25
NA VZHLEDU NEZALEŽÍ	2,13
VE STEJNÉM VĚKU	2,08
SVĚTLÝ TYP (VLASY, OČI, KŮŽE)	2,03
STEJNÁ VÍRA	1,97
S VLASTNÍM BYTEM	1,96
S VLASTNÍM AUTEM	1,89
TMAVÝ TYP (VLASY, OČI, KŮŽE)	1,88
MLADŠÍ	1,78
VYŠŠÍ POSTAVA	1,76
STARŠÍ	1,65

2) studenti školy s odborným zaměřením zakončené vyučným listem (n=33).

VLASTNOSTI	ARITMETICKÝ PRŮMĚR
VĚRNÝ	4,62
UPŘÍMNÝ	4,30
TOLERANTNÍ	4,21
MILÝ	4,19

VZTAH K DĚTEM	4,18
UMÍ VYZNAT LÁSKU	4,15
CHÁPAVÝ	4,13
POSTARÁ SE O RODINU	4,13
SYMPATICKÝ	4,12
MÁ JI RÁD TAKOVOU JAKÁ JE	4,12
ROZUMÍ SI S RODINOU I S KAMARÁDY	4,09
POSTELOVÝ BŮH	4,09
SE SMYSLEM PRO HUMOR	4,07
HODNÝ	4,06
SEXY	4,04
SEXUCHTIVÝ	4,03
PRAVDOMLUVNÝ	4,00
SPOLEHLIVÝ	3,99
HEZKÝ	3,96
KOMUNIKATIVNÍ	3,94
DOKÁŽE POMOCI	3,94
ZÁBAVNÝ	3,94
INTELIGENTNÍ	3,91
OHLEDUPLNÝ	3,87
PROJEVUJE ÚCTU K PARTNEROVI	3,85
S VLASTNÍM NÁZOREM	3,85
OCHOTNÝ	3,84
NEALKOHOLIK	3,84
VZDĚLANÝ	3,82
NĚŽNÝ	3,76
STYLOVĚ OBLEČENÝ	3,70
LASKAVÝ	3,70
NEURÁŽLIVÝ	3,64
SPOLEČENSKÝ	3,62
ROMANTIK	3,61
CHARAKTERNÍ	3,58
SEBEVĚDOMÝ	3,55
NEAGRESIVNÍ	3,52
MYSLÍ TO VÁŽNĚ	3,52
NEKUŘÁK	3,49
UMÍ VYSTUPOVAT	3,48
POHODÁŘ	3,48
PRACOVITÝ	3,45
SE STEJNÝMI ZAJMY	3,35
ZRUČNÝ	3,30
NEHÁDAVÝ	3,30

S VĚTŠÍM POPRSÍM	3,30
SPORTOVNÍ TYP	3,27
HUBENÝ	3,24
UMÍ VAŘIT	3,19
GENTLEMAN	3,06
ZE SLUŠNÉ RODINY	2,94
FINANČNĚ ZAJIŠTĚNÝ	2,65
NE VYŠŠÍ	2,55
NEŽARLIVÝ	2,51
RODINNÝ TYP	2,37
NA VZHLEDU NEZÁLEŽÍ	2,33
SVĚTLÝ TYP	2,25
TMAVÝ TYP	2,05
MLADŠÍ	1,92
STARŠÍ	1,83

Tabulka č. 19 a 20: Průměrné škálové hodnoty znaků.

SOUBOR MLADŠÍCH MUŽŮ (15-17 let) (n=75)

1) studenti středních škol zakončených maturitní zkouškou (n=61).

VLASTNOSTI	ARITMETICKÝ PRŮMĚR
VĚRNÝ	4,61
POSKYTNE OPORU	4,33
UPŘÍMNÝ	4,33
ROZUMNÝ	4,31
PŘÁTELSKÝ	4,25
MILÝ	4,16
TOLERANTNÍ	4,16
SE SMYSLEM PRO HUMOR	4,16
SYMPATICKÝ	4,10
SEXY	4,07
HODNÝ	4,05
ZODPOVĚDNÝ	4,03
HEZKÝ	4,03
SPOLEHLIVÝ	4,03
POSTARÁ SE O RODINU	4,03
CHÁPAVÝ	4,02
INTELIGENTNÍ	4,00
NESOBECKÝ	3,98

UMÍ POMOCI S PROBLÉMEM	3,97
OTEVŘENÝ	3,93
OHLEDUPLNÝ	3,85
VÍ, CO CHCE	3,85
NEALKOHOLIK	3,79
NEKUŘÁK	3,77
OCHOTNÝ	3,75
SLUŠNÝ	3,75
ZAJÍMAVÝ	3,74
POMOC V DOMÁCNOSTI	3,74
S VLASTNÍM NÁZOREM	3,70
SPOLEČENSKÝ	3,67
AKTIVNÍ	3,62
DŮVĚŘIVÝ	3,61
SEBEVĚDOMÝ	3,59
SPOLEČNÉ ZÁJMY	3,54
SPORTOVNÍ TYP	3,52
CÍLEVĚDOMÝ	3,52
MÁ SVÉ KONÍČKY	3,51
BEZDĚTNÝ	3,48
ŠTIHLÝ	3,46
RODINNÝ TYP	3,46
NEZAMĚŘEN NA PENÍZE	3,46
MÁ SVÉ SNY A CÍLE	3,46
NEZÁVISLY	3,44
S ČISTÝM TRESTNÍM REJSTRÍKEM	3,43
VYVINUTÝ	3,41
UMÍ VARIT	3,39
VELMI ATRAKTIVNÍ	3,38
BEZ ZAVAZKŮ	3,36
POZORNÝ	3,33
ZKUŠENÝ	3,33
DOCHVILNÝ	3,10
SKROMNÝ	3,02
KLIDNÝ	3,00
GENTLEMAN	2,97
SPONTÁNNÍ	2,95
NENÁROČNÝ	2,72
FINANČNĚ ZAJIŠTĚNÝ	2,67
NEVÝSTŘEDNÍ	2,49
ZE STEJNÉHO KRAJE	2,48
VE STEJNÉM VĚKU	2,20
SVĚTLÝ TYP (VLASY, OČI, KŮŽE)	2,18

NA VZHLEDU NEZALEŽI	2,16
ŽÁRLIVÝ	2,16
S VLASTNÍM BYTEM	2,13
STEJNÁ VÍRA	2,11
S VLASTNÍM AUTEM	2,02
VYŠŠÍ POSTAVA	1,93
TMAVÝ TYP (VLASY, OČI, KŮŽE)	1,92
STARŠÍ	1,75
MLADŠÍ	1,70

2) studenti školy s odborným zaměřením zakončené vyučným listem (n=14).

VLASTNOSTI	ARITMETICKÝ PRŮMĚR
ROZUMÍ SI S RODINOU I S KAMARÁDY	4,64
VĚRNÝ	4,63
MÁ JI RÁD TAKOVOU JAKÁ JE	4,36
UMÍ VYZNAT LÁSKU	4,36
POSTELOVÝ BŮH	4,29
UPŘÍMNÝ	4,29
VZTAH K DĚTEM	4,21
DOKÁŽE POMOCI	4,21
SE SMYSLEM PRO HUMOR	4,20
TOLERANTNÍ	4,19
MILÝ	4,19
HODNÝ	4,15
CHÁPAVÝ	4,08
SYMPATICKÝ	4,08
VZDĚLANÝ	4,07
SEXY	4,07
SPOLEHLIVÝ	4,05
POSTARÁ SE O RODINU	4,04
HEZKÝ	4,03
STYLOVĚ OBLEČENÝ	4,00
SEXUCHTIVÝ	4,00
INTELIGENTNÍ	3,96
PRAVDOMLUVNÝ	3,93
ZÁBAVNÝ	3,93
PRACOVITÝ	3,93
KOMUNIKATIVNÍ	3,93
OHLEDUPLNÝ	3,89
NEALKOHOLIK	3,87

NĚŽNÝ	3,86
OCHOTNÝ	3,83
S VLASTNÍM NAZOREM	3,80
UMÍ VYSTUPOVAT	3,79
NEAGRESIVNÍ	3,79
MYSLÍ TO VÁŽNĚ	3,79
SPOLEČENSKÝ	3,72
POHODÁŘ	3,71
PROJEVUJE ÚCTU	3,71
NEURÁŽLIVÝ	3,71
LASKAVÝ	3,64
SEBEVĚDOMÝ	3,59
CHARAKTERNÍ	3,57
NEKUŘÁK	3,53
NEHÁDAVÝ	3,50
SE STEJNÝMI ZAJMY	3,49
S VĚTŠÍM POPRSÍM	3,44
HUBENÝ	3,43
SPORTOVNÍ TYP	3,41
ZRUČNÝ	3,29
UMÍ VARIT	3,28
ROMANTIK	3,14
NE VYŠŠÍ	3,07
GENTLEMAN	3,05
ZE SLUŠNÉ RODINY	2,93
FINANČNĚ ZAJIŠTĚNÝ	2,75
NEŽÁRLIVÝ	2,45
RODINNÝ TYP	2,41
NA VZHLEDU NEZÁLEŽÍ	2,36
SVĚTLÝ TYP	2,32
TMAVÝ TYP	2,13
MLADŠÍ	1,87
STARŠÍ	1,84

Tabulka č. 21 a 22: Průměrné škálové hodnoty znaků.

SOUBOR STARŠÍCH MUŽŮ (18-20) (n=60)

1) studenti středních škol zakončených maturitní zkouškou (n=41).

VLASTNOSTI	ARITMETICKÝ PRŮMĚR
VĚRNÝ	4,66
UPŘÍMNÝ	4,54
POSTARÁ SE O RODINU	4,32
MILÝ	4,29
PŘÁTELSKÝ	4,29
POSKYTNE OPORU	4,29
TOLERANTNÍ	4,27
SYMPATICKÝ	4,24
ROZUMNÝ	4,17
CHÁPAVÝ	4,12
SE SMYSLEM PRO HUMOR	4,12
OTEVŘENÝ	4,02
SEXY	4,02
NEALKOHOLIK	4,02
UMÍ POMOCI S PROBLÉMEM	4,00
HEZKÝ	3,98
NESOBECKÝ	3,98
SPOLEHLIVÝ	3,98
DŮVĚRIVÝ	3,95
HODNÝ	3,93
OCHOTNÝ	3,93
S VLASTNÍM NÁZOREM	3,90
ZODPOVĚDNÝ	3,85
INTELIGENTNÍ	3,83
OHLEDUPLNÝ	3,80
NEZAMĚŘEN NA PENÍZE	3,76
MÁ SVĚ SNY A CÍLE	3,73
VÍ, CO CHCE	3,73
AKTIVNÍ	3,61
SEBEVĚDOMÝ	3,61
NEKUŘÁK	3,54
POMOC V DOMÁCNOSTI	3,54
SLUŠNÝ	3,54
POZORNÝ	3,54
ZAJÍMAVÝ	3,51
SPOLEČENSKÝ	3,41
MÁ SVĚ KONÍČKY	3,37
ŠTÍHLÝ	3,34

VELMI ATRAKTIVNÍ	3,34
SPOLEČNÉ ZÁJMY	3,32
BEZDĚTNÝ	3,32
CÍLEVĚDOMÝ	3,29
VYVINUTÝ	3,27
BEZ ZÁVAZKŮ	3,24
UMÍ VAŘIT	3,15
NEZÁVISLÝ	3,15
SKROMNÝ	3,15
DOCHVILNÝ	3,10
RODINNÝ TYP	3,10
S ČISTÝM TRESTNÍM REJSTRÍKEM	3,07
SPONTÁNNÍ	3,02
KLIDNÝ	3,02
SPORTOVNÍ TYP	3,00
NENÁROČNÝ	2,95
ZKUŠENÝ	2,73
GENTLEMAN	2,59
FINANČNĚ ZAJIŠTĚNÝ	2,41
ŽARLIVÝ	2,37
ZE STEJNÉHO KRAJE	2,34
NEVÝSTŘEDNÍ	2,34
NA VZHLEDU NEZÁLEŽÍ	2,07
MLADŠÍ	1,90
VE STEJNÉM VĚKU	1,90
TMAVÝ TYP (VLASY, OČI, KŮŽE)	1,83
SVĚTLÝ TYP (VLASY, OČI, KŮŽE)	1,80
STEJNÁ VÍRA	1,76
S VLASTNÍM AUTEM	1,71
S VLASTNÍM BYTEM	1,71
VYŠŠÍ POSTAVY	1,59
STARŠÍ	1,49

2) studenti školy s odborným zaměřením zakončené vyučným listem (n=19).

VLASTNOSTI	ARITMETICKÝ PRŮMĚR
VĚRNÝ	4,62
UPŘÍMNÝ	4,30
TOLERANTNÍ	4,25
POSTARÁ SE O RODINU	4,23
MILÝ	4,20

CHAPAVÝ	4,18
SYMPATICKÝ	4,17
VZTAH K DĚTEM	4,16
SEXUCHTIVÝ	4,05
PRAVDOMLUVNÝ	4,05
SEXY	4,02
UMÍ VYZNAT LÁSKU	4,00
POSTELOVÝ BŮH	3,95
HODNÝ	3,95
ROMANTIK	3,95
ZÁBAVNÝ	3,95
KOMUNIKATIVNÍ	3,95
MA JÍ RÁD TAHOVOU JAKÁ JE	3,95
PROJEVUJE ÚCTU K PARTNEROVI	3,95
S VLASTNÍM NÁZOREM	3,92
SE SMYSLEM PRO HUMOR	3,92
SPOLEHLIVÝ	3,90
HEZKÝ	3,88
INTELIGENTNÍ	3,85
OCHOTNÝ	3,85
OHLEDUPLNÝ	3,83
NEALKOHOLIK	3,80
DOKÁŽE POMOCI	3,74
LASKAVÝ	3,74
ROZUMÍ SI S RODINOU I S KAMARÁDY	3,68
NĚŽNÝ	3,68
VZDĚLANÝ	3,63
NEURÁŽLIVÝ	3,58
CHARAKTERNÍ	3,58
SPOLEČENSKÝ	3,50
SEBEVĚDOMÝ	3,50
STYLOVĚ OBLEČENÝ	3,47
NEKUŘÁK	3,43
MYSLÍ TO VÁŽNĚ	3,32
POHODÁŘ	3,32
ZRUČNÝ	3,32
NEAGRESIVNÍ	3,32
UMÍ VYSTUPOVAT	3,26
SE STEJNÝMI ZÁJMY	3,17
NEHÁDAVÝ	3,16
S VĚTŠÍM POPRSÍM	3,13
HUBENÝ	3,11

PRACOVITÝ	3,11
SPORTOVNÍ TYP	3,08
UMÍ VAŘIT	3,08
GENTLEMAN	3,07
ZE SLUŠNÉ RODINY	2,95
NEŽÁRLIVÝ	2,58
FINANČNĚ ZAJIŠTĚNÝ	2,53
RODINNÝ TYP	2,32
NA VZHLEDU NEZÁLEŽÍ	2,30
SVĚTLÝ TYP	2,17
NE VYŠŠÍ	2,16
MLADŠÍ	1,98
TMAVÝ TYP	1,95
STARŠÍ	1,82

Tabulka č. 23 a 24: Průměrné škálové hodnoty znaků.

CELKOVÝ SOUBOR MLADŠÍCH RESPONDENTŮ (n=208)

1) studenti středních škol zakončených maturitní zkouškou (n=109).

VLASTNOSTI	ARITMETICKÝ PRŮMĚR
VĚRNÝ	4,71
POSKYTNE OPORU	4,45
UPŘÍMNÝ	4,40
TOLERANTNÍ	4,32
PŘÁTELSKÝ	4,30
ROZUMNÝ	4,29
POSTARÁ SE O RODINU	4,22
HODNÝ	4,18
UMÍ POMOCI S PROBLÉMEM	4,18
ZODPOVĚDNÝ	4,16
SPOLEHLIVÝ	4,16
SE SMYSLEM PRO HUMOR	4,16
CHÁPAVÝ	4,07
MILÝ	4,07
SYMPATICKÝ	4,05
NESOBECKÝ	4,04
INTELIGENTNÍ	4,03
NEALKOHOLIK	4,02
OTEVŘENÝ	3,97

S VLASTNÍM NÁZOREM	3,94
OHLEDUPLNÝ	3,94
SLUŠNÝ	3,85
VÍ, CO CHCE	3,84
OCHOTNÝ	3,82
SEXY	3,72
HEZKÝ	3,72
NEKUŘÁK	3,69
SPOLEČNÉ ZAJMY	3,67
POMOC V DOMÁCNOSTI	3,67
BEZ ZÁVAZKŮ	3,64
S ČISTÝM TRESTNÍM REJSTRÍKEM	3,59
SPOLEČENSKÝ	3,59
DŮVĚRIVÝ	3,57
BEZDĚTNÝ	3,56
ZAJÍMAVÝ	3,56
MA SVÉ SNY A CÍLE	3,55
NEZAMĚŘEN NA PENÍZE	3,52
CÍLEVĚDOMÝ	3,51
POZORNÝ	3,50
AKTIVNÍ	3,50
SEBEVĚDOMÝ	3,48
MÁ SVÉ KONÍČKY	3,43
NEZÁVISLÝ	3,39
RODINNÝ TYP	3,39
SPORTOVNÍ TYP	3,25
GENTLEMAN	3,19
DOCHVILNÝ	3,16
VELMI ATRAKTIVNÍ	3,10
VYVINUTÝ	3,06
ZKUŠENÝ	3,06
ŠTÍHLÝ	3,02
UMÍ UVAŘIT	3,01
SKROMNÝ	2,99
SPONTÁNNÍ	2,92
KLIDNÝ	2,85
FINANČNĚ ZAJIŠTĚNÝ	2,79
NENÁROČNÝ	2,70
ZE STEJNÉHO KRAJE	2,53
NEVÝSTŘEDNÍ	2,44
NA VZHLEDU NEZÁLEŽÍ	2,35
ŽÁRLIVÝ	2,23
STARŠÍ	2,21

VYŠŠÍ POSTAVA	2,17
VE STEJNÉM VĚKU	2,06
S VLASTNÍM BYTEM	2,02
S VLASTNÍM AUTEM	2,02
TMAVÝ TYP (VLASY, OČI, KŮŽE)	1,98
STEJNÁ VÍRA	1,98
SVĚTLÝ TYP (VLASY, OČI, KŮŽE)	1,93
MLADŠÍ	1,55

2) studenti školy s odborným zaměřením zakončené vyučným listem (n=99).

VLASTNOSTI	ARITMETICKÝ PRŮMĚR
VĚRNÝ	4,74
MA JÍ RAD TAKOVOU JAKÁ JE	4,60
ROZUMÍ SI S RODINOU I S KAMARÁDY	4,58
UPŘÍMNÝ	4,46
UMÍ VYZNAT LÁSKU	4,32
HODNÝ	4,26
SE SMYSLEM PRO HUMOR	4,,12
SPOLEHLIVÝ	4,01
CHÁPAVÝ	4,00
SYMPATICKÝ	4,00
POSTARÁ SE O RODINU	3,94
VZTAH K DĚTEM	3,89
POSTELOVÝ BŮH	3,78
KOMUNIKATIVNÍ	3,76
PRAVDOMLUVNÝ	3,69
ZÁBAVNÝ	3,54
TOLERANTNÍ	3,52
MYSLÍ TO VÁŽNĚ	3,50
OHLEDUPLNÝ	3,50
PROJEVUJE ÚCTU	3,49
VZDĚLANÝ	3,44
SEXUCHTIVÝ	3,44
NEAGRESIVNÍ	3,39
INTELIGENTNÍ	3,38
POHODÁŘ	3,37
PRACOVITÝ	3,29
NEALKOHOLIK	3,29
CHARAKTERNÍ	3,17

NĚŽNÝ	3,15
SPOLEČENSKÝ	3,15
NEURÁŽLIVÝ	3,11
LASKAVÝ	3,08
UMÍ VYSTUPOVAT	3,03
SEXY	3,00
STYLOVĚ OBLEČENÝ	3,00
ZRUČNÝ	2,98
GENTLEMAN	2,94
SEBEVĚDOMÝ	2,86
ROMANTIK	2,84
SE STEJNÝMI ZÁJMY	2,78
ZE SLUŠNÉ RODINY	2,65
NEKUŘÁK	2,63
FINANČNĚ ZAJIŠTĚNÝ	2,63
S VĚTŠÍM POPRSÍM	2,56
RODINNÝ TYP	2,55
NEHÁDAVÝ	2,54
SPORTOVNÍ TYP	2,48
HUBENÝ	2,43
NEŽÁRLIVÝ	2,43
NE VYŠŠÍ	2,40
NA VZHLEDU NEZÁLEŽÍ	2,28
UMÍ VAŘIT	2,15
STARŠÍ	2,00
MLADŠÍ	1,97
TMAVÝ TYP	1,67
SVĚTLÝ TYP	1,66

Tabulka č. 25 a 26: Průměrné škálové hodnoty znaků.

CELKOVÝ SOUBOR STARŠÍCH RESPONDENTŮ (n=167)

1) studenti středních škol zakončených maturitní zkouškou (n=113).

VLASTNOSTI	ARITMETICKÝ PRŮMĚR
VĚRNÝ	4,66
POSKYTNE OPORU	4,55
UPŘÍMNÝ	4,50
POSTARÁ SE O RODINU	4,42
TOLERANTNÍ	4,42

SPOLEHLIVÝ	4,31
NEALKOHOLIK	4,25
ZODPOVĚDNÝ	4,17
S VLASTNÍM NÁZOREM	4,13
PŘÁTELSKÝ	4,13
ROZUMNÝ	4,12
SE SMYSLEM PRO HUMOR	4,10
UMÍ POMOCI S PROBLÉMEM	4,07
CHÁPAVÝ	4,04
HODNÝ	4,02
MILÝ	4,02
SYMPATICKÝ	4,00
OHLEDUPLNÝ	3,97
NESOBECKÝ	3,94
VÍ, CO CHCE	3,92
OTEVŘENÝ	3,90
INTELIGENTNÍ	3,88
OCHOTNÝ	3,82
MÁ SVÉ SNY A CÍLE	3,74
SPOLEČNÉ ZÁJMY	3,62
POZORNÝ	3,59
SEXY	3,58
AKTIVNÍ	3,58
SLUŠNÝ	3,53
MÁ SVÉ KONÍČKY	3,53
DŮVĚŘIVÝ	3,50
NEZAMĚŘEN NA PENÍZE	3,49
POMOC V DOMÁCNOSTI	3,47
SPOLEČENSKÝ	3,45
SEBEVĚDOMÝ	3,45
BEZ ZÁVAZKŮ	3,40
HEZKÝ	3,37
ZAJÍMAVÝ	3,35
CÍLEVĚDOMÝ	3,35
S ČISTÝM TRESTNÍM REJSTRÍKEM	3,27
NEKUŘÁK	3,27
NEZÁVISLÝ	3,25
GENTLEMAN	3,22
RODINNÝ TYP	3,20
DOCHVILNÝ	3,15
SPONTÁNNÍ	3,10
BEZDĚTNÝ	3,08
SKROMNÝ	3,03

SPORTOVNÍ TYP	3,00
VELMI ATRAKTIVNÍ	2,96
KLIDNÝ	2,96
UMÍ VAŘIT	2,88
VYVINUTÝ	2,84
NENÁROČNÝ	2,77
ŠTÍHLÝ	2,76
FINANČNĚ ZAJIŠTĚNÝ	2,72
ZKUŠENÝ	2,68
NA VZHLEDU NEZÁLEŽÍ	2,47
ZE STEJNÉHO KRAJE	2,32
ŽÁRLIVÝ	2,20
NEVÝSTŘEDNÍ	2,20
VYŠŠÍ POSTAVA	2,16
S VLASTNÍM AUTEM	2,03
STARŠÍ	1,96
TMAVÝ TYP (VLASY, OČI, KŮŽE)	1,93
STEJNÁ VÍRA	1,90
S VLASTNÍM BYTEM	1,90
VE STEJNÉM VĚKU	1,79
MLADŠÍ	1,53
SVĚTLÝ TYP (VLASY, OČI, KŮŽE)	1,53

2) studenti školy s odborným zaměřením zakončené vyučným listem (n=54).

VLASTNOSTI	ARITMETICKÝ PRŮMĚR
VĚRNÝ	4,65
UPŘÍMNÝ	4,60
MILÝ	4,58
TOLERANTNÍ	4,49
SPOLEHLIVÝ	4,47
POSTARÁ SE O RODINU	4,37
ZÁBAVNÝ	4,34
VZTAH K DĚTEM	4,22
PRAVDOMLUVNÝ	4,20
HODNÝ	4,19
S VLASTNÍM NÁZOREM	4,10
SYMPATICKÝ	4,03
SEXUCHTIVÝ	4,00
INTELIGENTNÍ	4,00
UMÍ VYZNAT LASKU	4,00

OHLEDUPLNÝ	3,97
PROJEVUJE ÚCTU K PARTNEROVI	3,94
ROZUMÍ SI S RODINOU I S KAMARÁDY	3,94
MYSLÍ TO VAŽNĚ	3,84
KOMUNIKATIVNÍ	3,84
SE SMYSLEM PRO HUMOR	3,82
HEZKÝ	3,72
MÁ JÍ RÁD TAKOVOU JAKÁ JE	3,70
DOKÁŽE POMOCI	3,69
CHÁPAVÝ	3,67
POSTELOVÝ BŮH	3,67
NEALKOHOLIK	3,64
SEXY	3,59
ROMANTIK	3,58
SPOLEČENSKÝ	3,57
STYLOVĚ OBLEČENÝ	3,56
SE STEJNÝMI ZÁJMY	3,56
NEHÁDAVÝ	3,55
PRACOVITÝ	3,51
SEBEVĚDOMÝ	3,51
UMÍ VYSTUPOVAT	3,50
OCHOTNÝ	3,49
SEBEVĚDOMÝ	3,48
NEURÁŽLIVÝ	3,43
POHODÁŘ	3,39
SPORTOVNÍ TYP	3,39
NĚŽNÝ	3,38
VZDĚLANÝ	3,20
LASKAVÝ	3,25
NEAGRESIVNÍ	3,19
FINANČNĚ ZAJIŠTĚNÝ	3,16
UMÍ VAŘIT	3,10
ZRUČNÝ	3,10
STARŠÍ	3,06
NE VYŠŠÍ	3,06
NEKUŘÁK	3,02
GENTLEMAN	3,01
ZE SLUŠNÉ RODINY	2,92
S VĚTŠÍM POPRSÍM	2,78
NA VZHLEDU NEZALEŽÍ	2,76
RODINNÝ TYP	2,79
NEŽÁRLIVÝ	2,56

SVĚTLÝ TYP	2,39
HUBENÝ	2,00
MLADŠÍ	1,93

2.4 Výsledky statistického srovnávání podle jednotlivých hypotéz.

V následujících tabulkách, které jsem rozdělila zvlášť pro studenty středních škol zakončených maturitním vysvědčením a studenty navštěvující školu s odborným zaměřením zakončenou vyučným listem, vztahujících se k jednotlivým hypotézám, uvádím pouze ty položky, které lze považovat za prototypické (tj. s průměrnou škálovou hodnotou 4,0 a vyšší). Položky, které se z hlediska srovnávaných proměnných statisticky významně liší v pořadí důležitosti, zvýrazňuji tučně a podtrženě. Statisticky významné posuny v pořadí položek uvádím ve slovním komentáři i u těch položek, které nejsou považovány za prototypické, tj. mají průměrnou škálovou hodnotu menší než 4,0 a nejsou v tabulkách uvedeny.

Hypotéza 1:* Existuje signifikantní rozdíl mezi **volbou vlastností a pohlavím jedince.*

Tabulka č. 27: Vlastnosti nejvíce požadované ženami (n=120) a muži (n=102) seřazené podle průměrných škálových hodnot pro studenty středních škol zakončené maturitní zkouškou.

ŽENY	MUŽI
VĚRNÝ	VĚRNÝ

POSKYTNE OPORU	UPŘÍMNÝ
<u>TOLERANTNÍ</u>	POSKYTNE OPORU
UPŘÍMNÝ	PŘÁTELSKÝ
POSTARÁ SE O RODINU	ROZUMNÝ
<u>SPOLEHLIVÝ</u>	<u>MILÝ</u>
NEALKOHOLIK	<u>TOLERANTNÍ</u>
<u>ZODPOVĚDNÝ</u>	SYMPATICKÝ
<u>S VLASTNÍM NÁZOREM</u>	SE SMYSLEM PRO HUMOR
UMÍ POMOCI S PROBLÉMEM	POSTARÁ SE O RODINU
HODNÝ	CHÁPAVÝ
ROZUMNÝ	SEXY
PŘÁTELSKÝ	<u>SPOLEHLIVÝ</u>
SE SMYSLEM PRO HUMOR	HEZKÝ
OHLEDUPLNÝ	HODNÝ
CHÁPAVÝ	-----

Tabulka č. 28: Vlastnosti nejvíce požadované ženami (n=120) a muži (n=33) seřazené podle průměrných škálových hodnot pro studenty s odborným zaměřením zakončené vyučným listem.

ŽENY	MUŽI
VĚRNÝ	VĚRNÝ
MÁ JI RÁD TAKOVOU JAKÁ JE	UPŘÍMNÝ
UPŘÍMNÝ	TOLERANTNÍ
POSTARÁ SE O RODINU	<u>MILÝ</u>
ROZUMÍ SI S RODINOU I S KAMARÁDY	VZTAH K DĚTEM
MYSLÍ TO VAŽNĚ	UMÍ VYZNAT LÁSKU
<u>SPOLEHLIVÝ</u>	CHÁPAVÝ
TOLERANTNÍ	POSTARÁ SE O RODINU
PRAVDOMLUVNÝ	SYMPATICKÝ
PROJEVUJE ÚCTU	MÁ JI RÁD TAKOVOU JAKÁ JE
KOMUNIKATIVNÍ	ROZUMÍ SI S RODINOU I S KAMARÁDY
<u>S VLASTNÍM NÁZOREM</u>	POSTELOVÝ BŮH
UMÍ VYZNAT LÁSKU	SE SMYSLEM PRO HUMOR
HODNÝ	HODNÝ
SE SMYSLEM PRO HUMOR	<u>SEXY</u>
VZTAH K DĚTEM	SEXUCHTIVÝ
<u>OHLEDUPLNÝ</u>	PRAVDOMLUVNÝ
NEAGRESIVNÍ	-----
CHÁPAVÝ	-----

DOKÁŽE POMOCI	-----
PRACOVITÝ	-----
ZÁBAVNÝ	-----

Při zpracování dat Mediánovým testem z celkového souboru respondentů ve výzkumu je možné tuto hypotézu potvrdit na hladině statistické významnosti 0,05 u 22 proměnných u studentů středních škol zakončených maturitou a 15 proměnných u studentů odborné školy zakončené vyučným listem.

Z nejméně hodnocených vlastností (na Likertově škále verbálního hodnocení u studentů středních škol zakončených maturitou mezi „velmi důležité“ (5) a „důležité“ (4)) je signifikantně významný rozdíl v pořadí u položek: „tolerantní“, „spolehlivý“, „zodpovědný“ a u položky „s vlastním názorem“. U mužů statisticky významný rozdíl v položce milý ($p=0,024$), která se u žen dostala na 22. místo oproti mužům, kde je na 6. místě. Ženy pokládají za více důležité, aby jejich partner byl „tolerantní“ (3. místo) oproti mužům (7. místo) s hladinou významnosti 0,001.

Za důležitou považují ženy „spolehlivost“ (6. místo $p=0,000$) oproti mužům, kteří jí považují za méně důležitou (13. místo). Za důležitější mají ženy „zodpovědnost“ (8. místo) oproti mužům (19. místo) s hladinou významnosti 0,001. Ženy preferují muže „s vlastním názorem“ (9. místo) oproti mužům (25. místo s $p=0,004$).

Další položky, ve kterých došlo k signifikantnímu rozdílu jsou „zajímavý“ u žen (42. místo s $p=0,003$) oproti mužům na (30. místě). Za méně důležitou považují ženy „štíhlost“ u svého partnera (60. místo s $p=0,000$) oproti mužům (40. místo). „Velmi atraktivní“ je u žen hodnoceno na 52. místě s hladinou významnosti 0,000, u mužů na 42. místě. Aby byl partner „vyvinutý“ považují ženy za méně důležité (57. místo) oproti mužům (43. místo s $p=0,000$).

Za spíše důležité považují ženy, aby byl jejich partner „bez závazků“ (27. místo) oproti mužům (45. místo s $p=0,006$). Rozdíl dvou pořadí je u položky „sportovní typ“, kdy u žen se objevila na 48. místě, u mužů na 46. místě s $p=0,020$. Na 56. místě se umístila položka „umí vařit“ u žen oproti mužům na 48. místě s hladinou významnosti 0,000. Za ještě důležitou považují ženy „zkušenost“ (53. místo) oproti mužům (51. místo s $p=0,000$). „Gentlemanství“ se umístilo u žen na 30. místě oproti mužům na 57. místě s hladinou významnosti 0,000. Za méně důležité dávají ženy „nevýstřednost“ (62. místo) oproti mužům (58. místo s $p=0,012$).

Za méně důležité považují ženy, aby jejich partner byl „ve stejném věku“ (68. místo) oproti mužům (62. místo s $p=0,036$). Za zcela nedůležitou pokládají ženy položku „světlý typ“ (vlasy, oči, kůže) (69. místo). Muži jí pokládají za méně důležitou (63. místo s $p=0,047$). Mladší u žen (70. místo) u mužů (69. místo $p=0,000$). Na 58. a 59. místě umístily položky vyšší postava s $p=0,000$ a starší $p=0,000$ u žen oproti mužům, kde se umístily na místě 69. a 70.

Z nejvýše hodnocených vlastností (na Likertově škále verbálního hodnocení u studentů odborné školy zakončené vyučným listem mezi „velmi důležité“ (5) a „důležité“ (4)) je signifikantně významný rozdíl v pořadí u položek: „ohleduplný“, „milý“, „sexy“, „spolehlivý“ a „s vlastním názorem“.

Zatímco ženy hodnotily jako důležitější položky „spolehlivý“ ($p=0,000$), „s vlastním názorem“ ($p=0,000$) a „ohleduplný“ ($p=0,015$) a umístily se v jejich hodnocení na místa 7., 12. a 17.. U mužů se tyto položky umístily na místa 18., 26. a 24. Muži za důležitější považují položky „milý“ ($p=0,007$), „sexy“ ($p=0,000$) a „hezký“ ($p=0,000$) s umístěním na pozice 4., 15. a 19. u žen na pozice 27., 37. a 46. Ženy považují za důležitější položku „pohodář“ ($p=0,011$) na 24. místě oproti mužům, u kterých je na 42. místě. Muži jako důležitější

hodnotili spíše položky „sebevědomý“ ($p=0,022$) a „nekuřák“ ($p=0,000$) umístěné na pozicích 37.a 40. U žen na pozicích 44. a 50.

Jako méně důležité jsou u žen uvedeny položky s umístěním na pozice 48., 49., 51. a 54. „Finančně zajištěný“ ($p=0,000$), „starší“ ($p=0,000$), „sportovní typ“ ($p=0,001$) a „umí vařit“ ($p=0,001$). U mužů na pozicích 53., 61., 48. a 50. Dále položky „světlý typ“ a „mladší“ s ($p=0,000$) u žen na pozicích 60. a 61. u mužů na pozicích 58. a 60.

Hypotézu lze považovat za potvrzenou. Z položek, které jsou považovány za prototypické, se vyskytly statisticky významné rozdíly u pěti položek u studentů středních škol zakončených maturitou a pěti položek u studentů odborné školy zakončené vyučným listem. v důležitosti vlastností mezi ženami a muži.

***Hypotéza 2:* Existuje signifikantní rozdíl mezi volbou vlastností a stářím jedince.**

Tabulka č. 29: Nejdůležitější požadované vlastnosti mladšími ($n=109$) a staršími ($n=113$) studenty středních škol zakončené maturitní zkouškou.

MLADŠÍ	STARŠÍ
VĚRNÝ	VĚRNÝ
POSKYTNE OPORU	POSKYTNE OPORU
UPŘÍMNÝ	UPŘÍMNÝ
TOLERANTNÍ	POSTARÁ SE O RODINU
<u>PŘÁTELSKÝ</u>	TOLERANTNÍ
ROZUMNÝ	<u>SPOLEHLIVÝ</u>
POSTARÁ SE O RODINU	NEALKOHOLIK
HODNÝ	ZODPOVĚDNÝ
UMÍ POMOCI S PROBLÉMEM	<u>S VLASTNÍM NÁZOREM</u>
ZODPOVĚDNÝ	<u>PŘÁTELSKÝ</u>
<u>SPOLEHLIVÝ</u>	ROZUMNÝ
SE SMYSLEM PRO HUMOR	SE SMYSLEM PRO HUMOR
CHÁPAVÝ	UMÍ POMOCI S PROBLÉMEM
MILÝ	CHÁPAVÝ
SYMPATICKÝ	HODNÝ
NESOBECKÝ	MILÝ

INTELIGENTNÍ	SYMPATICKÝ
NEALKOHOLIK	-----

Tabulka č. 30: Nejdůležitější požadované vlastnosti mladšími (n=99) a staršími (n=54) studenty střední školy zakončené vyučným listem seřazené podle průměrných škálových hodnot.

MLADŠÍ	STARŠÍ
VĚRNÝ	VĚRNÝ
MÁ JÍ RÁD TAKOVOU JAKÁ JE	UPŘÍMNÝ
ROZUMÍ SI S RODINOU I S KAMARÁDY	MILÝ
UPŘÍMNÝ	TOLERANTNÍ
UMÍ VYZNAT LÁSKU	SPOLEHLIVÝ
HODNÝ	POSTARÁ SE O RODINU
SE SMYSLEM PRO HUMOR	<u>ZÁBAVNÝ</u>
SPOLEHLIVÝ	VZTAH K DĚTEM
CHÁPAVÝ	PRAVDOMLUVNÝ
SYMPATICKÝ	HODNÝ
-----	S VLASTNÍM NÁZOREM
-----	SYMPATICKÝ
-----	SEXUCHTIVÝ
-----	INTELIGENTNÍ
-----	UMÍ VYZNAT LÁSKU

Tato hypotéza byla potvrzena u 9 položek na hladině statistické významnosti 0,05 u studentů středních škol zakončených maturitou a u 3 proměnných u studentů odborné školy zakončené vyučným listem.

Z nejméně hodnocených vlastností jsou to u mladších adolescentů „přátelskost“ a „spolehlivost“ a u starších adolescentů ještě „s vlastním názorem“.

Zatímco mladší respondenti hodnotili „přátelskost“ na 5. místě s hladinou statistické významnosti 0,042, u starších respondentů byla stanovena na místo 10. „Spolehlivost“ je považována za důležitou u mladších respondentů s $p=0,049$ oproti starším respondentům na 6. místě. Partnera „s vlastním názorem“ považují mladší za ještě důležité (20. místo) oproti starším respondentům, kteří je považují za důležité (9. místo s $p=0,037$).

Z dalších statisticky významných položek to jsou: „slušný“ u mladších jedinců na 22. místě se u starších jedinců umístilo na místo 29. Položka „bezdětný“ u mladších respondentů dosáhla 34. místo, u starších respondentů 47. místo s hladinou významnosti 0,005. Za ještě důležité pokládají mladší také „vyvinutost“ u svého partnera oproti starším, kteří jí pokládají jako méně důležitou (53. místo $p=0,027$). Za ještě důležitou mají také mladší „zkušenost“ (50. místo), starší již za méně důležitou (57. místo $p=0,034$). Za méně důležité považují mladší respondenti, aby byl jejich partner „ve stejném věku“ (64. místo) s hladinou významnosti 0,031 oproti starším respondentům (68. místo).

Za méně důležité považují obě skupiny, aby jejich partner byl „světlý typ“ (světlé vlasy, oči, kůže) z 69. místa u mladších došlo u starších k posunu na místo 70. s hladinou významnosti 0,002.

Z nejméně hodnocených vlastností u studentů odborné školy zakončené vyučným listem je signifikantní rozdíl v položce „zábavný“ s hladinou statistické významnosti 0,049. Na místě 16. u mladších respondentů a na místě 7. u starších respondentů.

Za spíše méně důležité jsou respondenty považovány položka „s větším poprsím“ ($p=0,011$) umístěná na pozici 49 u mladších respondentů oproti starším 54. místo a položka „rodinný typ“ s hladinou statistické významnosti 0,008 (50. místo oproti 56. místu).

Hypotézu lze považovat za prokázanou, protože u třech položek (z položek považovaných za prototypické) u studentů střední školy s maturitou a u jedné položky u studentů školy s odborným zaměřením se vyskytly statisticky významné rozdíly v důležitosti hodnocení mezi mladšími a staršími jedinci.

Hypotéza 3: Existuje signifikantní rozdíl v preferenci vlastností u středních adolescentů (mladší) mezi ženami a muži.

Tabulka č. 31: Nejdůležitější požadované vlastnosti mladšími ženami (15-17 let) (n=48) a mladšími muži (15-17 let) (n=61) pro studenty středních škol zakončené maturitní zkouškou.

MLADŠÍ ŽENY	MLADŠÍ MUŽI
VĚRNÝ	VĚRNÝ
POSKYTNE OPORU	POSKYTNE OPORU
<u>TOLERANTNÍ</u>	UPŘÍMNÝ
UPŘÍMNÝ	ROZUMNÝ
<u>UMÍ POMOCI S PROBLÉMEM</u>	PŘÁTELSKÝ
<u>POSTARÁ SE O RODINU</u>	MILÝ
PŘÁTELSKÝ	<u>TOLERANTNÍ</u>
<u>HODNÝ</u>	SE SMYSLEM PRO HUMOR
<u>SPOLEHLIVÝ</u>	SYMPATICKÝ
<u>ZODPOVĚDNÝ</u>	SEXY
NEALKOHOLIK	<u>HODNÝ</u>
ROZUMNÝ	<u>ZODPOVĚDNÝ</u>
<u>S VLASTNÍM NÁZOREM</u>	<u>HEZKÝ</u>
CHÁPAVÝ	<u>SPOLEHLIVÝ</u>
SE SMYSLEM PRO HUMOR	<u>POSTARÁ SE O RODINU</u>
NESOBECKÝ	CHÁPAVÝ
OHLEDUPLNÝ	INTELIGENTNÍ
INTELIGENTNÍ	-----
OTEVŘENÝ	-----
<u>BEZ ZÁVAZKŮ</u>	-----

Tabulka č. 32: Nejdůležitější požadované vlastnosti mladšími ženami (15-17 let) (n=85) a mladšími muži (15-17 let) (n=14) pro studenty středních škol zakončené vyučným listem.

MLADŠÍ ŽENY	MLADŠÍ MUŽI
VĚRNÝ	ROZUMÍ SI S RODINOU I S KAMARÁDY
POSKYTNE OPORU	VĚRNÝ
TOLERANTNÍ	MÁ JI RÁD TAKOVOU JAKÁ JE

UPŘÍMNÝ	UMÍ VYZNAT LASKU
UMÍ POMOCI S PROBLÉMEM	POSTELOVÝ BŮH
<u>POSTARÁ SE O RODINU</u>	UPŘÍMNÝ
PŘÁTELSKÝ	VZTAH K DĚTEM
<u>HODNÝ</u>	DOKÁŽE POMOCI
SPOLEHLIVÝ	SE SMYSLEM PRO HUMOR
ZODPOVĚDNÝ	TOLERANTNÍ
NEALKOHOLIK	MILÝ
ROZUMNÝ	<u>HODNÝ</u>
<u>S VLASTNÍM NÁZOREM</u>	CHÁPAVÝ
CHÁPAVÝ	SYMPATICKÝ
SE SMYSLEM PRO HUMOR	VZDĚLANÝ
NESOBECKÝ	<u>SEXY</u>
<u>OHLEDUPLNÝ</u>	SPOLEHLIVÝ
INTELIGENTNÍ	<u>POSTARÁ SE O RODINU</u>
OTEVŘENÝ	<u>HEZKÝ</u>
BEZ ZAVAZKŮ	STYLOVĚ OBLEČENÝ
-----	SEXUCHTIVÝ

Při porovnání preferencí vlastností či požadavků u středních adolescentů mezi ženami a muži byl shledán na hladině statistické významnosti $p < 0,05$ signifikantní rozdíl u 19 položek u studentů středních škol zakončených maturitní zkouškou a 13 položek u studentů s odborným zaměřením zakončené vyučným listem.

Oproti větším předpokládaným rozdílům došlo k rozdílu v nejméně hodnocených u 8 položek, a to: mladší ženy preferují více „tolerantnost“, aby jim jejich partner „uměl pomoci s problémem“, dokázal se „postarat o rodinu“, byl „hodný“, „spolehlivý“, „zodpovědný“, „s vlastním názorem“ a „bez závazků“. Muži oproti tomu preferují, aby jejich partnerka byla „hezka“.

Zatímco mladší ženy preferují „tolerantnost“ u svých partnerů (3. místo), u mladších mužů se tato položka posunula na místo 7. s hladinou statistické významnosti 0,004. Na 5. místo se umístila položka „umí pomoci s problémem“ u mladších žen, zatímco u mladších mužů se posunula až na místo 19. s hladinou statistické významnosti 0,003. Mladší ženy oproti mladším mužům také více

touží, aby se jejich partner dokázal „postarat o rodinu“ (6. místo) oproti (15. místu s $p=0,002$). Na 8., 9. a 10. místo se umístily položky v pořadí „hodný“ ($p=0,031$), „spolehlivý“ ($p=0,020$), „zodpovědný“ ($p=0,006$) u mladších žen, u mladších mužů se postupně umístily v pořadí 11, 14 a 12. Další položky, které mladší ženy považují za ještě důležité jsou, aby měl partner „vlastní názor“ s hladinou statistické významnosti 0,022 na 13. místě oproti mladším mužům na místě 29.

Partnera „bez závazků“ by si přály mít mladší ženy (20. místo), zatímco pro muže je tato položka brána jako ještě důležitá a umístila se na místě 48. ($p=0,001$). Na 40. a 41. místě se umístily položky u mladších žen jako „zajímavý“ a „hezký“ oproti mladším mužům, kde se položka „zajímavý“ propadla na místo 27., ale u položky „hezký“ došlo k posunu směrem nahoru na místo 13. s hladinou statistické významnosti 0,010 a 0,004. Ze 45. místa v hodnocení se položka „sexy“ u mladších žen posouvá směrem nahoru u mladších mužů na místo 10. ($p=0,001$). Za méně důležité pokládají mladší ženy, aby jejich partner byl „starší“ (51. místo $p=0,000$), „velmi atraktivní“ (52. místo $p=0,001$) a „zkušený“ (53. místo $p=0,001$), zatímco u mužů se tyto položky umístily na místa 69., 47., a 50. Méně důležitá je také „vyvinutost“ u žen (56. místo) u mužů je ještě důležitá (45. místo) s hladinou statistické významnosti 0,000. Mladší ženy ještě považují za méně důležité, aby partner „uměl vařit“ a byl „štíhlý“ (59. a 61. místo), mladší muži považují tyto položky za ještě důležité s umístěním na místech 46. a 39. s hladinami statistické významnosti 0,004 a 0,000.

Za zcela nedůležité je považováno oběma skupinami, aby jejich partner byl „mladší“ než oni sami u obou skupin (70. místo s hladinou statistické významnosti 0,008).

K signifikantnímu rozdílu u studentů odborné školy zakončené vyučováním listem došlo k posunu u šesti položek. Jsou to položky:

„ohleduplný“ ($p=0,038$) u žen se umístila na místě 15. oproti mužům na místě 27. „Hezký“ ($p=0,006$) u žen se umístila na místě 43., u mužů na místě 19., „sexy“ ($p=0,002$) u žen na místě 39. a u mužů na místě 16., „postará se o rodinu“ ($p=0,000$) 5. místo u žen, oproti mužům 18. místo, „s vlastním názorem“ ($p=0,049$) a u položky „hodný“ ($p=0,0032$). U žen se tyto položky umístily na pozice 16. a 8. oproti mužům, u kterých dosáhly pozic 31. a 12.

Za méně důležité považují ženy u svých budoucích partnerů položky „finančně zajištěný“ s hladinou významnosti 0,007 a umístěním na pozici 44. u mužů 54. a „starší“ s hladinou významnosti 0,000, 49. místo u žen, 61. u mužů.

Dále se na spodní hranici hodnocení u žen umístily položky „rodinný a sportovní typ“, „nekuřák“, „umí vařit“ a „hubený“ s hladinou statistické významnosti 0,012 (52. místo), 0,000 (53. místo), 0,002 (56. místo) a 0,000 (55. místo). U mužů se umístily na pozicích 56., 47., 49. a 42.

Hypotézu lze považovat za potvrzenou, protože u 8 položek (z položek považovaných za prototypické) u studentů středních škol zakončených maturitní zkouškou a 6 položek u studentů školy s odborným zaměřením zakončenou vyučným listem došlo ke statisticky významnému rozdílu v důležitosti vlastností mezi mladšími ženami a mladšími muži.

Hypotéza 4: Existuje signifikantní rozdíl v preferenci vlastností u pozdních adolescentů (starší) mezi ženami a muži.

Tabulka č. 33: Nejdůležitější požadované vlastnosti staršími ženami (18-20 let) (n=78) a staršími muži (18-20 let) (n=41) pro studenty středních škol zakončené maturitní zkouškou.

STARŠÍ ŽENY	STARŠÍ MUŽI
POSKYTNE OPORU	VĚRNÝ
VĚRNÝ	UPŘÍMNÝ
TOLERANTNÍ	POSTARÁ SE O RODINU
<u>SPOLEHLIVÝ</u>	MILÝ
POSTARÁ SE O RODINU	PŘÁTELSKÝ
UPŘÍMNÝ	POSKYTNE OPORU
NEALKOHOLIK	TOLERANTNÍ
ZODPOVĚDNÝ	SYMPATICKÝ
S VLASTNÍM NÁZOREM	ROZUMNÝ
UMÍ POMOCI S PROBLÉMEM	CHÁPAVÝ
ROZUMNÝ	SE SMYSLEM PRO HUMOR
SE SMYSLEM PRO HUMOR	OTEVŘENÝ
HODNÝ	<u>SEXY</u>
OHLEDUPLNÝ	NEALKOHOLIK
PŘÁTELSKÝ	UMÍ POMOCI S PROBLÉMEM
VÍ, CO CHCE	-----

Tabulka č. 34: Nejdůležitější požadované vlastnosti staršími ženami (18-20 let) (n=35) a staršími muži (18-20 let) (n=19) u studentů odborné školy zakončené vyučným listem.

STARŠÍ ŽENY	STARŠÍ MUŽI
VĚRNÝ	VĚRNÝ
MA JI RAD TAKOVOU JAKA JE	UPŘÍMNÝ
UPŘÍMNÝ	POSTARA SE O RODINU
<u>SPOLEHLIVÝ</u>	<u>MILÝ</u>
ROZUMÍ SI S RODINOU I S KAMARÁDY	PŘÁTELSKÝ
POSTARÁ SE O RODINU	POSKYTNE OPORU
TOLERANTNÍ	TOLERANTNÍ
PROJEVUJE ÚCTU K PARTNEROVI	SYMPATICKÝ
MYSLÍ TO VÁŽNĚ	ROZUMNÝ
S VLASTNÍM NÁZOREM	CHÁPAVÝ
PRAVDOMLUVNÝ	SE SMYSLEM PRO HUMOR
VZTAH K DĚTEM	OTEVŘENÝ

KOMUNIKATIVNI	<u>SEXY</u>
NEALKOHOLIK	NEALKOHOLIK
<u>PRACOVITÝ</u>	UMÍ POMOCI S PROBLÉMEM
SE SMYSLEM PRO HUMOR	-----
HODNÝ	-----
UMÍ VYZNAT LÁSKU	-----
OHLEDUPLNÝ	-----
UPŘÍMNÝ	-----
CHÁPAVÝ	-----
DOKÁŽE POMOCI	-----
<u>POHODÁŘ</u>	-----
NEAGRESIVNÍ	-----

Na hladině statistické významnosti $p < 0,05$ byl shledán signifikantní rozdíl u 14 položek u studentů středních škol zakončených maturitní zkouškou a u 13 položek u studentů školy s odborným zaměřením zakončenou vyučným listem .

K signifikantnímu rozdílu u studentů středních škol zakončených maturitou došlo oproti předpokládaným rozdílům u dvou položek, a to „spolehlivý“ a „sexy“. Jako velmi důležitá položka byla ohodnocena „spolehlivost“ u starších žen (vyskytla se na 4. místě), u mužů na místě 18. s hladinou statistické významnosti 0,001. Položka „sexy“ se vyskytla u žen na 38. místě oproti mužům na 13. místě s $p = 0,011$.

Další položky jako ještě důležité byly hodnoceny položky „ochotný“ (24. místo), „gentleman“ (28. místo), „důvěřivý“ (42. místo) a „hezký“ (46. místo) oproti starším mužům „ochotný“ (21. místo $p = 0,036$), „gentleman“ (56. místo $p = 0,000$), „důvěřivý“ (19. místo $p = 0,034$) a „hezký“ (16. místo $p = 0,000$). 51., 52. a 53. místo zahrnují položky „finančně zajištěný“ ($p = 0,015$), „velmi atraktivní“ ($p = 1,013$) a „umí vařit“ ($p = 0,020$), zatímco u starších mužů se umístily tyto položky na 57. místě 39. místě 45. místě. Za méně důležité jsou považovány také položky „vyšší postava“ (58. místo),

„štíhlost“ (59 .místo), aby byl partner „starší“ (61. místo) a aby byl „mladší“ (70. místo). U mužů se tyto položky umístily v pořadí 69, 38, 70 a 62 s hladinami statistických významností 0,000, 0,000, 0,043 a 0,002.

U studentů školy s odborným zaměřením zakončenou vyučným listem došlo k signifikantnímu rozdílu u položek „milý“, „sexy“, „spolehlivý“, „pohodář“ a „pracovitý“.

Jako velmi důležitá položka byla, stejně jako u starších žen se školou zakončenou maturitní zkouškou, hodnocena položka „spolehlivý“, která se umístila na 4. místě s hladinou statistické významnosti 0,001. U mužů došlo k posunu na místo 22.

Jako důležité položky ženy hodnotily „pracovitý“ a „pohodář“ s hladinou statistické významnosti 0,009 (15. a 23. místo), „milý“ a „sexy“ s hladinou statistické významnosti 0,026 a 0,011. S umístěním na pozicích 28. a 38, u mužů byly hodnoceny vysoce na pozicích 5. a 11. U mužů byly položky „pracovitý“ a „pohodář“ hodnoceny na místech 48., 40.

Za ještě důležité ženy považují, aby jejich partner byl „ochotný“ ($p=035$) a byl „se stejnými zájmy“ (0,001) s umístěním 32. a 37. U mužů na místech 25. a 44.

Za méně důležité jsou považovány položky u žen „hezký“, 47. a „finančně zajištěný“ 48. místo. Zatímco muži raději preferují položku „hezký“, 23. místo, „finančně zajištěný“ se posunulo na 54. místo.

Téměř nedůležité byly hodnoceny položky „starší“, „hubený“, „světlý typ“ a „mladší“, umístěné u žen na místech 55., 59., 60. a 61. S hladinami statistické významnosti 0,002, 0,012, 0,042 a 0,000. U mužů na pozicích 61., 47., 57. a 59.

Hypotézu lze považovat za prokázanou. Ke statisticky významnému rozdílu, z položek považovaných za prototypické, došlo u 2 položek u studentů středních škol zakončené maturitní zkouškou a u 5 položek u studentů školy s odborným zaměřením zakončenou

vyučním listem v důležitosti hodnocení mezi staršími ženami a staršími muži.

Hypotéza č. 5: Existuje signifikantní rozdíl v preferenci vlastností u **žen** mezi obdobími **střední adolescence (mladší) a pozdní adolescence (starší)**.

Tabulka č. 35: Nejdůležitější požadované vlastnosti mladšími ženami (15-17 let) (n=48) a staršími ženami (18-20 let) (n=78) pro studenty středních škol zakončené maturitní zkouškou.

ŽENY MLADŠÍ	ŽENY STARŠÍ
VĚRNÝ	VĚRNÝ
POSKYTNE OPORU	POSKYTNE OPORU
UPŘÍMNÝ	UPŘÍMNÝ
TOLERANTNÍ	POSTARÁ SE O RODINU
<u>PŘÁTELSKÝ</u>	TOLERANTNÍ
ROZUMNÝ	SPOLEHLIVÝ
POSTARÁ SE O RODINU	NEALKOHOLIK
<u>HODNÝ</u>	ZODPOVĚDNÝ
<u>UMÍ POMOCI S PROBLÉMEM</u>	S VLASTNÍM NÁZOREM
ZODPOVĚDNÝ	<u>PŘÁTELSKÝ</u>
SPOLEHLIVÝ	ROZUMNÝ
SE SMYSLEM PRO HUMOR	SE SMYSLEM PRO HUMOR
CHÁPAVÝ	<u>UMÍ POMOCI S PROBLÉMEM</u>
MILÝ	CHÁPAVÝ
SYMPATICKÝ	<u>HODNÝ</u>
NESOBECKÝ	MILÝ
INTELIGENTNÍ	SYMPATICKÝ
NEALKOHOLIK	-----

Tabulka č. 36: Nejdůležitější požadované vlastnosti mladšími ženami (15-17 let) (n=85) a staršími ženami (18-20 let) (n=35) seřazené podle průměrných škálových hodnot u studentů odborné školy zakončené vyučným listem.

ŽENY MLADŠÍ	ŽENY STARŠÍ
VĚRNÝ	VĚRNÝ
MÁ JÍ RÁD TAKOVOU JAKÁ JE	MÁ JÍ RÁD TAKOVOU JAKÁ JE
MYSLÍ TO VÁŽNĚ	UPŘÍMNÝ
UPŘÍMNÝ	<u>SPOLEHLIVÝ</u>
POSTARÁ SE O RODINU	ROZUMÍ SI S RODINOU I S KAMARÁDY
ROZUMÍ SI S RODINOU I S KAMARÁDY	POSTARÁ SE O RODINU
PRAVDOMLUVNÝ	TOLERANTNÍ
<u>HODNÝ</u>	PROJEVUJE ÚCTU K PARTNEROVI
TOLERANTNÍ	MYSLÍ TO VÁŽNĚ
KOMUNIKATIVNÍ	S VLASTNÍM NÁZOREM
<u>SPOLEHLIVÝ</u>	PRAVDOMLUVNÝ
UMÍ VYZNAT LASKU	VZTAH K DĚTEM
PROJEVUJE ÚCTU	KOMUNIKATIVNÍ
SE SMYSLEM PRO HUMOS	NEALKOHOLIK
OHLEDUPLNÝ	PRACOVITÝ
S VLASTNÍM NÁZORWM	SE SMYSLEM PRO HUMOR
VZTAH K DĚTEM	<u>HODNÝ</u>
CHÁPAVÝ	UMÍ VYZNAT LASKU
NEAGRESIVNÍ	OHLEDUPLNÝ
DOKÁŽE POMOCI	UPŘÍMNÝ
SYMPATICKÝ	CHÁPAVÝ
ZÁBAVNÝ	DOKÁŽE POMOCI
-----	POHODÁŘ
-----	NEAGRESIVNÍ

Porovnáním preferencí vlastností ve skupinách žen mezi mladším věkem a starším věkem byl shledán na hladině statistické významnosti $p < 0,05$ signifikantní rozdíl u 2 položek u studentů středních škol zakončených maturitní zkouškou a u 7 položek u studentů školy s odborným zaměřením zakončenou vyučným listem.

K signifikantnímu rozdílu z nejméně hodnocených položek došlo u studentů středních škol zakončených maturitní zkouškou u proměných „přátelský“ a „umí pomoci s problémem“.

Zatímco mladší ženy by u svého budoucího partnera hledaly spíše „pomoc při řešení problému“ (5. místo), u starších žen se umístila tato položka na místo 10. Důležitější shledávají, aby se jejich partner „uměl postarat o rodinu“ (5. místo).

Na 7. místě se u mladších žen umístila proměnná „přátelský“ ($p=0,018$). U starších žen došlo k posunu na místo 15. Před „přátelskostí“ preferují, aby jejich partner „nebyl alkoholik“.

Mladší ženy si přejí „hodného“ partnera ($p=0,054$) s umístěním na 8. místě oproti starším ženám na 13. místě, které preferují „zodpovědnost“.

20. místo obsadila u mladších žen položka „bez závazků“ s hladinou významnosti 0,020 oproti starším ženám (31. místo) namísto položky „milý“. „Slušnost“ s hladinou významnosti 0,006 je pro mladší ženy (22. místo) důležitější než pro starší ženy (30. místo), které preferují „otevřenost“.

K výraznějšímu signifikantnímu rozdílu ($p=0,003$) došlo u proměnné „bezdětný“, kde u mladších žen se umístila na 31. místě oproti starším ženám na místě 50.

Na místo 50. a 51. se dostaly proměnné „spontánní“ ($p=0,053$) a „starší“ ($p=0,027$). „Spontánní“ je pro starší ženy důležitější a umístilo se na místě 45. zato položka starší se propadla až na místo 62.

U studentů školy s odborným zaměřením došlo u nejvýše hodnocených položek k signifikantnímu posunu mezi mladšími ženami a staršími ženami u položek „spolehlivý“ a „milý“ s hladinou statistické významnosti 0,040 a 0,028 (11. místo a 8. místo u mladších žen, 4. a 17. místo u starších žen).

Jako méně důležité byly hodnoceny u mladších žen položky „starší“ ($p=0,031$, 49. místo), „se stejnými zájmy“ ($p=0,03$, 46. místo), „nežárlivý“ ($p=0,017$, 51. místo), „rodinný typ“ ($p=0,006$, 52. místo) a „umí vařit“ ($p=0,006$, 52. místo). U starších žen se položky umístily postupně na pozicích: 55, 37, 56, 57, 50.

Hypotézu lze považovat za prokázanou. Statisticky významné rozdíly se vyskytly u dvou položek (z položek považovaných za prototypické) u studentů středních škol zakončených maturitou a u 7 položek u studentů školy s odborným zaměřením zakončenou vyučným listem v hodnocení důležitosti vlastností mezi ženami mladšími a ženami staršími.

Hypotéza č. 6: Existuje signifikantní rozdíl u **mužů** mezi obdobím **střední adolescence (mladší)** a **pozdní adolescence (starší)**.

Tabulka č. 37: Nejdůležitější požadované vlastnosti mladšími muži (15-17 let) (n=61) a staršími muži (18-20 let) (n=41) pro studenty středních škol zakončené maturitní zkouškou.

MLADŠÍ MUŽI	STARŠÍ MUŽI
VĚRNÝ	VĚRNÝ
POSKYTNE OPORU	UPŘÍMNÝ
UPŘÍMNÝ	<u>POSTARÁ SE O RODINU</u>
ROZUMNÝ	MILÝ
PŘÁTELSKÝ	PŘÁTELSKÝ
MILÝ	POSKYTNE OPORU
TOLERANTNÍ	TOLERANTNÍ
SE SMYSLEM PRO HUMOR	SYMPATICKÝ
SYMPATICKÝ	ROZUMNÝ
SEXY	CHÁPAVÝ
HODNÝ	SE SMYSLEM PRO HUMOR
ZODPOVĚDNÝ	OTEVŘENÝ
HEZKÝ	SEXY
SPOLEHLIVÝ	NEALKOHOLIK
<u>POSTARÁ SE O RODINU</u>	UMÍ POMOCI S PROBLÉMEM
CHÁPAVÝ	-----
INTELIGENTNÍ	-----

Tabulka č. 38: Nejdůležitější požadované vlastnosti mladšími muži (15-17 let) (n=14) a staršími muži (18-20 let) (n=19) seřazené podle průměrných škálových hodnot u studentů odborné školy zakončené vyučným listem.

MLADŠÍ MUŽI	STARŠÍ MUŽI
ROZUMÍ SI S RODINOU I S KAMARÁDY	VĚRNÝ
VĚRNÝ	UPŘÍMNÝ
MÁ JI RÁD TAKOVOU JAKÁ JE	TOLERANTNÍ
UMÍ VYZNAT LÁSKU	<u>POSTARÁ SE O RODINU</u>
POSTELOVÝ BŮH	MILÝ
UPŘÍMNÝ	CHÁPAVÝ
VZTAH K DĚTEM	SYMPATICKÝ
DOKÁŽE POMOCI	VZTAH K DĚTEM
SE SMYSLEM PRO HUMOR	SEXUCHTIVÝ
TOLERANTNÍ	PRAVDOMLUVNÝ
MILÝ	SEXY
HODNÝ	UMÍ VYZNAT LÁSKU
CHÁPAVÝ	-----
SYMPATICKÝ	-----
VZDĚLANÝ	-----
SEXY	-----
SPOLEHLIVÝ	-----
<u>POSTARÁ SE O RODINU</u>	-----
HEZKÝ	-----
STYLOVĚ OBLEČENÝ	-----
SEXUCHTIVÝ	-----

Šestá hypotéza byla potvrzena pouze u sedmi položek u studentů středních škol zakončených maturitou a u třech položek u studentu odborných škol zakončených vyučným listem s hladinou významnosti 0,05.

Zatímco pro mladší muže zatím není příliš důležité, aby se jejich partnerka „dokázala postarat o rodinu“ (p=0,012), (15. místo) u mužů starších byla tato položka hodnocena velmi vysoko (3. místo).

Další signifikantně významné položky jsou: „sportovní typ“ (35. místo) s hladinou významnosti 0,008, který si přejí mladší muži více

než starší (53. místo). Proměnná „zkušený“ (50. místo) u mladších mužů oproti starším mužům (55. místo) s hladinou významnosti 0,036.

52. místo obsadila „skromnost“ u mladších mužů oproti 47. místu u starších mužů s hladinou významnosti 0,032.

Hladinu významnosti 0,033 dosáhla proměnná „finančně zajištěný“, která se umístila jak u mužů mladších tak starších na stejném pořadí (57. místo).

Na 61. pořadí se umístil „světlý typ“ ($p=0,039$) u mladších mužů. U starších mužů byla zvolena na místě 65. Téměř na stejném místě se umístila proměnná „vyšší postava“ z 68. místa oproti 69. místu s hladinou významnosti 0,009.

U studentů školy s odborným zaměřením došlo k signifikantnímu posunu mezi mladšími muži a staršími muži u položek „postará se o rodinu“, kterou starší muži hodnotí jako velmi důležitou na 4. místě oproti mladším mužům na 18. místě s $p=0,021$ a „sportovní typ“ s hladinou významnosti 0,043. Starší muži tuto položku hodnotí vysoce na 13. místě oproti mladším mužům, kde se umístila na místě 47.

Jako méně důležitou položku uvádějí mladší i starší muži „se stejnými zájmy“ s umístěním na 44. a 43. místě s hladinou statistické významnosti 0,038.

Hypotézu lze považovat za prokázanou. Z položek považovaných za prototypické, došlo k signifikantnímu rozdílu u dvou položek v důležitosti hodnocení vlastností u studentů středních škol zakončených maturitou a u jedné položky u studentu odborných škol zakončených vyučováním mezi mladšími muži a staršími muži.

Hypotéza 7: Existuje signifikantní rozdíl v preferenci vlastností mezi **studenty středních škol zakončených maturitním vysvědčením** a mezi **studenty školy s odborným zaměřením zakončené vyučným listem**.

Tabulka č. 38: Nejdůležitější požadované vlastnosti studenty středních škol zakončené maturitní zkouškou (n=222) a studenty školy s odborným zaměřením zakončené vyučným listem (n=153).

STUDENTI STŘEDNÍCH ŠKOL	STUDENTI S ODBORNÝM ZAMĚŘENÍM
VĚRNÝ	VĚRNÝ
POSKYTNE OPORU	MÁ HO RÁDA TAKOVÉHO JAKÝ JE
UPŘÍMNÝ	UPŘÍMNÝ
TOLERANTNÍ	ROZUMÍ SI S RODINOU I S KAMARADY
POSTARÁ SE O RODINU	POSTARÁ SE O RODINU
SPOLEHLIVÝ	TOLERANTNÍ
PŘÁTELSKÝ	PRAVDOMLUVNÝ
ROZUMNÝ	SPOLEHLIVÝ
ZODPOVĚDNÝ	MYSLÍ TO VÁŽNĚ
<u>NEALKOHOLIK</u>	UMÍ VYZNAT LÁSKU
<u>SE SMYSLEM PRO HUMOR</u>	KOMUNIKATIVNÍ
UMÍ POMOCI S PROBLÉMEM	VZTAH K DĚTEM
HODNÝ	<u>HODNÝ</u>
CHÁPAVÝ	<u>SE SMYSLEM PRO HUMOR</u>
MILÝ	CHÁPAVÝ
S VLASTNÍM NÁZOREM	S NÁZOREM
SYMPATICKÝ	OHLEDUPLNÝ
-----	MILÝ
-----	SYMPATICKÝ
-----	ZÁBAVNÝ

Při porovnání preferencí vlastností či požadavků u studentů středních škol zakončených maturitní zkouškou (studenti SŠ) a

studentů školy s odborným zaměřením zakončené vyučným listem (studenti učiliště) byl shledán na hladině statistické významnosti $p < 0,05$ signifikantní rozdíl u 13 položek.

K signifikantnímu rozdílu z nejdříve hodnocených položek došlo u proměných „se smyslem pro humor“, „nealkoholik“ a „hodný“.

Za velmi důležité tedy považují studenti SŠ, aby jejich partner byl „nealkoholik“ ($p=0,000$) 10. místo oproti studentům učiliště 26. místo. Na stejném 13. místě s hladinou statistické významnosti 0,001 se umístila položka „hodný“. Studenti také vysoce preferují, aby jejich partner byl „se smyslem pro humor“ 11. místo a 14. místo s hladinou statistické významnosti 0,046.

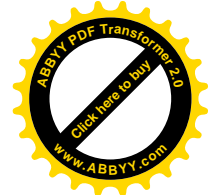
Z důležitých položek v preferenci na ideálního partnera jsou statisticky významné položky „ohleduplný“ s hladinou statistické významnosti 0,012, umístěných na pozicích 19. a 17. „Se stejnými zájmy“ (termín středoškolských studentů, u studentů učiliště termín „společné zájmy“) s hladinou statistické významnosti 0,000, umístěné na pozicích 27. a 42. a položka „společenský“ ($p=0,003$, 33. a 35. místo).

Za méně důležité jsou studenty hodnoceny položky „sportovní typ“ a „rodinný typ“ ($p=0,014$) 47. místo u studentů SŠ oproti studentům učiliště a „rodinný typ“ ($p=0,000$) 45. místo u studentů učiliště 55. místo.

Na 56. pořadí se umístila položka „finančně zajištěný“ ($p=0,000$) u studentů SŠ. U studentů učiliště byla zvolena na místě 47. Proměnná „na vzhledu nezáleží“ se umístila z 59. místa u studentů SŠ na 52. místě u studentů učiliště s hladinou významnosti 0,000.

Na místo 66. a 63. se dostaly proměnné „tmavý typ“ ($p=0,000$) a „starší“ ($p=0,000$). U studentů učiliště umístěných na pozice 58. a 56.

Hypotézu lze považovat za prokázanou, protože u třech položek (z položek považovaných za prototypické) se vyskytly statisticky významné rozdíly v důležitosti hodnocení mezi studenty středních

škol zakončených maturitní zkouškou a studenty školy s odborným zaměřením zakončené vyučním listem.

3. Diskuse

Výzkum byl zaměřen na zjištění požadovaných vlastností ideálního partnera u středoškolské mládeže a dále se zabýval otázkami, zda se tato představa liší v závislosti na pohlaví a zda se mění s narůstajícím věkem v období adolescence.

Výzkum byl realizován ve dvou etapách na zlínských a karlovarských středních školách. Cílem první etapy bylo získat osobnostní vlastnosti, popisy, charakteristiky a požadavky zvláště pro studenty středních škol zakončených maturitním vysvědčením a zvláště pro studenty odborné školy zakončené vyučným listem na základě vypracování inzerátu, ve kterém měly zkoumané osoby popsat ideálního partnera pro trvalý vztah. Výsledkem první etapy bylo získání asi 500 slov a slovních spojení, které adolescenti použili k vyjádření popisu ideálního partnera. Redukcí synonym a řídce se vyskytujících slov vznikl seznam 70 slov a slovních spojení u studentů středních škol zakončených maturitní zkouškou a 61 slov a slovních spojení u studentů odborné školy zakončené vyučným listem v tom znění, v jakém byla slova respondenty uváděna. Důvodem bylo především to, aby slova byla srozumitelná současné generaci adolescentů a aby se jim nepodsouvala odborná psychologická terminologie, která jim nemusí být srozumitelná. Naprostá většina výzkumů u dospělých jedinců probíhá tak, že se jim předkládají seznamy vlastností či rysů vybraných z různých modelů osobnosti (např. Big Five), osobnostních dotazníků (např. NEO Personality Inventory) a výčtů hodnot (např. Schwartzův inventář hodnot).

Ve druhé etapě byl seznam 70 a 61 slov a slovních spojení předložen jinému souboru respondentů k posouzení důležitosti na Likertově pětibodové škále. Uspořádání položek v seznamu bylo náhodné. Studenti byli rozděleni do věkových skupin zahrnujících střední adolescenci ve věkovém rozpětí od 15 do 17 let a pozdní

adolescenci od 18 do 21 let. Dále byly skupiny rozděleny podle pohlaví.

Ačkoli se v prototypickém přístupu používá medián či průměr, vzhledem k poměrně velkému rozsahu posuzovaných položek jsem za průkaznější pro stanovení prototypických vlastností považovala ty položky, jejichž průměrné škálové hodnoty byly vyšší než 4,0, tj. pohybující se mezi slovním označením „ještě důležité“ a „velmi důležité“. Tímto způsobem byly vyčleněny soubory vlastností čítající přibližně 15 - 17 položek u jednotlivých skupin, což jednak přibližně odpovídá kvantitě souborů uváděných v literatuře, jednak lze tyto vlastnosti považovat za skutečně podstatné pro hledání ideálního partnera pro trvalý vztah. Za typické se také někdy považují vlastnosti či znaky určené jako „top 10“.

Můj výzkum potvrdil zkušenost z obdobných studií provedených prototypickou metodologií, že totiž nemusí korespondovat výsledky první a druhé etapy. V první etapě výzkumu, u studentů středních škol, např. jako nejčastěji uváděná vlastnost či požadavek „zvítězil“ smyl pro humor (uvedlo jej 52 %, respondentů) oproti studentům učiliště, kde se položka umístila až na místo 3. (50% respondentů), avšak v druhé etapě u celého souboru středoškolských studentů skončil až na 11. místě a (s průměrnou škálovou hodnotou 4,13) a 14. místě u studentů učiliště (s průměrnou škálovou hodnotou 4,15). Ještě hůře dopal „sportovní typ“, který v první etapě uvedlo 47 % středoškolských respondentů (druhá nejčtenější odpověď), zatímco při škálovém posouzení se objevil až na 47. místě (tedy mimo vlastnosti které lze považovat za podstatné při hledání ideálního partnera) a u 24% studentů učiliště, u kterých se umístil na místo 49. Požadavek „tolerantní“ již přibližně odpovídá umístění v první (3. místo) a druhé etapě (4. místo) u studentů středních škol. U studentů učiliště se propadl až na místo 8. v první etapě výzkumu (29%) a na místo 6. ve druhé etapě výzkumu. Naopak požadavek „věrný“, který jednoznačně

dominuje posuzování na škále ve všech skupinách, uvedlo v první etapě 28 % středoškolských respondentů (12. místo) a 50% respondentů učiliště 1. místo. Na druhém a třetím místě v první etapě výzkumu u studentů učiliště se vyskytly jako nejčastěji požadované vlastnosti položky hezký (uvedlo 61% respondentů) a hodný (uvedlo 52% respondentů), kde se v druhé etapě výzkumu vyskytly na místech 13. a 37. Tyto posuny jsou způsobeny zřejmě tím, že při generování vlastností jsou snadněji dostupné, zatímco při posuzování jejich důležitosti je jim přisuzována menší váha.

V různé míře se potvrdily všechny hypotézy. Nejvíce rozdílů vykazala statistická analýza při srovnání mladších mužů a mladších žen jak u studentů středních škol, tak u studentů učiliště, přičemž se ukazuje větší osobností i sociální zralost mladších žen oproti mladším mužům. Naopak nejméně statisticky významných rozdílů bylo zjištěno mezi staršími muži a ženami u studentů střední školy s maturitou (což může nasvědčovat tomu, že vývojově se obě pohlaví srovnávají), a mezi mladšími a staršími muži. Zjištěný rozdíl je zde ovšem velmi podstatný v tom, že starší oproti mladším mužům výrazně více preferují „postará se o rodinu“.

U studentů učiliště bylo nejméně statisticky významných rozdílů zaznamenáno celkově mezi mladšími a staršími respondenty a také mezi mladšími a staršími muži. Stejně jako studenti středních škol, také starší studenti učiliště preferují výrazně položku „postará se o rodinu“.

V odborné literatuře jsem nenalezla studie, který by se věnovaly tomuto tématu u adolescentů, takže výsledky lze srovnávat pouze s obdobnými studii u dospělých, které však byly provedeny v jiných sociokulturních podmínkách, především ve Spojených státech, a s jiným výchozím posuzovaným souborem vlastností. U české populace neexistuje výzkum ani u dospělých, takže nelze stanovit, zda a v

jakém smyslu v dospělosti v České republice dochází k posunu v požadavcích na ideálního partnera.

Můj výzkum ukázal, že za nejdůležitější charakteristiky či vlastnosti považují současní studenti středních škol „věrnost“, „poskytnutí opory“, „upřímnost“, „tolerantnost“, „schopnost partnera postarat se o rodinu“, „spolehlivost“, „přátelskost“, „rozumnost“, „zodpovědnost“ a „nealkoholik“. Oproti studentům učiliště, pro které by ideální partner měl zahrnovat tyto nejdůležitější charakteristiky: „věrnost“, „měl ji rád takovou jaká je“, „upřímnost“, „rozuměl si s rodinou i s kamarády“, „postaral se o rodinu“, byl „tolerantní“, „spolehlivý“, „myslel to vážně“ a aby „uměl vyznat lásku“ (top 10).

Srovnáním např. s dnes již klasickým výzkumem N. Andersona (1968) a jeho nejvíce požadovanými charakteristikami zjistíme, že společné oběma výčtům jsou pouze věrnost a spolehlivost, ostatní položky se liší. Závěry některých studií (např. M. Rokeach, 1973, cit. podle Cottrell, Neuberg, Li, 2007) uvádějí mezi nejpožadovanějšími vlastnostmi tolerantnost. Mnohé výzkumy (např. Li et al., 2002; Fletcher et al., 1999; Argyle, Hendersonová, 1985, cit. podle Nakonečného, 2000 aj.) uvádějí, alespoň muži považovanou za důležitou charakteristiku, fyzickou atraktivitu. Předpokládala jsem, že zvláště u adolescentů může tato charakteristika být vysoce žádanou, ale tento předpoklad se nepotvrdil. U celého souboru je až na 31. místě u studentů středních škol a na místě 37. u studentů učiliště (u studentů učiliště jsem použila jako synonymum položku „hezký“, neboť položka „fyzicky atraktivní“ se u této skupiny nevyskytla). U celého souboru mužů u studentů středních škol se umístila až na místě 42. oproti studentům učiliště, u kterých se umístila na místě 19.

V již uvedeném výzkumu se Cathrin Cottrell et al. (2007) (viz teoretická část) zaměřila na studium vlastností ideálního partnera v různých souvislostech se zřetelem k různým úkolům, cílům a funkcím interpersonálních vztahů. Nejdůležitějšími charakteristikami

všech zkoumaných sociálních skupin a typů vztahů se ukázala důvěryhodnost a kooperace. U blízkého vztahu se po důvěryhodnosti a kooperaci umístila na třetím místě důvěra, dále emoční stabilita, objektivnost, soucit, tolerance, uctivost, humor a ambice (C. A. Cottrell, S. L. Neuberg, N. P. Li 2007).

V jiné studii N. P. Li et al (2002) zjistila, že muži u svých ideálních partnerek preferují fyzickou atraktivitu a inteligenci oproti ženám, které preferují především sociální status, příjem a inteligenci.

Důvěryhodnost ani kooperativnost se v mém výzkumu mezi nejžádanějšími charakteristikami ideálního partnera ani u jedné skupiny neobjevily (stejně jako např. sociální status), ale je dost možné, že kdyby byly v posuzovaném seznamu předloženy (jak postupovala Cottrellová, která seznam sama sestavila), získaly by vysoké škálové hodnoty. Na druhé straně lze považovat výsledky mého výzkumu za spolehlivější, protože vycházejí z představ a terminologie současných adolescentů (např. kooperativnost či sociální status jim nemusí být zcela srozumitelné).

Fletcher et al. (1999) zjistil, že osobní charakteristiku ideálního partnera tvoří tři faktory, a to: „vřelost-důvěryhodnost“, „vitalita-atraktivita“ a „postavení-zdroje“. Hodnocení u všech tří kategorií bylo významně rozdílné u žen a mužů. Muži upřednostňovali u svých partnerek především „vřelost-důvěryhodnost“, zatímco ženy upřednostňovaly především „postavení-zdroje“. Obě pohlaví však nejvýše hodnotily „vřelost-důvěryhodnost“, na druhém místě „vitalitu-atraktivitu“ a na posledním místě bylo „postavení-zdroje“. V mém seznamu slov se u adolescentů charakteristiky jako jsou vřelost či důvěryhodnost, vitalita či postavení neobjevily. U položky postavení je zvláště patrné, že dospívající mládež zatím nemá zkušenosti s profesním zaměřením, a proto je tato položka pro ně vzdálená a není pro ně u ideálního partnera měřítkem.

Za svým způsobem varující lze považovat výskyt požadavku „nealkoholik“ v mém výzkumu jak u studentů středních škol, tak u studentů učiliště, což zřejmě napovídá o zkušenostech s alkoholismem buď u samotných adolescentů, nebo u jejich rodičů, kde mohou být svědky rozpadu rodinných svazků díky alkoholu. V této souvislosti je na druhé straně zajímavé, že se nevyskytl požadavek „netoxikoman“.

Závěr

Tato rigorózní práce se zabývá otázkou, jaké osobnostní charakteristiky, vlastnosti či požadavky si přejí dospívající jedinci u svého budoucího ideálního partnera pro trvalý partnerský vztah, a předkládá odpověď s ohledem na osobnostní strukturu, fyzické požadavky a materiální zajištění budoucího partnera. V teoretické části jsou stručně shrnuty poznatky o období adolescence, dostupné poznatky o atraktivitě a o požadovaných vlastnostech u ideálního partnera v dospělosti. V literatuře nejsou k dispozici obdobné poznatky pro období adolescence, kdy se nepochybně utvářejí první představy o budoucím ideálním partnerovi pro trvalý vztah.

Obraz ideálního partnera u středoškolské mládeže byl zjišťován pomocí prototypického přístupu, pro nějž je příznačné, že vystihuje určitou kategorii na základě prototypu, znaků, které nejlépe reprezentují danou kategorii či jev.

Hlavním zjištěním je, že obraz ideálního partnera u studentů středních škol zakončených maturitním vysvědčením sestává z těchto deseti nejvíce požadovaných vlastností a charakteristik: „věrný“, „poskytne oporu“, „upřímný“, „tolerantní“, „postará se o rodinu“, „spolehlivý“, „přátelský“, „rozumný“, „zodpovědný“, „nealkoholik“. U studentů navštěvujících odbornou školu zakončenou vyučným listem se obraz ideálního partnera sestává z charakteristik jako „věrný“, „má ji rád takovou jaká je“, „upřímný“, „rozumí si s rodinou i s kamarády“, „postará se o rodinu“, „tolerantní“, „pravdomluvný“, „spolehlivý“, „myslí to vážně“ a „umí vyznat lásku“.

Zároveň se do jisté míry potvrdily všechny hypotézy, týkající se rozdílů mezi muži a ženami, staršími a mladšími adolescenty a studenty středních škol a učňovských oborů. Nejvíce rozdílů u studentů středních škol a u studentů učňovských oborů vykazala statistická analýza při srovnání mladších mužů a mladších žen,

přičemž se ukazuje větší osobnostní i sociální zralost mladších žen oproti mladším mužům, což je doložitelné tím, že mladší ženy více preferují „tolerantní“, „umí pomoci s problémem“ „postará se o rodinu“, „spolehlivý“, „zodpovědný“. U studentek učňovských oborů mladší ženy preferovaly především „věrný“, „poskytne oporu“, „tolerantní“, „upřímný“, „umí pomoci s problémem“.

Ačkoli je třeba mít na mysli, že požadavky na ideálního partnera se mohou měnit v čase a se sociokulturním prostředím a že se mohou lišit díky použití částečně odlišných metodologických postupů, přesto můžeme s jistotou konstatovat, že ve srovnání s dospělými jsou do jisté míry idealizované. Srovnání s výčty vlastností a charakteristik požadovaných u ideálního partnera dospělými se překrývá se závěry výzkumu realizovaného pro mou rigorozní práci u adolescentů jen částečně.

V případných navazujících výzkumech by bylo potřebné rozšířit vzorek dospívající mládeže zařazením respondentů z dalších středoškolských studijních oborů. Dále by bylo vhodné získat obraz ideálního partnera u současné české generace dospělých, který není k dispozici, a na základě srovnání obou vzorků posoudit míru proměn, resp. míru idealizace obrazu ideálního partnera u adolescentů. Možným pokračováním by také byl postup, kdy by se adolescentům předložil k posouzení důležitosti seznam vlastností a charakteristik, sestavený nikoli na výpovědích samotných adolescentů, ale na základě vlastností, rysů či hodnot, se kterými pracuje odborná psychologická terminologie.

Literatura:

- Anderson, N. H. (1968). Likableness ratings of 555 personality-trait words. *Journal of Personality and Social Psychology*, 9, 272–279.
- Anderson, N. H. (1981). Integration theory applied to cognitive response and attitudes. In R. E. Petty, T. M. Ostrom, T. C. Brooks (Eds.), *Cognitive response in persuasion* (361-397). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Anderson, S. L., Adams, G., Pault, V. C. (2008). The cultural grounding of personal relationship: The importance of Attractiveness in everyday life. *Journal of Personality and Social Psychology*, 95, 352-368.
- Atkinson, R. L., Atkinson, R. C., Smith, E. E., Bem, D. J., Nolen-Hoeksema, S. (2003). *Psychologie*. Praha, Portál.
- Bartholomew, K., Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults: A test of four-category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61, 226-244.
- Buss, D. M. (1989). Sex differences in human mate preference: Evolutionary hypotheses tested in 37 cultures. *Behavioral and Brain Science*, 12, 1-49.
- Byrne, D. (1971). *The attraction paradigm*. New York: Academic Press.
- Byrne, D. (1961). Interpersonal attraction and attitude similarity. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 62, 713-715.
- Clark, M. S., Mills, J. (1979). Interpersonal attraction in exchange and communal relationship. *Journal of Personality and Social Psychology*, 37 (1), 12-24.
- Clore, G. L., Byrne, D. (1974). A reinforcement – affect model of attraction. *Journal of Personality and Social Psychology*, 1990, 58, 250-258.
- Connolly, J. A., Johnson, A. M. (1996). Adolescents romantic relationships and the structure and duality of their close interpersonal ties. *Personal relationships*, 3, 185-195.

- Cottrell, C. A., Neuberg, S. L., Li, N. P. (2007). What do people desire in others? A sociofunctional perspective on the importance of different valued characteristics. *Journal of Personality and Social Psychology*, 92, 208-231.
- Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and Crisis*. New York: Norton and Company.
- Erikson, E. H. (1969). Identity and the life Cycle. *Psychological issues, Monograph I*. New York: International University Press.
- Feingold, A. (1988). Matching for attractiveness in romantic partners and same-sex friends: A meta analysis and theoretical critique. *Psychological bulletin*, 104, 226-235.
- Feingold, A. (1990). Gender differences in effect of physical attractiveness on romantic attraction: A comparison across five research paradigms. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59 (9), 981-993.
- Feingold, A. (1992). Good-looking people are not what we think. *Psychological Bulletin*, 111, 304-341.
- Feiring, C. (1999). Other-sex friendship networks and the development of romantic relationship in adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 28, 495-512.
- Fischer, H. (2007). The laws of chemistry. *Psychology Today*, 40, 3, 76-81.
- Fletcher, G. J. O., Simpson, J. A., Thomas, G., Giles, L. (1999). Ideals in intimate relationship. *Journal of Personality and Social Psychology*, 76, 72-89.
- Fletcher, G. J. O., Thomas, G. (1996). Lay theories in close relationship: Their structure and function. In G. J. O. Fletcher, J. Fitness (Eds.). *Knowledge structures in close relationship: A social psychological approach*, (3-24). Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Fraysner, S. (1985). *Varieties of sexual experience*. An Anthropological perspective. New Haven, CT: HRAF Press.
- Furman, W., Simon, V. A. (1999). Cognitive representations of adolescent

- romantic relationship. In Furman, W., Brown, B. B., Feiring, C. (Eds.), *Contemporary perspectives on adolescent romantic relationship*. New York: Cambridge University Press.
- Gecková, A., Pedelský, M., vanDijk, J. P. (2000). Vplyv rodičov a vrstevníkov na správanie adolescentov súvisiace so zdravím. *Psychológia a patopsychológia dieťaťa*, 35, 3, 233-241.
- Giordano, P. C.(2003). Relationship in adolescence. *Annual Review of Sociology*, 29, 257-281.
- Hayesová, M. (1998). *Základy sociální psychologie*. Praha: Portál.
- Hazan, C., Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52 (3), 511-524.
- Hazan, C., Zeifman, D. (1994). Sex and the psychological tether. In Bartholomew, K., Perlman, D. (Eds.), *Advances in personal relationships: Attachment processes in adulthood* (151-180). London, Jessica Kingsley.
- Herbst, K. C., Gaertner, L., Insko, Ch. (2003). My head says yes but my heart says no: Cognitive and affective attraction as function of similarity to the ideal self. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85(4), 1205-1219.
- Heider, F. (1958). *The psychology of interpersonal relations*. New York: Wiley.
- Hinde, R. (1997). *Relationship: A dialecticalperspective*. Howe. England: Psychology Press.
- Huston, T. L., Houts, R. M. (1998). The psychological infrastructure of courtship and marriage: The role of personality and compatibility in romantic relationship. In T. N. Bradbury (Eds.), *The developmental course of marital dysfunction* (114-151). Cambridge. England: Cambridge University Press.
- Hyde, J. S. (1994). *Understanding human sexuality*. New York: McGraw-Hill.

- Insko, Ch. A., Wilson, M. (1977). Interpersonal attraction as a function of social interaction. *Journal of Personality and Social Psychology*, 35 (12), 903-911.
- Kaiser, R. (2000). *Partnerschaft and paartherapie*. Hogrefe: Göttingen.
- Kaplan, M. F., Anderson, N. H. (1973). Information integration theory and reinforcement theory as approach to interpersonal attraction. *Journal of personality and social psychology*, 28, 301-312.
- Klohnen, E. C., Lou, S. (2003). Interpersonal attraction and personality: What is attractive-self similarity, ideal similarity, complementarity, or attachment security? *Journal of Personality and Social Psychology*, 85(4), 709-722.
- Klohnen, E. C., Mendelsohn, G. A. (1998). Partner selection for personality characteristic: A couple-centered approach. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 24, 268-278.
- Kon, I. S. (1986). *Kapitoly z psychologie dospívání*. Praha: SPN.
- Kuzban, R., Neuberg, S. L. (2005). Managing ingroup and outgroup relationship. In D. M. Buss (Eds.), *Handbook of evolutionary psychology* (653-675). New York: Wiley.
- Langmeier, J., Krejčířová, D. (1998). *Vývojová psychologie*. Praha: Grada Publishing.
- Langois, J. H., Kalakanis, L., Rubenstein, A. J., Larson, A., Hallam, M., Smoot, M. (2000). Maxims or myths of beauty? A meta analysis and theoretical review. *Psychological Bulletin*, 126, 390-423.
- LaPrelle, J., Hoyle, R. H., Insko, C. A., Bernthal, P. (1990). Interpersonal attraction and descriptions of the traits of others: Ideal similarity, self similarity, and liking. *Journal of Personality and Social Psychology*, 24, 216-240.
- Li, N. P., Bailey, J. M. Kenrick, D. T., Linsenmeier, J. A. W. (2002). The necessities and luxuries of mate preference: Trstiny the tradeoffs. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82(6), 947-955.
- Luo, S., Klohnen, E. (2005). Assortative mating and marital duality in

newlyweds: A couple-centered approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 88, 304-326.

- Lusk, J., Macdonald, K., Newman, J. R. (1998). Resource appraisals among self, friend and leader: Implications for an evolutionary perspective on individual differences. *Personality and Individual Differences*, 24, 685-700.
- Macek, P. (2003). *Adolescence*. Praha: Portál.
- Macek, P., Mareš, J., Ježek, S., Valášková, M. (2002). Současný výzkum adolescentů: východiska, soubor, metody. In V. Smékal, P. Macek (Eds.), *Utváření a vývoj osobnosti*. Psychologické, sociální a pedagogické aspekty (129-148). Brno: Barrister a Principal.
- Marhounová, J. (1996). *Dospívání*. Praha: Empatie.
- Montoya, R. M., Horton, R.S. (2004). On the importance of cognitive evaluation as a determinant of interpersonal attraction. *Journal of Personality and Social Psychology*, 86(5), 696-712.
- Murray, S. L., Holmes, J. G., Griffin, D. W. (1996). The benefits of positive illusion: Idealization and the construction of satisfaction in close relationship. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70, 79-98.
- Nakonečný, M. (2000). *Sociální psychologie*. Praha: Academia.
- Newcomb, T. M. (1961). *The acquaintance process*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Muuss, R. E. (1989). *Theories of adolescence*. New York: Random House.
- Powers, E. A. (1971). Thirty years of research on ideal mate characteristics: What do we know? *International Journal of Sociology of the Family*, 1, 207-215.
- Regan, P. (1998). What if you can't get what you want? Willingness to compromise ideal mate selection standards as a function of sex, mate value, and relationship context. *Personality and Social Psychology*, 24, 1294-1303.
- Reis, H. T., Wheeler, L., Spiegel, N., Kernis, M. H., Nezlek, J., Perle, M.

- (1982). Physical attractiveness in social interaction: II. Why does appearance affect social experience? *Journal of Personality and Social Psychology*, 16, 265-273.
- Rosch, E. (1973). On the internal structure of perceptual and semantic categories. In T. E. Moore (Ed.), *Cognitive development and the acquisition language* (11-144). New York: Academic Press.
- Rosch, E. (1975). Cognitive representation of semantic categories. *Journal of Experimental Psychology: General*, 104, 192-233.
- Rosch, E. (1978). Principles of categorization. In E. Rosch, B. B. Loyd (Eds.), *Cognition and categorization* (27-48). Hillsdale: Erlbaum.
- Řičan, P. (2003). *Cesta životem*. Praha: Portál.
- Salovey, P., Rodin, J. (1984). Some antecedents and consequent of social-comparison jealousy. *Journal of Personality and Social Psychology*, 46, 780-792.
- Salovey, P., Rodin, J. (1991). Provoking jealousy and Envy: Domain relevance and self-esteem threat. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 10, 395-413.
- Skipper, J. K., Nass, G. (1966). Dating behavior. A framework for analyses and an illustration. *Journal of Marriage and the Family*, 28, 412-420.
- Slaměník, I. (1997). Afiliace, atraktivita, láska. In J. Výrost, I. Slaměník (Eds.), *Sociální psychologie - sociálna psychológia* (289-313). Praha: ISV.
- Slaměník, I. (2001). Sociální psychologie emocí. In J. Výrost, I. Slaměník (Eds.), *Aplikovaná sociální psychologie II* (49-80). Praha: Grada 2001.
- Slaměník, I. (2008). Afiliace, atraktivita, láska. In J. Výrost, I. Slaměník (Eds.), *Sociální psychologie* (249-265). Praha: Grada.
- Šmahel, D., Veselá, M. (2006). Interpersonální atraktivita ve virtuálním prostředí. *Československá psychologie*, 50, 2, 174-186.
- Sternberg, R. J. (1987). Liking vs. Loving: A komparative evaluation of

theories. *Psychological Bulletin*, 102, 331-345.

Švancara, J. (1975). *Kompendium vývojové psychologie*. Praha: SPN.

Tester, A. (1988). Toward a self-evaluation maintenance model of social behavior . In L. Berkowitz (Ed.), *Advances in experimental social psychology*, 21, 181-227. New York, Academic Press.

Thibaut, J. W., Kelley, H. H. (1959). *The social psychology of group*. New York: Wiley.

Vágnerová, M. (2005). *Vývojová psychologie I., Dětství a dospívání*. Praha: Karolinum.

Weiss, P. (2002). Ženská přitažlivost z pohledu sociobiologie. *Psychologie dnes*, 3, 20-21.

Willi, J. (2006). *Psychologie lásky*. Praha: Portál.

Zentner, M. R. (2005). Ideal mate personality concepts and compatibility in close relationship: A longitudinal analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 89, 2, 242-256.

Souhrn

Rigorozní práce se zabývá otázkou, jaké osobnostní charakteristiky, vlastnosti či požadavky si přejí dospívající jedinci u svého budoucího ideálního partnera pro trvalý partnerský vztah. V teoretické části jsou shrnuty poznatky o vývojovém období adolescence, atraktivitě a o požadovaných vlastnostech u ideálního partnera v dospělosti. Cílem empirické části bylo zjistit, jaké vlastnosti a požadavky dominují v představách o ideálním partnerovi u současné české středoškolské mládeže a jak se tyto požadavky mění v rámci pohlaví a věku. Obraz ideálního partnera byl zjišťován pomocí prototypického přístupu a byl realizován ve dvou etapách. Výsledkem výzkumu je obraz ideálního partnera jak u studentů středních škol zakončených maturitním vysvědčením, tak u studentů školy s odborným zaměřením zakončenou vyučným listem. U studentů středních škol je sestavený z deseti nejvíce požadovaných vlastností a charakteristik jako: „věrný“, „poskytne oporu“, „upřímný“, „tolerantní“, „postará se o rodinu“, „spolehlivý“, „přátelský“, „rozumný“, „zodpovědný“ a „nealkoholik“. U studentů navštěvujících učiliště je sestavený z charakteristik: „věrný“, „má ji rád takovou jaká je“, „upřímný“, „rozumí si s rodinou i s kamarády“, „postará se o rodinu“, „tolerantní“, „pravdomluvný“, „spolehlivý“, „myslí to vážně“ a „umí vyznat lásku“.

Hypotézy týkající se rozdílů v rámci pohlaví a věku a v rámci rozdělení studentů navštěvujících střední školy zakončené maturitním vysvědčením a odborné školy zakončené vyučným listem byly do jisté míry potvrzeny. Nejvíce rozdílů u obou skupin vykazala statistická analýza při srovnání mladších žen a mladších mužů. Naopak nejméně statisticky významných rozdílů bylo zaznamenáno mezi staršími ženami a staršími muži a mezi mladšími muži a staršími muži.

Abstract

Ideal partner preferences for long-term relationship among high school students

This work deals with the question what personality characteristics qualities demands young people wish at their future ideal partner for long-term partners relationship. In theoretical part there are pieces of knowledge about developing period of adolescence attractiveness and about required qualities at ideal partner adult age. The aim of empirical part was to find out which qualities and demands dominate in ideas about ideal partner at nowadays Czech high school students and how these demands change due to gender and age. The profile of ideal partner was found out with using prototypical approach and was realised into phases. The result of the research is profile of ideal partner among high school students and students with special school educations. Among high school students is made up of ten the most required qualities and characteristics like: „faithful“, „give support“, „sincere“, „tolerant“, „takes care of the family“, „reliable“, „friendly“, „reasonable“, „responsible“, „non-drinker“. Among students with special school educations is made up with characteristic like: „faithfull“, „likes her just like she is“, „sincere“, „likes his family and his friends“, „takes care of the family“, „tolerant“, „truthful“, „reliable“, „to be in earnest“, „knows profess love“. Hypothesis concerning with the differences at gender and age and at separation of high school students and students with special education were validated to certain rate. The most differences proved statistic analyse at comparing younger women and younger men. On the other side at the least statistically significant differences were recorded among older women and older men and among younger men and older men.

